

A detailed close-up of a wood grain texture, showing concentric growth rings in shades of brown and tan. The texture is organic and slightly cracked, with a central point where the rings converge.

Letokruhy *vzpomínek*

Lada Zajac a Tereza Vlčková

Letokruhy *vzpomínek*

Letokruhy *vzpomínek*

Lada Zajac a Tereza Vlčková

Fakulta lesnická a dřevařská
Česká zemědělská univerzita v Praze

2024

ISBN 978-80-213-3353-6
FLD ČZU V PRAZE

Obsah

Slovo děkana	6
Fakulta lesnická a dřevařská ČZU v průběhu let	8
Děkani v průběhu let.....	10
prof. Ing. Ivan Roček, CSc.....	12
Prvopočátky výuky lesnictví	16
Obnova po druhé světové válce.....	30
Mezidobí v Kostelci nad Černými lesy.....	56
Obnovení lesnické fakulty	94
O budoucnosti lesů	124
Jmenný rejstřík.....	138

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

do rukou se Vám dostala kniha, kterou Fakulta lesnická a dřevařská České zemědělské univerzity v Praze vydala u příležitosti významného jubilea – 105 let od zahájení vysokoškolského lesnického vzdělávání v Čechách.

Dne 16. března 1919 byly na České technice v Praze zahájeny přednášky na lesnickém odboru, což bylo prakticky jenom necelých pět měsíců po vzniku samostatného československého státu. Umožnilo se tak ukončení studia v mateřské řeči těm posluchačům, kteří předtím započali své vysokoškolské lesnické vzdělání ve Vídni nebo v Banské

Štiavnici. Na tento studijní program lesnického odboru navázal další lesnický odbor vyučovaný v češtině, který byl zřízen na nově založené Vysoké škole zemědělské v Brně v červenci 1919. V březnu 1919 tedy začala univerzitní výuka lesnictví a položily se základy naší současné Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze, která si za těch 105 let prošla různými obdobími. Jedním z nich bylo politické rozhodnutí o zrušení jedné ze tří lesnických fakult v tehdejší Československu.

V roce 1964 se fakulta změnila na Vědecký lesnický ústav a později na Ústav aplikované ekologie a ekotechniky se sídlem v Kostelci nad Černými lesy. K obnovení lesnické fakulty jako součásti tehdejší Vysoké školy zemědělské v Praze došlo v roce 1990. Fakulta v tu dobu tak začínala prakticky od nuly. Nesmírným nasazením tehdejšího vedení fakulty a všech zaměstnanců se za velmi krátkou dobu podařilo postavit na nohy plně funkční fakultu. Není tajemstvím ani ostudou říct, že v té době se naše fakulta nemohla srovnávat s ostatními lesnickými fakultami v tehdejší Československu a se zahraničními fakultami už vůbec ne.

Díky práci pedagogických a vědecko-výzkumných zaměstnanců fakulty od roku 1990 až po současnost pod vedením mých předchůdců, děkanů profesora Čecha, profesora Ročka, profesora Grosse, profesora Podrázského a profesora Turčániho, jsme se dostali mezi TOP lesnické fakulty střední Evropy. Fakulta

dlouhodobě významným způsobem přispívá ke zlepšování umístění České zemědělské univerzity v Praze v žebříčku QS World University Rankings, ve kterém byla v roce 2023 univerzita v oboru Zemědělství a lesnictví hodnocena na 62. místě na světě a na 21. místě mezi evropskými univerzitami. Je to výsledek práce všech zaměstnanců v oblasti výuky, projektových aktivit a publikační činnosti. V této knize chceme uchovat důležitá fakta a souvislosti, které jsou s naší fakultou spojeny.

Zvolili jsme formu rozhovoru s emeritním děkanem obnovené lesnické fakulty profesorem Ročkem.

Věřím, že zde najdete mnoho zajímavých informací a zachováte naší fakultě přízeň.

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.
děkan Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská ČZU v průběhu let

2023

Rekonstrukce původní
budovy FLD

2022

Nová budova
Skladu FLD

2018

Otevření
High-tech pavilonu

2016

Otevření
Dřevařského pavilonu

2007

Fakulta lesnická a environmentální
se dělí na Fakultu lesnickou a dřevařskou
a Fakultu životního prostředí

2003

Název fakulty se mění na
Fakulta lesnická a environmentální

1995

Název Vysoká škola zemědělská se mění
na Česká zemědělská univerzita v Praze

1990

Usnesením Akademického senátu VŠZ
je obnovena Lesnická fakulta jako součást VŠZ

1919

Samostatný lesnický odbor vzniká
na České vysoké škole technické

1920

Vzniká Vysoká škola zemědělského
a lesního inženýrství při ČVUT v Praze

1951

Zřízena Lesnická
fakulta při ČVUT

1959

Lesnická fakulta ČVUT byla převedena
do rámce Vysoké školy zemědělské v Praze

1964

Lesnická fakulta se mění na Vědecký lesnický
ústav VŠZ se sídlem v Kostelci nad Černými lesy

1982

Název Vědecký lesnický ústav se mění na
Ústav aplikované ekologie a ekotechniky

Děkani v průběhu let

Děkani Vysoké školy zemědělského a lesního inženýrství při ČVUT z řad lesníků

prof. Ing. Gabriel Jirsík, dr. h. c.
1926/1927

prof. Ing. Vojtěch Kaisler, dr. h. c.
1929/1930, 1938/1939 rektorem ČVUT

prof. Ing. Dr. Vilibald Ševčík
1933/1934 a 1934/1935

prof. Ing. Dr. Karel Matyáš
1939/1940 a 1945/1946

Lesnická fakulta při ČVUT

prof. Dr. Ing. Pravdomil Svoboda, DrSc.
1952–1954

prof. Dr. Ing. Václav Korf, DrSc.
1954–1959

Mezidobí v Kostelci nad Černými lesy

Ředitelé Vědeckého lesnického ústavu

prof. Ing. Ladislav Kostroně
1964–1970

prof. Ing. Jaromír Čížek, CSc.
1971–1981

Ředitel Ústavu aplikované ekologie a ekotechniky

prof. Ing. Mirjam Čech, CSc.
1982–1990

Děkani po obnově lesnické fakulty

Lesnická fakulta VŠZ

prof. Ing. Mirjam Čech, CSc.
1990–1991

prof. Ing. Ivan Roček, CSc.
1991–1995

Lesnická fakulta ČZU

prof. Ing. Ivan Roček, CSc.
1995–1997

prof. Ing. Josef Gross, CSc.
1997–2003

Fakulta lesnická a environmentální ČZU

prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.
2003–2007

Fakulta lesnická a dřevařská ČZU

prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.
2007–2011

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.
2011–2019

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.
od 2019

prof. Ing. Gabriel Jirsík, dr. h. c.

prof. Ing. Vojtěch Kaisler, dr. h. c.

prof. Ing. Dr. Vilibald Ševčík

prof. Ing. Dr. Karel Matyáš

prof. Dr. Ing. Pravdomil Svoboda, DrSc.

prof. Dr. Ing. Václav Korf, DrSc.

prof. Ing. Ladislav Kostrůň

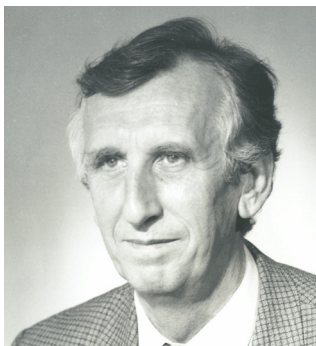
prof. Ing. Jaromír Čížek, CSc.

prof. Ing. Mirjam Čech, CSc.

prof. Ing. Ivan Roček, CSc.

prof. Ing. Josef Gross, CSc.

prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.

Ivan Roček je významný český lesník, vědec a pedagog. Narodil se 17. ledna 1932 v Trenčíně do rodiny stavebního inženýra. Po ukončení studií na gymnáziu v Ústí nad Labem v roce 1955 absolvoval s vyznamenáním Lesnickou fakultu Vysoké školy zemědělského a lesnického inženýrství (VŠZLI) při Českém vysokém učení technickém (ČVUT) v Praze.

Po absolvování studií pracoval devět let v dřevařském a lesním provozu. Začal ve firmě Bučina ve Zvolenu a poté přešel na Správu školního lesního hospodářství v Kostelci nad Černými lesy. V roce 1964 se stal odborným asistentem na katedře lesní těžby Lesnické fakulty VŠZ v Praze. Po jejím zrušení přešel do Vědeckého lesnického ústavu VŠZ v Kostelci nad Černými lesy, kde se stal členem oddělení teoretických základů lesní těžby, dopravy a zpracování dřeva. Jeho odborný zájem se soustředil zejména na problematiku lesní těžby, dopravy, dřevařství, komplexního využití biomasy a vlivů techniky na životní prostředí.

V roce 1971 získal titul kandidáta věd. Roček využíval své poznatky z výzkumných prací při výuce na postgraduálním studiu a v konzultačních střediscích dálkového studia. Vedle přednášek na VŠZ v Praze přednášel také na Warsaw University of Life Sciences a spolupracoval s organizací FAO/OSN na mezinárodních projektech. Jako expert FAO se podílel na projektech v Republice Kongo, kde uplatnil své odborné znalosti a znalost francouzštiny. Jako expert FAO v Africe pracoval v letech 1970–1973 a 1978.

Publikoval přes sto vědeckých a odborných prací v domácích a zahraničních časopisech, monografiích a knižních publikacích, čímž významně přispěl k rozvoji lesnicko-technických oborů. V roce 1985 byl jmenován docentem a v roce 1992 profesorem pro obor lesní těžba.

Po sametové revoluci sehrál klíčovou roli při obnově Lesnické fakulty pražské Vysoké školy zemědělské (dnes České zemědělské univerzity) a byl jejím druhým děkanem v letech 1991 až 1997. Po skončení děkanského období působil jako proděkan a vedoucí katedry lesní těžby a zpracování dřeva. Věnoval se také pedagogické práci a přípravě mladých vědeckých pracovníků.

Na lesnické fakultě pracoval až do roku 2007, kdy odešel do penze, ale stále zde působí na snížený úvazek. Jeho zásluhy o obnovu a rozvoj českého univerzitního lesnického vzdělávání jsou nepopiratelné. Profesor Roček patří mezi nejvýznamnější české lesnické pedagogy a jeho práce přispěla k vysoké odborné a vědecké úrovni českých lesnických odborníků.

Christoph Liebich česky

Kryštof Liebich

(9. října 1783 – 22. ledna 1874)

Byl prvním docentem lesnických nauk na pražské polytechnice dnešní ČVUT. Bohatě činný literárně, odborně a pedagogicky. Nejvýznamnější představitel naší lesnické vědy v 1. polovině 19. století. Doc. Liebich byl velmi oblíbený přednášející. Jeho přednášky vycházely z potřeb tehdejšího lesnictví a měl na svou dobu pokrokové názory.

Lesnická vysokoškolská výuka má v českých zemích dlouhou tradici. Encyklopedické přednášky lesnictví byly zahrnuty již v osnově přednášek pro stolici (ústav) polního hospodářství při Pražské univerzitě v r. 1789.

Doc. Kryštof Liebich zahájil své přednášky lesnických věd 15. listopadu 1848. První lesnický kurz byl placený a stál 15 zlatých, ovšem nemajetným studentům doc. Liebich platbu odpouštěl.

V roce 1849 vypracoval doc. Liebich plán na rozšíření lesnického studia na pražské polytechnice, lesnické studium mělo trvat dva roky. Dále požadoval zřízení samostatné katedry lesnických nauk, v jejímž čele by stál řádný profesor.

Doc. Liebich žádal také i přidělení lesů pro pedagogickou a vědeckou práci katedry. Tyto lesy měly sloužit jako praktická laboratoř pro cvičení z geodézie, taxace, provozu administrativy apod. Žádost odůvodnil svými rozsáhlými zkušenostmi a naléhavou potřebou propojení teoretické výuky s praktickými cvičeními přímo v lese. To se povedlo až v roce 1935, kdy v těchto lesích začal hospodařit samostatný školní lesní podnik.

Předvídané ideje doc. Liebicha byly naplno realizovány až po roce 1918 na Českém vysokém učení technickém a později na dnešní České zemědělské univerzitě v Praze byla ustanovena samostatná Fakulta lesnická a dřevařská a Lesy České zemědělské univerzity.

Lesy ČZU

Česká zemědělská
univerzita v Praze

Fakulta lesnická
a dřevařská

Prvopočátky výuky lesnictví

Prvopočátky výuky lesnictví

Lesnictví. Obor, který si většina lidí spojí se sekerou, pilou a muži v zelených uniformách. Jako obor v sobě však skrývá mnohem více. Zabývá se mimo jiné udržením a zvelebením lesů a jejich užitkem ve prospěch lidí. Úkolem lesnictví je nalezení rovnováhy mezi hospodářským využíváním a ochranou lesů, aby sloužily současným i budoucím generacím.

Snahy o vzdělávání lesního personálu vyvolala potřeba majitelů lesů a lesnické praxe. Vliv měla také společenská změna, kdy v 18. století s rozvojem společnosti vzrostla spotřeba dřeva a potřeba obhospodařování lesů. Obavy z nedostatku dříví vedly v roce 1754 k vydání lesního řádu pro Čechy, zvaného „Císařský a královský patent lesů a dříví, ustanovení v Království Českém se týkající“ (takzvaný Tereziánský lesní řád), kterým bylo, mimo jiné, uzákoněno zavedení přísných zkoušek z lesnictví pro myslivecké učně. Řád měl také omezit počet uchazečů do učení a nezaměstnaných myslivců, především facírů (potulných lesníků a myslivců)..

V Čechách však neexistovala žádná lesnická škola, a tak se museli čeští lesníci vzdělávat v zahraničí, především v Německu nebo Rakousku. V roce 1790 byla v Mariabrunnu u Vídně založena první lesnická akademie v Evropě, která se stala vzorem pro další lesnické školy. Na akademii studovalo mnoho českých lesníků, kteří se pak vrátili do své vlasti a uplatňovali zde nabyté znalosti a zkušenosti.

V českých zemích se také při některých velkostatkách začaly zakládat tzv. mistrovské školy, které sloužily potřebám lesnické praxe. První z nich byla zřízena v roce 1773 lesmistrem Janem Ehrenwertem v Blatné u Chomutova. Následně v roce 1821 byla otevřena první česká mistrovská škola pod vedením lesmistra Vincence Hlavy v Dačicích na Moravě. Morava pak předběhla Čechy založením lesnické školy v Úsově v roce 1852, která byla později přemístěna do Sovince v roce 1867 a poté do Hranic na Moravě v roce 1896. Tyto školy byly původně německé. První česká dvouletá revírnická škola vznikla v roce 1884 v Písku a o patnáct let později, v roce 1899, k ní přibyla tříletá vyšší revírnická škola.

Ani cesta k vysokoškolskému vzdělávání lesníků nebyla v Čechách jednoduchá. Snahy o vysokoškolskou výuku lesnických věd se objevily v první polovině devatenáctého století. V té době bylo lesnictví integrální součástí zemědělské výroby a úředníci velkostatků měli být kvalifikováni pro všechny tyto profese. V roce 1843 hrabě František Thun jako zpravodaj stavovského komitétu pro reorganizaci pražské polytechniky podal návrh na reformu studií, kde mimo jiné navrhoval i zřízení profesury lesnictví. Návrh sice dne 16. srpna 1843 přijal český

zemský sněm, ale poté jej zamítla vídeňská vládní místa.

Na počátku 19. století mělo vzdělávání zemědělců a lesníků na pražské polytechnice velmi dobré výsledky. Na přelomu 18. a 19. století se totiž jak zemědělskou, tak průmyslovou činností zabývaly převážně velkostatky, které pověřovaly jejím vedením tytéž pracovníky. V polovině 19. století se na polytechnice přednášela sice zemědělská ekonomika, ale vlastní zemědělství se do univerzitních přednášek dostalo až později – technická studia mu byla věnována až od roku 1844.

Lesní odborníci si proto museli dlouho jezdit pro vysokoškolské vzdělání do ciziny. Nejčastěji navštěvovali Vídeňskou univerzitu pro půdní kulturu, založenou v roce 1872. V Praze se lesnictví vyučovalo na vysokých školách jen jako doplňkový obor, a to od roku 1775 na Univerzitě Karlově a od roku 1818 na Českém vysokém učení technickém.

Ke skutečnému uplatnění lesnických nauk na pražské polytechnice došlo teprve příchodem Kryštofa Liebicha v roce 1849, kdy vídeňské ministerstvo veřejného vyučování vyslovilo souhlas s přednáškami lesnických nauk. Liebich zahájil své odborné lesnické přednášky 15. listopadu 1848 a po celých 18 roků na pražské technice poskytoval lesnické vzdělání řadě techniků. Jeho přednášky se těšily velké pozornosti, a to i přesto, že jeho lesnický kurz stál pět zlatých. Nemajetným studentům však Liebich platbu odpouštěl.

V roce 1849 vypracoval Liebich plán na rozšíření lesnického studia na pražské polytechnice, které mělo trvat dva roky. Zároveň požadoval zřízení samostatné katedry lesnických nauk, v jejímž čele by stál řádný profesor. Zřízení samostatného lesnického odboru však přišlo až se vznikem samostatného Československa⁷.

Až v roce 1918 se lesnictví začalo vyučovat na vysoké škole jako akademický obor. Lesnický obor na České technice vznikl podle návrhu zemědělských profesorů z 6. listopadu 1918. Cílem bylo doplnit všechny technické vědy na ČVUT a umožnit lesníkům setkávat se s učiteli z jiných vysokých škol.

V roce 1919 byla zřízena Lesnická fakulta na Českém vysokém učení technickém v Praze, která později spadla pod Vysokou školu zemědělskou. Výuka les-

⁷ Kryštof Liebich byl první docent lesnických disciplín na pražském Vysokém učení technickém a významný lesník 19. století. V pěstování lesů byl zakladatelem takzvané pražské školy, kde zdůrazňoval nejen dřevoproductní funkci lesa, ale i funkce mimoprodukcí. Narodil se v roce 1783 ve Slezsku, absolvoval lesnickou školu v německém Tharandtu a následně pracoval nejprve jako c. k. komorní inženýr ve Lvově a od roku 1818 působil ve stejné funkci v administrativě státních statků v Praze, kde žil až do konce svého života v roce 1874. Věnoval se také vydavatelské, literární a pedagogické činnosti. Vydával a redigoval několik odborných lesnických časopisů a napsal řadu odborných knižních publikací. Své přednášky zahájil 15. listopadu 1848 a poskytl za dobu svého působení encyklopedické lesnické vzdělání velkému počtu studentů. V roce 1849 vypracoval plán na rozšíření lesnického studia, podle kterého mělo trvat dva roky. Dožadoval se zřízení samostatného ústavu lesnických nauk, v jejímž čele by stál řádný profesor. Liebich přednášel lesnické nauky na polytechnice celých 18 let. Liebich zemřel v roce 1874.

nictví na vysoké škole začala rychle, jen pět měsíců po vzniku Československa. To bylo možné díky pedagogům z České techniky a dlouhé tradici lesnických přednášek na této škole. Mezi významné učitele patřili docent Kryštof Liebich a jeho pokračovatelé – docent Antonín Bohutínský, profesor Karel Kořistka, profesor Vojtěch Kaisler a profesor Josef Sigmond.

Lesnictví na ČVUT se definitivně ustavilo po vzniku Českého vysokého učení technického 1. září 1920, kde bylo součástí Vysoké školy zemědělského a lesního inženýrství.

V letech 1919 až 1939 se zapisovalo do prvních ročníků průměrně 68 posluchačů a z toho v průměru 15 cizinců. Na začátku byl o studium velký zájem. Například ve školním roce 1921/1922 se zapsalo 186 posluchačů, ve školním roce 1925/1926 však počet zapsaných klesl na 85 a v letech 1935/1936 až 1939/1940 se zapisovalo do prvních ročníků kolem 45 studentů. Tehdy se však zvýšil počet cizinců, neboť se do Prahy začali sjíždět studenti z Bulharska a Jugoslávie. V letech 1921 až 1939 složilo druhou státní zkoušku celkem 674 absolventů.

Děkany celé Vysoké školy zemědělského a lesního inženýrství (VŠZLI) při ČVUT byli z lesníků v tomto období profesor Gabriel Jirsík (1926/1927), profesor Vojtěch Kaisler (1929/1930 a byl také rektorem ČVUT v letech 1938/1939), profesor Karel Matyáš (1939/1940 a 1945/1946), profesor Vilibald Ševčík (1933/1934 a 1934/1935).

Do otevření nového areálu techniky v roce 1937 byla VŠZLI rozmístěna v různých budovách po celé Praze. Například v Groebově vile v Havlíčkových sadech, kde sídlil děkanát, na Karlově náměstí č. 3 a č. 13, na Vinohradech ve Slovenské ulici č. 955, v Koperníkově ulici, Na Kozačce, v Trojanově ulici 13, Lazarské ulici 13 (U Helmů), v Kateřinské ulici 40 i v Ječné ulici.

Ještě v roce 1919 byla zákonem zřízena také Vysoká škola zemědělská v Brně. Lesnický obor tam slavnostně otevřeli v říjnu 1920. S válkou však přišlo 17. listopadu roku 1939 uzavření vysokých škol, jejich obsazení jednotkami SS a s tím i konec lesnického oboru na ČVUT. Podle historických pramenů neměli zaměstnanci školy možnost si ani převzít své věci. Inventář a sbírky padly do rukou německé armády, která většinu snesla na velké hromady k hlavnímu schodišti a odtud ji odvezla neznámo kam. Část přitom Němci hrubě poničili, další část rozkradli. Profesoři museli nuceně odejít na dovolenou, další školní personál jako docenti, asistenti a techničtí pracovníci byli přeraženi na ministerstva a úřady. Mnoho studentů okupanti zatkli a odvezli do koncentračního tábora, kde někteří byli popraveni. Z členů profesorského sboru VŠZLI byli popraveni profesor Jaromír Šámal a docent Vladimír Tůma (in memoriam jmenován profesorem).

Jaké postavení mělo v 19. století v Čechách dřevo a lesnictví?

Dříve bylo lesnictví hodně propojené s hornictvím – jednak kvůli tvorbě štol, ale také na zpracování stříbra. Do Kutné Hory například putovalo dříví až z Krkonoš. Vtipné vlastně je, že krkonošské lesy zachránilo stříbro z Mexika, protože se dováželo tak levně, že nemělo cenu ho u nás těžit. Prostě ho u nás zase tolik nebylo. Nicméně i tak byla Kutná Hora důležité město a potřebovala obrovské množství dříví, které se tam přibližovalo po Labi.

Navíc v 19. století se dřevo primárně pátilo, bylo na topení. A tomu tak bylo dlouho. Kdybyste v 60. letech přijeli v listopadu na Slovensko, tak byste před všemi domy našli ohromné hromady březového dříví. Bříza byla levná a výborné palivo, tudíž se s ní hodně topilo. Navíc i lesníci měli kromě platu takzvané naturálie. Takže když jsem pracoval jako adjunkt⁸, dostal jsem letní a zimní uniformu, a kromě toho jsem fasoval i palivové dříví. Jako svobodný muž jsem měl nárok snad na šest prostorových metrů dřeva. Můj šéf byl ženatý a měl děti, takže dostával asi čtyřicet metrů. Co si pamatuju, tak to palivo snad nikdy nespálil, ale měnil ho za zrní pro slepice. Doma pak topil z klestu a silných větví. Naturálie byly kdysi zkrátka běžná součást platu.

A jak to tedy bylo s výukou oboru lesnictví?

Snahy o výuku lesnictví se u nás objevovaly už od poloviny devatenáctého století, přednášelo se například na Karlově univerzitě, ale tam se zabývali jen biologickou stránkou věci. Pak také třeba v Příbrami na hornické akademii, kde se ale přednášely věci o dřevě z trochu jiné stránky.

Roku 1848 se lesnictví usadilo v Praze na technice (pražské polytechnice, dnešní ČVUT). Tehdy tlak přišel zejména ze strany soukromých vlastníků lesů. Sama škola viděla, že jsou inženýři zaměřeni tímhle směrem potřeba. To však dlouho nechtěla povolit Vídeň. V Česku v té době existovaly tři lesnické střední školy, a to v Písku, Hranicích a v Trutnově, ale vysoké školy nebyly. Přitom práce pro lesníky se našlo dost. Vezměte si například Fürstenbergý, kterým patřily Lány, dnešní prezidentský zámek. Kromě lesů tam lesnická kancelář spravovala dva hamry, jednu cementárnu a další věci.

Proč to Vídně vadilo?

V celém Rakousko-Uhersku už byly takové dvě vysoké školy – jedna u Vídně a druhá v Banské Štiavnici. To byla hornická akademie s vyučovacím jazykem maďarským, kde se vyučovalo lesnictví pro Horní země uherské čili vlastně pro Slovensko a pro Bosnu a Hercegovinu. Ve Vídni se učilo německy. Zkrátka ne-

⁸ Adjunkt bylo obecné označení pomocného konceptního úředníka, asistenta přiděleného k jinému samostatnému úředníkovi, případně jeho zástupce. Působili ve školství, justici, lesnictví či v církevní správě.

chtěli povolit žádnou konkurenci. Tehdy to muselo schválit ministerstvo, které zase muselo mít svolení od císaře. Češi neustále žádali o zřízení. Ale museli si nakonec počkat až do roku 1919.

Každopádně v roce 1848⁹ vstoupil na scénu Kryštof Liebich, který vystudoval lesnickou akademii v německém Tharandtu. Byl to docent lesnických věd a začal přednášet na polytechnice. Pro jeho přednášky bylo potřeba mít alespoň odposlouchanou matematiku, fyziku, chemii, takové základní předměty. Liebich nakonec přednášel 18 let, lesnické vědy učil pravidelně každý semestr. Za přednášky se tenkrát platilo 5 zlatých.

Byl to právě Liebich, kdo vytvořil návrh osnov pro budoucí lesní inženýry. Předpokládalo se, že společným základem bude právě matematika, fyzika, chemie. Lesnictví mělo mít jen dvouletou nebo tříletou návstavbu. Nic zvláštního. Takhle se tehdy studovalo například ve Francii nebo v Curychu. Podobně to funguje u strojařů, kde je základem strojní inženýrství, ale když chce někdo dělat letecké inženýrství, tak si dodělá další dva roky.

Odhalení revitalizovaného pomníku docenta Kryštofa Liebicha v roce 2023 nedaleko Jevan v Lesích ČZU, archiv ČZU

ING. KRISTOF LIEBICH

1783 1874

Byly Liebichovy přednášky jediným signálem, že by se lesníci mohli dočkat vlastní fakulty nebo oboru?

Objevovaly se i další náznaky. Na technice zřídili takzvaný kulturní odbor, což bylo něco mezi melioracemi, lesnictvím, péčí o krajinu a dalšími vědami. Učili tam už lesníci, například profesor Vojtěch Kaisler, což byl absolvent vídeňské školy, který dostal čestný doktorát na technice. Byl to velmi kouzelný a vzdělaný pán, který se hlavně zabýval otázkou vody v krajině, byl i předsedou celostátní vodohospodářské komise a jeden rok působil jako rektor ČVUT¹⁰. Zavedl u nás třeba obor hrazení bystrin. Potůčky v lesích totiž patří lesům, ne správě vodních toků. Vezmete si, jak nyní oblevy sněhu a deště dělají potíže! Tomu se hrazení bystrin snaží předcházet, třeba tím, že se snaží zmírnit rychlost toku vody, aby v takových případech nenadělala velké škody.

Na technice učil i tenkrát ještě městský lesní rada Josef Sigmond, což byl taky absolvent Vídně, a dokonce první Čech, který ve Vídni získal doktorát z lesnictví. Taky byl správcem městských lesů plzeňských. Vynikající pedagog, ale moc publikací po sobě nezanechal. Tedy kromě doktorské práce, která byla nádherná a dlouhá léta citovaná. Že toho moc nenapsal, hájil tím, že lesník má pracovat v terénu a přednášet, nikoliv psát učená pojednání, protože ta jsou k ničemu, jak tvrdil.

Když Liebich zemřel, byli to právě tito dva pánové, kteří po něm přednášeli lesnické vědy a usilovali o zřízení samostatného lesnického odboru. To se nakonec povedlo v listopadu 1918, kdy se sešel profesorský sbor techniky a rozhodl, že obor zřídí. Československo využilo toho, že se osamostatnilo a Vídeň přestala mít hlavní slovo. Rozhodli o tom samotní profesori, protože věděli, že je u nás potřeba lesních inženýrů. Zajímavé je, že první absolventy Praha neměla až za pět let, ale už v roce 1919, neboť se do Prahy vrátili studenti, kteří dříve studovali třeba v té Vídni.

V Česku jsme se pak snažili jít jinou cestou než v ostatních zemích. Například v Německu se na vysokých školách nezabývají technickou, ale hlavně biologickou stránkou lesnictví. Švýcaři naopak kladou velký důraz na techniku. Právě proto se při tvorbě osnov tehdy čerpalo ze Švýcarska a Francie. A nesmíme zapomínat, že lesnictví je průnikem tří oborů – biologie, techniky a ekonomiky. Lesy totiž musí něco vydělávat.

A to je například zajímavé, v roce 1973 byla vydána kniha, která se jmenuje *Zkušené naučení k velmi potřebnému již za našich časů osetí lesův*, ku kterémuž ještě jiná velmi užitečná naučení o povinnostech myslivce lesův dle zkušenosti dokonale hledícího přidána jsou.

10

Vojtěch Kaisler byl rektorem ČVUT v akademickém roce 1938–1939.

Proč je to zajímavé?

Jde o dokonalý soubor toho, co by měl lesník vědět, navíc je psaná nádhernou češtinou. Kdysi jsme na univerzitě udělali reedici, vydali jsme ji dokonce dvakrát, a to jednou česky a pak česko-německy. Ta čeština je totiž v knize skutečně překrásná a tehdy nám ji dělal největší znalec barokní češtiny, pan profesor Alexandr Stich z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. V originálu jsme to totiž nemohli vydat, to by bylo v dnešní době už nesrozumitelné. Tenkrát jsem profesorovi povídal: „Pane profesore, nemám na to peníze, abych vám to nějak zaplatil.” A on řekl: „To nevadí, provedete mě zámek a okolím Kostelce.” Tak jsem mu to slíbil. Bohužel, když kniha vyšla, šel na operaci srdce a zůstal jim pod kudlou. Kniha je však moc krásná. Jsou v ní třeba popsány jednotlivé stromy, včetně četnosti. Je zajímavé, že smrk je tam třeba až na desátém místě. Mimo jiné se tam dočtete i co v jakém období sázet a podobně.

Zpátky do roku 1919.

V březnu 1919 slavnostně zahájili přednášky. Jenže nastal problém. V té době totiž byla obrovská nouze o budovy v Praze a technika v Dejvicích ještě zdaleka nestála, takže se přednášelo na různých místech. V rámci ČVUT byla později zřízena Vysoká škola zemědělského a lesního inženýrství, ale i ta měla spoustu společných kantorů napříč celou školou. Lesníci třeba nikdy neměli samostatnou katedru matematiky a vyučující si vždycky půjčovali z ústavu matematiky pod ČVUT.

Kdy se začalo učit v Brně?

V roce 1919 vyšel zákon, kterým se zřizovala Vysoká škola zemědělská v Brně, a to jak s oborem zemědělským, tak s oborem lesního inženýrství. V Brně se tenkrát měl posílit český živel, protože v roce 1918 to bylo čistě rakouské město, říkalo se mu předměstí Vídně. Když jsem jednou bádával, tak jsem našel, že v roce 1918 byl v brněnském zastupitelstvu jeden jediný Čech, jinak to všechno byli Rakušané a Němci.

Schválení zákona tehdy předcházely velmi ostré reakce v parlamentu. Padaly dotazy, proč taková škola nevznikne třeba v Olomouci jako středisku Hané, kde už byla jedna velmi stará univerzita. V zápisu z této schůze se pak můžete dočíst, že odpověď na tyhle dotazy a námítky zněla, že to není otázka umístění, ale otázka politická. Zkrátka v Brně musela vzniknout vysoká škola. Také se tam v roce 1918 přesunula i některá ministerstva, což se pak zrušilo, protože zjistili, že je to velmi nepohodlné. Dodnes tam ale zůstal Ústavní soud a další vysoké úřady jako pozůstatek takových snah.

Soužití dvou lesnických fakult v jedné zemi provázely problémy. Bylo tomu tak už od začátku?

Ano, spory se mezi nimi táhly už od založení. Brno bylo podporované státem, takže okamžitě dostalo školní statek v Adamově, který kdysi patřil Lichtenštejnům. Praha naopak o svůj statek dlouho bojovala. Dostala ho až v roce 1935. Později za komunistů do toho škorpení pronikla i politika. Brněnská škola totiž byla více zpolitizovaná, později pak více partajní.

Vy sám jste neoddělitelně spjatý s pražskou lesnickou školou. Narodil jste se však ve slovenském Trenčíně. Jaká tedy byla vaše cesta právě do Prahy?

Můj táta byl stavební inženýr a dělal u dráhy, prakticky stavěl železnice. Hodně jsme proto cestovali. Kromě Trenčína jsme bydleli také v Bratislavě a v Banské Bystrici. Když vznikla Slovenská republika, tak jsme ze Slovenska odešli. Tátu nejdříve Slováci nechťeli pustit a maminka prohlásila: „Já jdu s kluky pryč, ty si tady klidně zůstaň.“ Nakonec jsme se ale odstěhovali všichni. Já, táta, máma a můj o šest let starší bratr.

Táta potom dlouho hledal zaměstnání, nikde ho nechťeli a říkali, že mají dost problémů s lidmi, které vyhodili Němci z pohraničí. Naštěstí pak dostal místo v Hradci Králové, odkud denně dojížděl do Nymburka, kde celou válku stavěl tamní seřadovací nádraží. V Hradci jsem chodil do obecné školy a poté udělal zkoušku na gymnázium, což tenkrát bylo velmi složité. Tehdy se zkouška na gympl dělala celý týden, od pondělí až do soboty. Do tamního gymnázia jsem chodil ale snad jen do kvarty, pak jsme se zase přestěhovali, protože táta byl přeložený do Liberce.

Za svého mládí jsem prošel sedm různých škol. Nakonec jsem maturoval v Ústí. Liberec jsem měl rád, to bylo hezké město, zatímco Ústí bylo průmyslové. Mělo sice slušné okolí, ale vůbec se mi v něm nelíbilo.

Na gymnáziu vás jako budoucí povolání lákala žurnalistika. Proč jste se nakonec rozhodl věnovat lesnictví?

Já jsem měl vždycky spoustu všelijakých zájmů. Snad někdy v sextě či septimě jsem tak přišel k práci v rozhlasu stanice Ústí nad Labem. Ústí a Ostrava byly taková průmyslová srdce republiky a měly vynikající stanice.

V rozhlase jsem si dokonce udělal státní hlasatelské zkoušky, četl jsem zprávy, a díky tomu jsem si občas zahrál i v nějaké hře. Dost se mi to tehdy líbilo. Nicméně v septimě mě poslali dělat reportáž o procesu s kulakem, což mi stačilo. Rozhodl jsem se, že tomuhle já sloužit nemůžu a nebudu, a proto musím jít dělat technickou věc, která nebude tak zpolitizovaná.

ČESKOSLOVENSKÝ ROZHLAS

ÚSTÍ NAD LABEM, NA SCHODECH 10
Telefon 980—981, zpravodajství telefon 1110

č.j. 538/49 Sv.Kn.

uvedte vždy v odpovědi

Věc: hlasatelské zkoušky

Přílohy:

Vaše značka:

Pan

Ivo Roček,

Pražská 50.

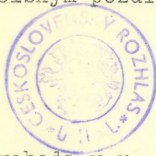
Ústí n.L.

ÚSTÍ NAD LABEM 13.V.1949

Dne 27.dubna t.r.podrobil jste se hlasatelské zkoušce vnašem studiu v Ústí n.L.

Komise Čsl.rozhlasu rozhodla,že jste podmínkám hlasových zkoušek vyhověl.

S přátelským pozdravem

E.Vrba v.r.

V.Svoboda v.r.

V.Brunát v.r.

Proč tedy zrovna lesnictví?

Inspiroval mě táta stavař, ale to jsem si říkal, že nezvládnou. Bratr byl strojař, ani tam jsem to neviděl nadějně. V té době jsem byl zuřivý skaut, tak jsem si řekl, že by šlo právě lesní inženýrství. Zkusil jsem udělat přijímací řízení a kupodivu jsem byl přijat. V té době platil předpis, že se přijímalo podle krajů. Já jsem byl jediný ze Středočeského kraje, tak mě vzali. Takže jsem v roce 1951 začal studovat lesnický obor na Vysoké škole zemědělského a lesního inženýrství při ČVUT v Praze.

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ
VYSOKÁ ŠKOLA ZEMĚDĚLSKÉHO A
LESNÍHO INŽENÝRSTVÍ V PRAZE
(Razítko vysoké školy)

**VÝKAZ O STUDIU
NA VYSOKÉ ŠKOLE**

Ivan Roček

narozen *17. čer.* 19*32* v *Trenčíně*
okres *Trenčín* kraj *Bratislavský*
národnosti *české* st. přísl. *československé*
je zapsán jako řádný student....
lesní inženýrství
(fakulty - odboru - vysoké školy)
této vysoké školy.
V *Praze* dne *12. září* 19*51*
Uřední razítko. *Roček*
(podpis)

Ivan Roček
(Podpis řádného studenta)

1

Výkaz o studiu Ivana Ročka, osobní archiv profesora Ročka

Jméno a příjmení:

Stud. rok:

Ivan Roček

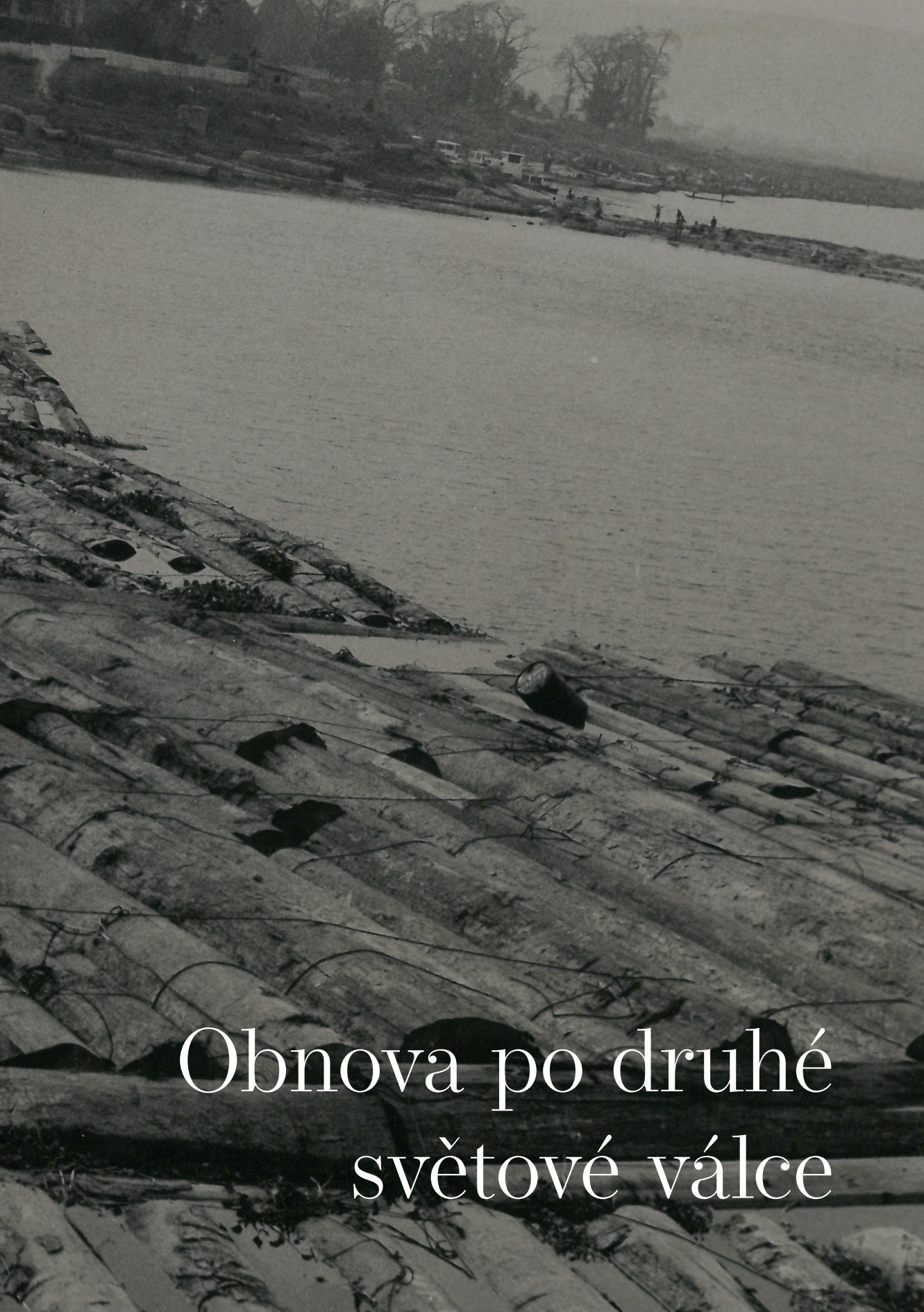
19.51/19.52

Název přednášky (cvičení)	Týd. hodin v sem.			
	zim.		let.	
jméno přednášejícího	př.	cv.	př.	cv.
<i>Lesnická zoologie</i> <i>Pfeiffer-Štěpánek</i>	-	-	3	2
<i>Lesnická botanika</i> <i>Zalobán</i>	-	-	4	2
<i>Lesnická geologie</i> <i>Štejskal</i>	-	-	3	3
<i>Kauka o podnebí</i> <i>Uhlíř</i>	2	1	-	-
<i>Branná výchova</i>	2	2	2	2
<i>Ruština</i>	1	2	1	2

Zapsan dne:

12. IX. 1951

Obnova po druhé
světové válce

Obnova po druhé světové válce

Po válečných letech, kdy se výuka zastavila, došlo k obnovení hned 4. června 1945. Organizačně studium navázalo na předválečnou strukturu a do práce se vrátili původní učitelé lesnického oboru (později lesnické fakulty) a část pedagogických pracovníků přišla nová⁷. Během válečného mezidobí také někteří profesori zemřeli: profesor Jirsík († 1942), profesor Kaisler († 1943), profesor Nechleba († 1944), profesor Petřík († 1941), profesor Ševčík († 1945), profesor Kubec († 1951).

Postupně však výuka doznala změn, které souvisely jak s poválečnou obnovou, tak poté s novým režimem. První změny nastaly hned ve školním roce 1945/1946, kdy se začala vyučovat branná výchova a nauka o obraně státu. Po komunistickém vítězném únoru, tedy v semestru 1948/1949, byly do plánu zařazeny předměty ze společenských nauk. Začala se vyučovat například ekonomika socialistického zemědělství, organizace socialistických zemědělských závodů a plánování výroby v zemědělství a výuka ruského jazyka. Nesměly samozřejmě chybět ani základy marxismu-leninismu.

Po převratu v únoru 1948 na škole nastaly změny v učitelském sboru, který z velké části tvořili členové Agrární strany, tak i mezi studenty, kteří většinou pocházeli z rodin zemědělců či majitelů lesů a byli většinou pravicově orientovaní. To se projevilo hned v době únorových událostí, kdy šli manifestovat na Hrad a podpořit prezidenta Edvarda Beneše, aby odolal tlaku komunistů. Stávku však policie potlačila, a dokonce postřelila posluchače lesního inženýrství Josefa Řehounka, který byl v červnu 1948 ze studia vyloučen stejně jako mnozí další demonstrující studenti. Po rozhodnutí akčního výboru VŠZLI do zimního semestru roku 1948 již nenastoupili.

Další studenty pak vyloučila takzvaná studijní prověrka.

V letech 1948 až 1952 se před II. státní zkouškou dělaly politické prověrky a studenti z velkostatkářských rodin či jiného politického smýšlení nebyli připuštěni k závěrečným zkouškám. Tyto křivdy byly částečně napraveny v roce 1968, ale k celkové rehabilitaci došlo až po převratu.

7 Učitelé působící v období těsně po válce: prof. Karel Zlatuška, prof. Pravdomil Svoboda, prof. Karel Matyáš, doc. Zdeněk Válek (odešel 1951), prof. Rudolf Ille, prof. Václav Korf, prof. Antonín Pfeffer, Ing. Jiří Sekera; z ostatních prof. Karel Kavina, prof. Karel Balabán, prof. Jaroslav Smolák, prof. Jaroslav Peklo, prof. Jan Stejskal, prof. Vladimír Myslivec; z jiných vysokých škol: Miroslav Katětov, Josef Ryšavý, prof. Stocký a jiní. O budoucí lesní inženýry se zasloužili také: prof. Alois Mezera, prof. Václav Douda, Ing. Jiří Hejtmánek, doc. Rudolf Čvančara, doc. Antonín Příhoda, doc. Miloslav Chroust, doc. Jaromír Pokorný, doc. František Fér, prof. Jaromír Čížek, doc. Dušan Zachar, prof. Bedřich Rychlý, doc. Josef Žák, Ing. Bedřich Stone, Ing. Jan Vaněk, Ing. Michael Kudela, Dr. Eliška Nováková, doc. Václav Veselý, doc. Jiří Dobiáš, prof. Milan Bumerl († 1986), doc. Ludovit Lútočka a další.

Od roku 1949 vedení univerzity zavedlo přijímací pohovory na VŠZLI, kde byla uplatněna stejná kádrová kritéria jako při prověrkách studentů. V tomto roce nastoupili na školu také první absolventi dělnických kurzů (ADK, takzvaní adé-káři). Byli to vybraní dělníci z továren, zemědělství a lesnictví či členové KSČ, kteří nastoupili do dělnických přípravek a po půl roce směli složit maturitu.

Postupem času klesala kvalita výběrů do těchto kurzů a po třech letech byla tato forma přípravy dělnických kádru pro vysokoškolské studium zrušena. Jejich příchod na vysoké školy zvýraznil politický vliv KSČ. Vytvořila se velmi kritická atmosféra vůči učitelům, což přineslo i atmosféru strachu a snížení náročnosti při zkouškách ADK. Dokonce několik učitelů v důsledku kritiky muselo odejít. Po ukončení studia zůstala řada ADK na škole jako asistenti pro kádrové posílení jednotlivých kateder.

Ve školním roce 1950/1951 místo ústavů vznikly katedry. V témže období začala mimo jiné celková přestavba ČVUT, během níž zejména v letech 1949–1960 došlo k mnoha zásadním změnám, především v organizaci fakult. Vznikla pracoviště s celoškolskou působností, jako byly katedry vojenské, marxismu-leninismu či branné výchovy. V roce 1952 se osamostatnily Vysoká škola chemicko-technologická a Vysoká škola zemědělská.

Samostatná lesnická fakulta byla zřízena dne 1. září 1952. Dlouho však nevydržela, v roce 1959 byla převedena ze svazku ČVUT pod VŠZ. V letech 1953 a 1954 měli studenti možnost zapsat se také na dálkové studium, do kterého se zapisovalo až 20 posluchačů. Proměnila se také délka samotného studia, do roku 1954 trvalo studium 8 semestrů, kdežto od roku 1956 se studium prodloužilo na 10 semestrů.

V padesátých letech se také začaly důsledně uplatňovat jednoměsíční prázdninové praxe studentů. Po prvním ročníku měli manuální praxe („brigády“) na lesních podnicích. V letech 1945 až 1950 proběhlo 11 udílení doktorátů technických věd a uskutečnila se 4 habilitační řízení. Od roku 1950 se zaváděly nové vědecké hodnosti – mj. kandidát věd (CSc). V tomto období se často udělování vědeckých hodností, habilitací či jmenovacích profesorských řízení posuzovalo přísně politicky.

Jak to vypadalo se školou během a po válce?

V květnu 1945 prostory univerzity znovu obsadili studenti. Začal dokonce letní semestr, který neměl klasickou délku. Přednášky se dělaly třeba v kině, protože do školy nastoupili posluchači za celých pět let války. Bylo jich tolik, že se nevešli do klasických přednáškových sálů. A to v Dejvicích byly přednáškové místnosti pro 150 až 200 lidí!

Jak to tenkrát bylo s lesnictvím?

Nejdříve to byl jen obor, neboť fakulty na ČVUT vznikly až v roce 1952 vládním nařízením. Tenkrát byla lesnická fakulta ještě právě v dejvickém areálu. Tam jsem vystudoval i já sám.

Jak vlastně vzpomínáte na své studium na vysoké škole?

Hrozně se mi líbilo! Akorát mě otravovaly hodiny, které jsme měli v každém ročníku – marxismus, leninismus nebo vědecký komunismus. To byla šílená otrava, naštěstí z toho byl jenom zápočet, takže jsem se nemusel nijak namáhat a vždycky jsem to nějak okecal. Nikdy mi nedělala problémy matematika, protože jsem měl na gymnasiu opravdu dobré profesory. Pak jsem měl kliku, že jsem v prvním ročníku měl snad jen jednu chvalitebnou, jinak samé výborné. A ti pacholci kantoři – někteří to dělají dodnes, já se to snažil nedělat – u zkoušky otevřeli index a koukali se, jaký jsem byl student. Když viděli samé výborné, tak dali taky výbornou, protože když jsem to neuměl, mysleli si, že mám jenom horší den.

Co jste měl za předměty?

Tehdy jsme se dělili na pěstební a technický směr. Já jsem šel na technický směr, ale myslím si, že to rozdělení byla úplná hloupost. Také to asi po dvou letech nakonec spojili zpátky.

Hlavní předměty vždy přednášeli lesníci. Učila se například těžba dřeva, zpracování dřeva, doprava dřeva, lesnická mechanizace – nezapomeňte, že třeba traktory se v lesnictví objevily až po druhé světové válce. Měli jsme předmět lesní železnice, já jsem je hrozně miloval, zažil jsem je ještě třeba ve Žďáru, kde jsem se dokonce dva týdny tou železnicí učil jezdit. Učili nás také stavět lanové dráhy. To je výmysl Švýcarů, už se to taky nedělá, protože je to velká spotřeba lidské práce. Tehdy ale lanovky byly velice rozšířené, to byla krásná věc. Dokonce jsme stavěli při cvičení lanovku ve Stříbrné Skalici. Také jsme měli lesní cesty, pozemní stavby, zpracování dřeva a samozřejmě pěstování. Nauku o stanovišti, ta se dříve jmenovala nauka o rostliništi. Školkařství a semenářství bylo součástí pěstování.

Pak nás učili třeba plavení dříví, to pak končilo někdy v pětáctýřicátém roce, kdy se začaly stavět přehrady. U nás to nikdo pořádně nedělal, protože se vždycky muselo čekat na velkou vodu, a i pak s tím byly problémy. Plavení dříví na dlouhé vzdálenosti přestalo mít význam někdy během devatenáctého století. Přitom dříví přenášené právě tímhle způsobem se používalo hlavně jako palivo. Například Schwarzenberský kanál, ten určitě znáte, byl stavěný právě pro zásobování Vídně palivem. Když se začalo používat uhlí, tak to skončilo. V Krušných horách byl taky kanál, ten vedl až do Drážďan.

Co dál jste se učil?

Samozřejmě tam byla také dendrologie, ochrana, rostlinná fytopatologie, to znamená houby, dřevokazné plísně a podobně. Pak se vyučovalo například stanoviště, nauka o prostředí, tedy co kde roste. Dnes už se ví, že když někde roste určitá kytka, tak tam původně rostl takový a takový typ stromů. A také myslivost, které jsem nikdy nepodlehl. Hodiny jsem taky vyseděl na chodbě před krabicemi s brouky, které jsem musel znát. Bylo to třeba 20 druhů lýkožroutů a všechny možné další potvory.

Pamatuji se, že na geodézii jsme chodili do jiné školy, cvičili nás asáci. Ale bylo to strašně prima, měli jsme třeba hodinu přestávku, a tak jsme se vydali z Dejvic do Husovky, tam ještě stála stará technika, dnes je tam snad hospoda. Chodili jsme takzvanou myší dírou v Chotkových sadech, poblíž tam byla výborná italská zmrzlina. A pak po hodině jsme šli zpět nahoru. Mohli jsme jet tramvají, ale pro nás to byla příjemná procházka. Takhle jsme chodili do Prahy i na deskriptivní geometrii na architekturu.

Vzpomínáte i na kantory, kteří tyto předměty učili?

Na lesnické fakultě do těch 50. let přednášela spousta lidí. Například profesor Karel Kavina, což byl kouzelný pán, výjimečný zjev a doktor filozofie, protože fakulta přírodních věd byla založena až roku 1926, do té doby se přírodní vědy studovaly na filozofické fakultě. Já ho znal už jako starého pána, když už nepřednášel. Byl to však takový typ moderního, ale světového botanika. Každé prázdniny jezdil do Alžíru, do Chorvatska, prostě cestoval. Zajímavé je, že některé jeho učebnice jsou platné dodnes. Ohromný pedagog, který navíc miloval své studenty.

Opravdu?

Kavina byl proslavený tím, že výborně zkoušel. Když k němu přišel někdo hodně ve stresu, tak se ho ptal: „Tak mi řekněte, odkud jste?“ A dotyčný řekl, třeba z Vysočiny. A Kavina hned: „A copak nám tam roste?“ a kluk se rozpovídal. Byl to úžasný a přátelský pán. Přednášel botaniku společně pro zemědělce i pro

lesníky a vždycky upozorňoval, kdo z nich má zrovna dávat více pozor při jakém učivu. Když mluvil o travách, tak povídal: „Toto je důležité pro vás, budoucí zemědělstí inženýři,” a pak: „Tohle je zase podstatné pro vás, lesníci, to si pamatujte,” když povídal o mechu.

Kdo další tam přednášel?

Statiku, mechaniku, pružnost přednášel pan docent Alfréd Šourek, specialista na kanalizaci, původně stavař, který byl v těch 50. letech takové krásné zjevení. Vždycky přišel v černém obleku s vestičkou. Byl to soudní znalec, normálně učil na stavárně. Tehdy ještě nebyly žádné projektory a hlavní pomůckou kantora pro například počítání různých nosníků byla křída, kružítko a pravítko. A pan docent přišel vždycky dokonale oblečený a v ruce měl tyhle pomůcky. Míval dvouhodinové přednášky a po první hodině byl od křídý bílý jako čuně, takže dal studentům pauzu a odešel. Po chvíli se vrátil, vzorně vykartáčovaný, a pokračoval v přednášce. Byl to takový člověk, který k lesníkům patřil i nepatřil. Rozhodně to však byl velmi chytrý a dobrý pán, naučil nás dost.

O něm vám řeknu krásný příběh, co mi říkal jeden z jeho asistentů. Zabýval se kanalizacemi, byl to docent na stavební fakultě a někdy před válkou dělal kanalizaci města Rakovníku. Po válce, někdy v padesátých letech, za ním přišli, že by potřebovali plány kanalizace. On řekl: „No jo, to já vám musím tedy změřit,” a řekl si za to nějakou šílenou cenu. Oni odešli, on to vyfíknul od stolu a dostal za to tenkrát šílené peníze. Za týden na to byla měnová reforma. Ale docent si stačil koupit auto!

Vzpomínáte si na další kantory?

Katedru ochrany lesa vedl Antonín Pfeiffer, před ním to vedl profesor Jaroslav Uzel, ale to byl přírodovědec, dělal trásněnký. Jeden čas tam byl i profesor Julius Komárek, slavný profesor zoologie s velmi populárními knihami. A existoval Ústav hospodářské úpravy lesů, kam patřila nauka o výnosu, tam byl později profesorem Václav Korf, který byl poté děkanem lesnické fakulty. Většina profesorů měla vídeňskou školu, Korf už ne. Byl absolventem pražské vysoké školy a byl také později jeden z mála nestraníků na škole. Navíc měl hrozný škraloup, protože byl dříve správce arcibiskupských lesů v Dolních Břežanech. Byl to však výborný matematik, osobně zajímavý, avšak nepřístupný pán.

Mimochodem, Korf byl velký kamarád s profesorem statistiky v Brně, ruským emigrantem Alexandrem Leporským. Měl takovou jizvu, o které říkal, že ji má ze souboje, ale zlé jazyky říkaly, že se jednou ožral a jizvu utržil tak. Každopádně jako ruský emigrant mluvil hrozně česky, ale když ho zvali na obhajoby doktorských prací, tak stejně s oblibou kritizoval studentům češtinu. To jsem se vždycky mohl potřhat, když tam povídal: „Ale pane kolego, ta čeština je grozna.”

Jednou jsem mu psal dopis a šel jsem se zeptat Korfa na jednu věc. Říkal jsem: „Pane docente, nezlobte se, že otravuji. Je profesor Leporský doktor inženýr, nebo je jenom inženýr?“ ptal jsem se. A on: „Saša? Saša to nepotřebuje. Saša je Alexandr.“

Ještě si vzpomínám na profesora Pekla, který učil fytopatologii. Toho jsem sice nezažil, ale pořád se o něm vyprávěly historky. Prý když se mu studenti přihlásili na zkoušku, tak si je postavil do řady a ptal se: „Tak, pánové, kdo z vás umí anglicky?“ Tak se dva přihlásili a on prohlásil: „Ostatní můžou jít domů, dneska budu zkoušet v angličtině.“

Jak vzpomínáte na svoje spolužáky?

Měli jsme takovou partu kluků. Já jsem tam byl jediný lesník, pak tam byli čtyři přírodovědci, kteří jsou bohužel už všichni po smrti, a založili jsme něco, co jsme pojmenovali Privátní akademie věd. Hráli jsme si na akademiky a vykali jsme si. A jak se všude soudruhovalo, my jsme si na protest říkali navzájem “pane kolego” a strašně jsme s tím všechny šťvali.

Jednou jsme takhle jeli na Slovensko a seděli jsme v kupé rychlíku z Prahy do Popradu. Přistoupila k nám nějaká dívka, která, jak jsem pak zjistil, zřejmě jela z nějakého sjezdu ČSM nebo něčeho takového. Viděla mladé kluky, všichni tak okolo 21, co se oslovovali pane kolego. My jsme šli ven na chodbičku a uvnitř zůstal jeden kluk. Když pak přišel, smál se a říkal: „Ona se mě ptala, říkala, nezlobte se, že se vás ptám, ale vždyť vy jste přece stejně staří a zřejmě se dobře znáte, proč si vykáte?“ A on jí odpověděl: „Proč by ne, celá Francie si přece vyká!“

Jezdili jste někam na praktická cvičení?

Ano, za první republiky se v Kostelci cvičilo spoustu věcí a předmětů – geologie, pěstování, botanika... My jsme tam stavěli lanovky. Co jsme se tam nacourali po lesích, což mi připadá zpětně jako velmi cenná zkušenost, to dnešní studenti nezažili. Většinou to vedli profesori, někdy asistent nebo mladší docent. A byli to lidi, kteří měli rádi provoz. Pamatuju si, jak za námi třeba přišel profesor do lesa a rozdělil nás na skupiny a vyrazili jsme na takzvanou probírku.

O co se jedná?

Probírka v porostech se dělá, když stromy dosáhnou určitého věku. Pak se musí vytrítit, aby dostaly takzvaný světlostní přírůst. A to se pojí s takovou složitou, ale ne moc vědeckou teorií, protože jak a co máte vybrat, co chcete, aby tam dalších padesát let rostlo? Takže jsme tam chodili a křídou malovali na ty stromy, kterých jsme se chtěli zbavit. Pak jsme to procházeli znovu s profesorem a debatovalo se, zda jsme to vyznačili dobře nebo ne. To už se dnes moc nedělá.

Dnes do lesa přijede harvestor, udělá pruh a jede zase pryč. I to však není sto-procentní a definitivní řešení.

Jezdilo se sem také na cvičení z geodézie, tehdy jsme třeba měřili na náměstí a byla sranda, že když jsme tady rozestavěli stroje, vždycky za námi přišli místní a ptali se, co to děláme. A my jsme odpovídali: „Ale paní, my tady měříme, tady bude přehrada.”

Vzpomínáte si ještě na další kostelecké historky?

Když jsem studoval, byl šéfem internátu v Kostelci někdo, komu se říkalo major Poledne. Jestli byl major, to už nevím, ale říkali jsme mu tak. Denně jsme chodili ven na cvičení a on denně stál u jídelny. Nepustil tam nikoho v holínkách nebo v kraťasech a holky v opalovačkách taky vyhodil. Vždycky říkal: „K obědu se chodí, pánové a slečny, jinak!” Dohlížel na mravnost. Nezapomeňte, že na lesárně moc holek nebylo, takže musel hlídat, aby se nedělo moc rozjařeností.

Měli jste i další praxe?

Po prvním ročníku byla manuální praxe. A po třetím ročníku byla další. Navíc jsme měli spoustu krásných exkurzí i během výuky. Neseděli jsme jen v posluchárně nebo ve cvičebnách, jezdili jsme všude možně. Třeba pan profesor Karel Matyáš dělal velké závěrečné exkurze na Slovensko. Přišli jsme někde v Tatrách do lesa a tam mu dělníci říkali: „Pane doktore, vás jsme dlouho neviděli!” Prostě ho měli rádi. To jsem se později jako děkan snažil také zavést, ale řekli mi, že je to strašně drahé.

Dodnes jsem přesvědčený, že to nebylo tak o penězích, jako spíš o tom, že to někdo musel zajišťovat, vymyslet, naplánovat, a i to je hrozná dřina. Není to vůbec sranda, jet s padesáti pacholky autobusem, vymyslet jim program, sehnat pro ně ubytování, většinou to i dopředu objet, domluvit si lesní závody, které navštíví, vymyslet jídlo a pak je mít na krku i večer. Nás většinou lesní závody zvaly na oběd nebo nám zařídily pohoštění, to bylo prima. Studenti získali přehled o lesnictví třeba na celý život a člověk se podíval i někam ven. No ale tohle se v těch 90. letech pak znovu neuchytilo. Všichni chtěli dělat vědu a na tohle nikdo neměl čas.

A co další praxe?

Pamatuji si, že jsme jednou byli v Jeseníkách po větrné kalamitě, která tam vznikla a kterou nechťeli likvidovat ani Slováci. Tak tam nahnali nás, studenty. Všechno jsme dělali ručními pilami, motorové tehdy ještě nebyly. Jeden kluk tam bohužel utrpěl smrtelný úraz. Ale jinak to byla dobrá zkušenost. My kluci jsme bydleli nahoře na Kralickém Sněžníku a chodili jsme 300 metrů dolů ze stráně

do práce. A večer jsme se vraceli zpátky. Ráno jsme dostali snídani, s sebou jsme dostali něco k obědu, protože do práce se šlo hodinu různými stezkami. A vraceli jsme se kolem čtvrté/páté odpoledne. Člověk na to musel být opravdu fyzicky zdatný. Třeba ve Švýcarsku, tam na lesnictví přijímali jen studenty, kteří měli lékařské potvrzení, že jsou schopni služby v horách. Ta fyzická zdatnost tam je potřebná. Když jsem dělal na polesí ve Voděradech, tak to máte pár kilometrů od Prahy, a my tam měli jako dopravní prostředek jedno jízdní kolo. Takže já, když jsem šel na správu na ředitelství, tak jsem ty kilometry raději šlapal pěšky různými stezkami, než abych čekal někde čtyři hodiny na autobus.

Byl jste ještě někde?

Po třetím ročníku jsem byl na praxi někde v Krušných horách. A tam, to si vzpomínám, dělal na polesí takový dělník-lesník, snad volyňský Čech, co měl jenom jednu ruku. Tu druhou měl v zápěstí amputovanou nějak z války. A dělal v lese, což bylo tvrdě proti předpisům, protože pracoval sám a nikoho k sobě nechtěl, aby se neřeklo, že na něj vydělává. Jeho práce se poznala podle nerovného pařezu. Byl to nicméně velmi šikovný a hodný chlap. Tichý, nenápadný a schopný. Ale pracovat sám neměl, protože kdyby se mu něco stalo, tak je z toho průšvih.

Jak vypadala povinná vojenská služba?

Profesor Ivan Roček v dobách jeho mládí, osobní archiv profesora Ročka

My jsme už byli ten ročník, co měl vojenskou katedru a službu přímo během vysoké, takže jsme nemuseli na vojnu. Na cvičení jsme byli asi dvakrát na měsíci o prázdninách v Terezíně. Museli jsme udělat důstojnické zkoušky a na konci čtvrtého ročníku se z nás stali podporučíci.

Protože jsem nebyl ve straně, přišel za mnou tehdy nějaký kapitán a povídal mi: „Stranická skupina se usnesla, že ty a ještě jeden kluk půjdete na dva roky na vojnu, že neuděláte vojenské zkoušky. My budeme dělat, co budeme umět. Vy se ale musíte snažit.”

A snažili jste se?

No, já se moc nesnažil, ale nakonec jsem měl vojenskou zkoušku se známkami výtečná, výtečná, výtečná. Vedoucí katedry, to byl nějaký plukovník, mi říkal: „To jsem ještě nezažil takové výsledky.” A já jsem odpověděl: „Soudruhu plukovníku, kdo umí, ten umí.” Měl jsem potom volný režim, protože jsem šel na vojnu už jako důstojník. Tenkrát nás v Terezíně narukovalo asi dvacet absolventů vysokých škol. A neměli jsme tam co dělat, chodili jsme akorát ráno a večer na rozdělení. Po týdnu jsme zjistili, že je hloupost tam zůstat, tak polovička vždycky jela domů. Kdyby něco, volali bychom jim. To byla dobrá vojna!

Co jste tam přes den dělali?

Leželi na pokoji a koukali do stropu. Pak jsme čekali, až bude oběd, odpoledne jsme jezdili na výlet do Litoměřic, ty jsou hezké. Nemuseli jsme mít žádný opušťák, byli jsme oficíři, vytáhli jsme průkazku a stráž nás pustila. Ale Terezín bylo strašné město, na mě působilo hodně stísněně. Byli jsme tam naštěstí jen dva měsíce, to se dalo vydržet. Pak jsem byl na nějakém cvičení v Pardubicích. To si pamatuji, že se málem stal malér, protože jsme s pár kluky odjeli na neděli domů a přijeli jsme až večer. A zjistili jsme, že v pondělí ráno v šest odjíždíme na Dunaj do Bratislavy na cvičení. Tak tak jsme to stihli, sbalili jsme se, dojeli jsme do Petržalky. Stavěli jsme tam pontonový most přes Dunaj. To bylo vlastně hezké, chodili jsme v centru do kaváren.

Jak to na vás celé působilo?

Ta vojna byla děsně srandovná, protože na těch vojenských katedrách byli takoví oficíři, co většinou nebyli nic moc. Já vím, že v Praze na škole byl nějaký major Miovský, říkalo se mu Krásný major, a ten nás učil vojenské mosty. Tam se počítaly nějaké nosníky na mostech a on vždycky vytáhl takové malinké logaritmické pravítko a šoupal s ním ze strany na stranu. Akorát že na něm nebylo nic vidět. Počítali jsme na tři desetinná místa, tak s tím zašoupal a jednou nás kontroloval a někdo namítl: „Soudruhu majore, na tom nejde sčítat, na tom jde jen násobit a dělit.” On odpověděl: „No, proč by nešlo sčítat, když jde násobit

a dělit?” Vůbec nevěděl, k čemu to je. Vždycky se koukal a povídal: „Máte to přibližně správně!”

Proč se mu říkalo Krásný major?

On byl opravdu velmi pohledný mužský a hodně si na tom dával záležet. Vždycky byl vyfešákováný. Tak snad páčil za nějakými ženskými. A nebyl sám, kdo byl trochu zvláštní. Sloužili tam i nějakí frontáci, kteří přišli s armádou a nebyli schopni normální služby. Já se pamatuji, že když jsme byli na cvičení v Terezíně, tak se utrhł ponton, na Ohři kousek před přítokem do Labe. Dohlížel na to nějaký důstojník, který to komentoval jenom: „Dasvidania v Hamburku.“

Sloužily s vámi i nějaké ženy?

Ano, jedna chodila o rok výš, jmenovala se Milena Vytisková a byla to prima holka, která ale měla smutný osud. Za války jí zavřeli tatínka i maminku a z ní se stal sirotek. Šoupali ji pak po známých, byla bezprizorní. Všichni se ji báli vzít k sobě. Během té války jí bylo 15, nebo 16 let. Po válce se jí vrátil jen tatínek, maminka zůstala někde v Osvětimi. Sice hrdě vstoupila do strany, ale v roce 1968 šla vrátit legitimaci, že s tím nechce mít nic společného. A nic se jí nestalo. Pak byla asistentkou na dendrologii a vyučovala Nauku o dřevě.

Jednou jsem s ní byl na služební cestě v Polsku a ona chtěla jít do Osvětimi, že tam zemřela ta maminka. A já jsem se jí omluvil, že s ní nezvládnou jet, takže jela sama. Pak se vrátila úplně zničená a řekla mi: „Člověče, dneska je to 25 let, co tam máma zemřela, a teď tam jsou školní výpravy, děti kupují cukrátky, řvou tam, baví se.” Dlouho se z toho nemohla vzpamatovat.

Školu jste dokončil s červeným diplomem. Jak se vám to podařilo?

Tehdy na to nesměla být žádná zkouška za tři. Já jsem měl jen jeden takový předmět, marxismus a leninismus. A to se stalo proto, že se soudruzi na nějaké stranické schůzi usnesli, že Ročka musí vyhodit. To však lektor, který mě učil, neudělal a místo toho mi dal tuhle známku. Jenže mi na studijním oddělení řekli, že je to škoda a měl bych si to opravit. Za červený diplom navíc byla odměna 2000 korun. A já jsem si říkal, že dva tisíce nejsou marné, tak jsem šel zjistit, jak se to dělá.

Co vám tehdy řekli?

Známka se dala opravit, ale lektor mě musel přezkoušet. Dal mi soupis literatury, nějakých dvacet komunistických sajrajtů. Samozřejmě jsem si řekl, že se na to vykašlu a číst je nebudu. I tak jsem ale šel za měsíc na přezkoušení. Učitel z toho dělal hroznou vědu a vznešeně mi řekl, ať si vytáhnu tři otázky. Na první dvě jsem něco breptal a on povídal, že ty první dvě byly v pořádku, ale na to

jsem mohl přijít i logickým uvažováním. Tak řekl: „U té třetí uvidím, jestli jste četl Levičáctví – dětská nemoc komunismu.“ To tehdy byla taková brožurka, kterou napsal Lenin. V životě jsem tu knihu neviděl, a když se mě ptal, co se v ní píše, byly jen dvě možnosti, jak jsem mohl odpovědět. Už nevím, o čem to bylo, ale začal jsem povídat jednu z nich. Učitel začal kroutit hlavou, že ne. Tak jsem hned obrátil a říkám: „A to tam právě Lenin popírá!“ A na to on hned odpověděl: „Výborně, máte to za jedna.“ Takže takhle jsem tu zkoušku udělal. Já jsem k těmhle vědám neměl vůbec úctu, považoval jsem to za blepty.

Na škole jste dělal také takzvanou pomocnou vědeckou sílu. O co konkrétně šlo?

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

DIPLOM

číslo 931

Ivan Roček

narozen(a) dne 17 ledna 1932 v Frncově

studoval(a) v letech 1951 – 1955 na fakultě lesnické

vysoké školy České vysoké učení technické v Praze

a ukončil(a) v roce 19..... státní závěrečnou zkouškou studium oboru (směru).....
ve specializaci lesní těžba a lesnické stavby

s celkovým studijním prospěchem.....

S VYZNAMENÁNÍM

Rozhodnutím státní zkušební komise nabývá podle vládního nařízení č. 60/1953 Sb.
vysokoškolské kvalifikace lesní inženýr

Prof. inž. Binner L. S. Jendek Jublaouky
předseda státní zkušební komise rektor děkan

V Praze dne 20. prosince 1955 Č. j. 1746/55

Profesor Ivan Roček v dobách jeho mládí, osobní archiv profesora Ročka

Vědecká pomocná síla byl student posledního ročníku, který dostal i nějaké stipendium a dělal na katedře všelijaké pomocné práce. Ve mně našel zalíbení pan profesor Matyáš. To byl velmi kouzelný člověk, měl jsem ho velmi rád. Vymyslel si, že bych mohl na katedře zůstat jako asistent. Sice jsem s tím nepočítal, ale odpověděl jsem mu, že proč ne. No tak to šel vyjednat a oni mu řekli: „Jo, asistenta, profesore, dostaneš, ale Ročka ne. Roček tady nebude.“ Prostě

mě odmítli, museli přijmout někoho s lepším kádrovým profilem. Přidělili mu Pepíka Šípa, adékaře. Jeden z kolegů ho nechal malovat řez traktorem, po dvou měsících mu ruply nervy, že to dělat nebude. A já jsem šel tehdy na Slovensko.

***K němu se hned dostaneme. V roce 1955 jste tedy dostudoval i se zmi-
něným červeným diplomem a následovalo umístěnkové řízení. O co šlo?***

To byla povinnost po státnicích. Jinými slovy nám škola dala po dohodě umístění někam na závod nebo do provozu. Spousta kolegů a kolegyně si žádalo třeba střední Čechy, Prahu a podobně. No a pro mě vymysleli něco u Sokolova. Jenže tam já nechtěl. Vymyslel jsem si, že chci Slovensko.

Kádrovačka, co to měla na starosti, měla krásné jméno, to si dodnes pamatuji. Jmenovala se Bretšnajdrová, což je přímo z Haška. A říkala: „Soudruhu, nemůžeš na Slovensko, tam chce jít nějaká kolegyně.“ Ale já jsem si stál za svým a oponoval, že na to mám právo a chci tam. Až nakonec musel přijet kádrovák z Bratislavy. Povídal: „A proč ty soudruhu chceš na Slovensko?“ A já mu povídal: „Lebo jsem se na Slovensku narodil, mám tam známý, kamarády a mám Slovensko rád.“ No a bylo vymalováno.

Naše kádrovačka si netroufala proti němu nic říct. Nechtěl jsem do středoslovenského kraje, ani na východní Slovensko a západní Slovensko už Slovensko moc není. Tak mi našli místo v Bučině u Zvolenu. Nastoupil jsem tam o měsíc později, v lednu 1956. Pracoval jsem v jednom z největších dřevozpracujících podniků na Slovensku, tím druhým byla Smrečina u Banské Bystrice. Ve Zvolenu se dělalo jehličnaté dříví, naopak Bučina zpracovávala buk. Byl to opravdu obrovský podnik, kde centrem byla pila a v sezóně od listopadu do března/dubna přicházelo kolem sta vagónů bukové kulatiny z celého Slovenska i Česka. Hlavním výrobkem byly železniční pražce. Ze zbytku se dělaly přířezy na ohýbaný nábytek či parkety.

Jak dlouho jste tam pracoval?

Strávil jsem tam prakticky rok. Nastupoval jsem za plat asi 940 korun a po tom roce jsem měl snad dva tisíce.

Jaké to tam bylo?

Dělal jsem v oddělení technické kontroly a pak jsem dělal krátce také v provozu mistra zadních strojů na pilnici. Pilnice je místo, kde se zpracovává kulatina. Bylo tam pět obrovských kmenových pásových pil, to jsou takové velké obludy, které řezou jednotlivá prkna, dva katry vedle sebe. Za tím byly další stroje a na konci to končilo takzvanou týblovačkou, kde se upravovaly pražce. A tyhle části měli své mistry a mistra směny, kterého tam tenkrát dělal pan Trebula. Byl to

výborný chlap a moc jsem se od něj naučil. Tam se dělalo na tři směny – od šesti do dvou, od dvou do deseti a od deseti do šesti do rána. Jelo se bez zastavení. A já měl každý týden buď dopolední, odpolední nebo noční.

Jak vzpomínáte na další lidi, kteří tam s vámi pracovali?

Byla tam spousta lidí z Detvy, kteří jsou kouzelní a hodní, ale strašně prudeí a nejdou daleko pro kudlu. V době, kdy jsem dělal mistra, přišel jeden chlap na směnu, přinesl flašku a že má narozeniny, že si s ním musím připít. A to byl tedy obrovský kumšt mu to vymluvit a neurazit ho, abych taky nedostal kudlou do zad. Tak se mi ho podařilo přesvědčit, že se napiju po směně, protože tam opravdu hrozilo nebezpečí, že když se chlap napije, stane se malér – někam něco strčí a třeba si uřízne ruku, spadne do nějaké mašiny a podobně. A to bych pak odnesl jako mistr já.

Byl tam také bezvadný ředitel, jmenoval se Jan Lupták, později to byl ministr průmyslu na Slovensku. Ačkoliv měl sovětské školy, naučil jsem se od něj vést porady. Ty byly jak ze žurnálu, trvaly půl druhé hodiny, ne déle, přestože to byl obrovský koncern. To se mi hrozně líbilo. Když měl někdo mít něco připraveného, hned se ptal: „Soudruhu, máš to? Nedodals materiály, беру ti prémie na příští měsíc, a ať to příště je.“ Nebo se hlasovalo: „Jeden druhéj třetí – rozhodnuto takto.“ A když tohle bylo hotovo, tak se pak klidně i hodinu sedělo a povídalo se.

Později si vás na Slovensku tolik oblíbili, že jste dostal nabídku stát se hlavním technologem pro impregnaci. Zvažoval jste tu nabídku?

Snad po nějakých deseti měsících mi nabídli tohle místo, neboť tam odcházeli pryč původní inženýři. Měl jsem mít měsíc na zácvik a pak nastoupit, ale mně se strašně nechtělo. Tohle navíc byla černá impregnace, která se dělá dřevouhelným dehtem, takzvaným kreozotem, a hrozně to tam smrdělo. Takzvané kamenouhelné dehty vznikají při čištění ropy a s těmi se impregnovalo dříví. Byla tam i bílá impregnace, která se dělá chloridem rtuťnatým, ale tenkrát nebyla v provozu. Tím se impregnovaly hlavně telefonní sloupy, protože to nežerou houby, ale jinak se to moc nedělá, protože je to šíleně jedovaté.

Tam mimochodem bylo ještě zajímavé, že do předsálí impregnářky si chodili místní s astmatem sedat na lavice. Prý jim to tam pomáhalo s dýcháním. Ale mně to tedy pořádně smrdělo!

Co přesně byste tam měl za úkol?

Jako hlavní technolog bych měl za úkol hlídat koncentrace těchto látek a pozorovat, jestli se dodržuje přesný technologický postup. A to jsem si říkal, že mě teď budou měsíc zacvičovat a pak tu budu muset nejméně tři čtyři roky do toho smradu denně chodit... No, jak jsem říkal, nechtělo se mi.

Takže jste se po roce se Slovenskem rozloučil.

Ano, řekl jsem si, že jsem poznal zpracování dřeva, ale mohl bych se vrátit k lesnictví. A tak jsem si dojednal nové umístění, i přestože na umístěnkou musel člověk pracovat na daném místě tři roky. Se Slováky šlo ale vždycky všechno domluvit, a tak jsem nakonec za pomoci profesora Matyáše skončil zpět v Česku jako technik na polesí Černé Voděrady. To byla sranda, neboť jsem nastupoval s platem snad 840 korun, ale jinak jsem byl spokojený. Na polesí jsem si odpracoval tři roky a měl jsem v úmyslu v tomhle provozu zůstat. Nikdy by mě nenapadlo, že skončím na škole.

Co všechno jste na polesí dělal?

SPRAVA ŠKOLNÍHO LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ
fakulty lesnické
KOSTELEČ NAD ČERNÝMI LĚSY — ZÁMEK
TELEFON ČÍSLO 309 - STANICE DRÁHY, ČESKÝ BROD

V Kostelci n. Č. l. dne ... 26. srpna 1957

Číslo jedn.: 1950/57
Věc: Úprava plat. poměrů na základě prověrky kvality práce
Odpověď ke znatce od 1.7.1957.
Přidaly:

S. ...
Ivan R o č e k ,
technik polesí
V o d ě r a d y .

Na základě provedené prověrky kvality prací s účinností od 1.VII.1957 upravují Váše platové poměry podle výnosu ministra lesů a dřevařského průmyslu ze dne 16.III.1956 č.j. 4.717/1956-37 o upravení platových poměrů inženýrsko-technických pracovníků a úředníků krajských správ lesů a příznávám Vám po projednání se závodním výborem ROH lesního závodu SŠLH FL v Kostelci nad Černými lesy od uvedeného dne BTTO pracovní požitky měsíčně :

a/ základní plat podle § 3. cit. výnosu kategorie I. 1.110.-Kčs
b/ premie za splnění plánu a dodržení stanovených podmínek podle § 2 výnosu č.j. 4.718/56-37 ze dne 16/3.1956 ve výši 18.- % příznaného základního platu, t.j. 199.80 "

c/ premie za překročení plánu a dodržení stanovených podmínek podle téhož výnosu ve výši 1,20% příznaného základního platu t.j. 13.32 "

d/ za každé procento překročení plánu.
e/ celková měsíční premie nesmí překročit za měsíc 60 % příznaného základního platu.

Naturální požitky ve smyslu ustanovení § 7. výnosu ministra lesů a dřevařského průmyslu z 16.3.1956 č.j. 4.717/1956-37 vyměříme Vám podle platných předpisů zvláštním výměrem, pokud se bude měnit dosud platný výměr.

Peněžité pracovní příjmy budou Vám vypláceny po odečtení příslušných zákonných srážek ve stanovených výplatních lhůtách.

Vyřadil:
Pivoňka.
Št. 10 1491-81

./.

Musel jsem hlavně přijímat dříví a dělat výplatnice, to byly takové velké archy papíru. Vždycky jeden řádek, jeden dělník – jméno, příjmení, rok narození, pak tam byla dělnická kategorie, jaké měli sazby, co udělali za ten měsíc. To vycházelo z podkladů od hajných. Také tam bylo, jakou měl kdo hodinovou nebo úkolovou sazbu, příplatky a já už nevím, co všechno. Na konci bylo, kolik je zdanění a čistá mzda. Takhle to bylo asi pro 25 lidí a nejhorší bylo, že ty součty musely v těch sloupcích souhlasit s konečnou výplatou. No, to byla hrozná práce.

To samé pak bylo u výkazů skladů, kde se právě uvádělo, kde jaké dříví je, protože v momentě, kdy to dříví bylo pokácené, stalo se z něj něco jako zboží v obchodě. Muselo se dávat pozor, protože se samozřejmě kradlo. Zrovna na Voděradech to bylo před mým nástupem vyhlášené, říkalo se dokonce, že tam o půlnoci přišli do lesa chlapi, pokáceli strom, odvětvili ho, rozřezali, udělali z něj palivová kola, dali na trakař a odvezli do Struhařova nebo do Mnichovic na vlak a ráno po něm nebylo ani památky, nebyl žádný důkaz.

Pro mě to byla moc dobrá škola, i když to bylo místo pro středoškoláka se základními pracemi, většina lesníků nebo inženýru začínala tam. Měl jsem výborného šéfa, nějakého inženýra Mráze. Měl jsem tam nárok na služební byt, ale jídlo jsem po dohodě dostával právě u něj. Platil jsem mu 10 korun za snídani, oběd, večeři, což bylo směšné i v tehdejších cenách. Sice byla poblíž jedna hospoda, ale ta nevařila, tam jste si mohli dát maximálně utopence.

Byl s vaší prací spokojený?

Jeden profesor, kterého jsem znal, že se na mě u Mráze ptal. A on mu prý povídal: „No, dobrý, ale je divnej. Mám dvě dcery a on nic.“ Tak to jsem se musel hrozně smát. Holky měl hezké, ale nikdy skutečně nic nebylo. On byl jinak dost přísný. Měl jsem potíže, protože jsem rozmazloval jeho jezevčíka Míšu. Vždycky ke mně chodil žebrot a já mu vždycky něco podal. To byl pak rámus, že nesmí dostat od stolu a tak dále. Bylo to zajímavé, to jejich polesí si žilo samo o sobě, paní měla asi 60 slepic, nekupovala vajíčka, tenkrát snad ještě neexistovaly ani drůbežárny. Každý rok nasadila 120 vajec, zhruba 60 kohoutů, ty jsme postupně snědli a zůstaly jen ty nosnice. A ty ráno, kdy se otevřela ohrada, se šly na kraj lesa pást. No a Míša vždycky vyběhl do lesa a štěkal, jako kdyby to byl pastevecký pes. Samozřejmě občas se nějaká slepice ztratila, lišky zkrátka nedaly pokoj. Ale Míša les vždycky proběhl a štěkal všude, aby se slepice vrátily.

Měl jste i další šéfy?

Pak jsem jich vystřídal několik, jeden z nich byl kluk z mého ročníku, se kterým jsem studoval, bylo mu asi o deset let víc. Choval se ke mně velice kamarádsky, dokonce mě naučil jezdit na motorce. No, až pak mi jednou říkal hajný a před-

seda partaje, se kterým jsem se dobře znal: „Ty si myslíš, jaký je on kámoš, ale to bys koukal, co o tobě napsal do kádrových materiálů. To není nic příjemného. Já už jsem to stopil, neboj.“ Dodnes nevím, co tam napsal. Nezajímal jsem se, ani nevím, proč to napsal. Asi jsem byl divnej!

Dostal jste se tam s někým do křížku?

No, právě tam jsem málem dostal důtku od profesora Korfa. Tenkrát mi mohlo být tak 27 let.

Vytrasoval jsem tehdy nějakou silnici a přišel tam asák z Prahy, nějaký pan Dobiáš, a měl k tomu hrozně moc připomínek. Snažil jsem se s ním debatovat a na konci jsem nadějně řekl: „Takže jsme se dohodli?“ A on začal zase ty své připomínky. Tak jsem mu na to řekl: „Hele, tak to řekni rovnou, že ty jsi chytřej asistent a já jsem blbej Roček, že mě nemusíš.“

A tenhle asák si na mě poté stěžoval u děkana Korfa, který si mě pak pozval k sobě. Se mnou šel i vedoucí polesí, pan inženýr Mráz, a pamatuji si, že Korf řekl: „Tak podívejte se, soudruhu inženýre, vy jste si dovolil tohle vůči mému asistentovi a pamatujte si, já jsem zatočil s jinými lidmi a i s vámi zatočím velice rychle.“ Naštěstí se mě Mráz zastal a řekl, že jsem to dělal na jeho příkaz. Dostal jsem důtku a tím to bylo ukončené. Korf se zkrátka s nikým nepatlal.

Jak jste spolu s Korfem pak vycházeli?

Nakonec dobře. Dokonce když jsem začal přednášet předmět Encyklopedie lesnictví na ostatních fakultách, tak se Korf ptal, kdo ten předmět přednáší. A když se dozvěděl, že já, tak řekl: „Tak to jo, s tím souhlasím.“ To jsem na sebe byl strašně pyšný.

Korf byl jinak výborný matematik, bohužel blbě skončil. Po osmašedesátém roce musel odejít ze školy, a tak se stal zaměstnancem Zvolena a řídil konzultační středisko dřevařského inženýrství. Zemřel v 65 letech. Ale pamatuji se, že když jsem byl později ve Francii, tak měl šéf jednoho výzkumáku jeho knihu o dendrometrii, snad v češtině nebo v angličtině. Hrdě mi to ukazoval: „To je váš profesor, tam hledám věci.“

Byl opravdu uznávaný. Stejně jako třeba profesor Matyáš. Ten byl zase slavný tím, že měl všude možně známé. Když mu šlo do úzkých, tak napsal panu profesorovi Hafnerovi do Vídně a ten ho pozval jako hostujícího profesora, a tak ho nemohli vyhodit. Jak studoval ve Vídni, tak uměl výborně německy. Já jsem to sám zažil, když jsem u něj dělal, tak u nějakých matematických řešení jsem mu musel napovídat, jak se to řekne česky. Ale to byly formáty. Jenže Korf s Matyášem se rádi neměli.

Co si udělali?

Když jsem přijel na školu, tak byl Korf docentem a stal se během toho času profesorem, ale měl to trochu pošramocené, protože nebyl partajník a navíc měl škraloup, že byl ředitelem lesů pražské konzervatoře. Ale byl velice schopný organizačně, hodně udělal pro Kostelec. Profesor Matyáš byl vídeňský absolvent, o generaci starší, takže Korfa neučil. Ale myslím, že když Korfa vyhazovali, protože se rozhodli, že na škole nemůže jako nestraník být, profesor Matyáš se ho nezastal.

No a mně jednou profesor Matyáš volal, že někam jede a bude mít půl hodiny času na náměstí v Kostelci, že mi chce něco říct. Když jsem šel ze zámku na to náměstí, tak někde u vrat mě profesor Korf potkal a ptal se, kam jdu. A já blbec se přiznal, že mi volal pan profesor Matyáš a mám s ním rande na náměstí. Korf řekl, že ho půjde pozdravit. A tam nastala příšerná scéna, byl jsem zpocený jako myš, protože jsme se uvítali s profesorem Matyášem, mně podal ruku, ale když mu ji podával Korf, dělал, že ho nevidí. Mluvil tu půlhodinu výhradně se mnou, Korf vždycky vstoupil a on dělал, že ho ani neslyší. Se mnou se rozloučil a Korfovi neodpověděl. Bylo to hrozné!

To mně bylo tak 35 nebo kolik, oni byli oba vážení pánové. Tak jsem se bál, že z toho bude průšvih, že tohle mi Korf neodpustí, protože jsem byl přítomen jeho ostudě. Vrátil jsem se do zámku a říkám to svému tehdejšímu šéfovi. Odpověděl, že o tom nesmím kecat a bude to v pořádku. A skutečně, nikdy se nic nestalo, nikdy jsme se k tomu nevrátili.

Zdá se, že některé vztahy tam byly opravdu napjaté.

Ano, tenkrát tam byly úžasné figury, které se navzájem měly, nebo neměly rády. Třeba profesor Matyáš měl na katedře nějakého docenta Balabána, což byl hodný člověk, ale žádný velký vědec. Celou kariéru měl postavenou na tom, že byl kdysi v mládí asistentem profesora Kaviny. Byl velice elegantní pán, jeho paní měla módní salon, dělala klobouky tady na Vinohradech, takže chodil na promoce ve smokingu. Takhle přišel na nějakou, kde byl pan profesor Matyáš, který promoce s taláry neměl rád, protože na technice to dřív nebylo. Když se ti dva někde sešli, Balabán vždycky Matyáše obskakoval. Matyáše to nebavilo, přišel k němu a říkal: „Karle, já jsem se koukal při té promoci, v tom taláru by ti to slušelo. Až tě vyhodí pro blbost, tak budeš moct dělat vyhazovače v baru, ty máš na to figuru.” On se urazil a odešel z katedry.

Pan profesor Matyáš vypadá jako opravdu svérázná osobnost. Máte s ním ještě nějaké další podobné zážitky?

Ano, byl to kouzelný pán. Právě za něj byl děkanem vysoké školy zemědělské

profesor Kosil, který spadl do toho poválečného trendu, kdy se měnila německá jména na česká. Původně se jmenoval Gessl. S Matyášem byli stejně staří, akorát Matyáš nebyl partajník. Jednou za ním přišel a řekl mu: „Já jdu za tebou, protože jsem se dozvěděl, že přestaneš být děkanem. Než tě sundaj, tak ti jdu říct, že si o tobě myslím, že seš svině chlap. A říkám to teďka, dokud jsi ve funkci, když se mi můžeš pomstít.“ Budiž mu ke cti, že neudělal nic!

O Kosilovi se zase vykládá krásná historka, že říkal nějakému studentovi u zkoušky: „Prosím vás pěkně, soudruhu, z čeho jste se to učil? Vždyť říkáte úplné hlouposti.“ A on mu odpověděl: „Já nevím, jsem měl skripta od nějakého blbce, který se jmenuje Gessl.“ Samozřejmě nevěděl, že je to on, jen přejmenovaný. Takže ho vyhodil.

Co dalšího jste měl na poleší na starosti?

Třeba lesní školku. Druhá taková slavná školka byla na Radlicích, pak byla naše u Chvalkovského rybníka ve Voděradech. Dneska jsou všechny školky centralizované. Tehdy jsme měli dva hektary, o které se staralo šest bab, kterým jsem já, mladý kluk, měl něco vysvětlovat, když věděly o sazenicích víc než já... Ale bylo důležité být s nimi ve styku. Musel jsem tam dojednávat věci, i když to vedl formálně hajný.

Je náročné starat se o lesní školku?

Je. A nejhorší je, že čím menší je školka, tím menší mechanizaci můžete mít. Tenkrát se to udělalo tak, že tam přišel kůň, který normálně tahal, aby to zvorál nebo něco, ale sazenice – to bylo individuálně strašně drahé. Problém je v tom, že jich musíte vyrobit spoustu a ta cena musí být malá. Dřív se sázelo desetitisíce kusů borovic na hektar, to jsou velká množství, to máte ale balíky a balíky. A to se tenkrát vzaly ještě prostokořenné sazenice, když se vyzvedly a většinou se zalesňovalo v březnu nebo dubnu na jaře a čekalo se, jak dopadl konec května/června. O prázdninách se dělala kontrola zalesnění a sledovala se ujímavost sazenic, jestli rostou a neuschly. Když na zahrádce něco zasadíte, tak to tam můžete zalévat, ale v lese ne. Nemůžete chodit s konví a starat se o to takhle. Tam musí zalévat svatý Petr.

Bylo nějak dané, co v dané školce bude za sazenice?

To bylo plánované, co přesně je potřeba. Kolik buků, kolik smrků. Byly speciální techniky i jak se to sázelo. Třeba dub, když sázíte, tak normálně sázíte žaludy, ale ve druhém roce musíte takzvaně podřezávat, protože když zasadíte žalud, tak roste rychleji kořen dolů než nahoru. Metr hluboký kořen může mít nahoře několik centimetrů sazenice. Takže musíte vzít speciální přístroj, který ho uřízne tak 15 centimetrů pod zemí, aby donutil ten zbytek k rozvětvení, jinak

ho nezvednete. To bylo takzvané podřezávání, ale existují i jiné techniky. Jsou některé stromy, které rostou úhlově dolů a jiný, třeba smrk má povrchové kořeny. Některé dřeviny se sejí, třeba bříza se běžně seje.

Jak obecně na práci na polesí vzpomínáte?

Když jsem pracoval v Černých Voděradech, tak jsem zažil věci, které dnes již nejsou. Bylo to v době, kdy se začaly nepatrně používat v lesích motorové pily. Ale do té doby se veškerá těžba dělala ručně. V lesích neexistovaly ani traktory, měli jsme dva páry koní. K tomu se dokonce váže taková zábavná historka. To bylo v období takzvané socializace vesnice. A já jsem měl na okresní veterinární správě kamaráda ze studií, veterináře, který mi nabídl koupit koně. V JZD se tehdy koně rušili, a tak je prodávali. A to byl takový krásný kůň, mně ho bylo hrozně líto. Kamarád mi ho nabídl odkoupit za jateční cenu, a tak jsem ho koupil. Vykrmil jsem ho, postaral jsem se o něj a pak jsem ho znovu prodal ještě se ziskem.

Koncem padesátých let se objevily první motorové pily, vy jste zažil jejich nástup. Jak na to vzpomínáte?

Motorovou pilu posunula dopředu druhá světová válka, kdy se začaly objevovat řezací řetězy, které to umožnily. Předtím byly všelijaké klikové mechanismy, ty byly na nic. No, a tak se to zkoušelo. Od těch 50. let začala motorová pila na práci v lesích pomalu převládat.

Nejstarší nástroj v lesnictví je přitom sekera, která byla už v dobách neolitu, kde se užívaly pazourkové sekery, což bylo geniální. Dokonce se později dělaly i pokusy a opravdu tím pazourkem šlo kácet. Ten pazourek se jen vyměňoval, jak se otupil. Výhodou té sekery bylo to, že ji mohl udělat každý vesnický kovář, kdežto u motorové pily těch potřebných součástí bylo mnohem více. Sekeru si nabrousíte na kamenném bruslu, na pilu musíte mít pilníky, a to byly všechno drahé věci a lesníci nebyli nijak extra dobře placení. Nemluvě o palivu do pily.

Před pár lety jsem došel k zajímavému zjištění. Byl jsem v Jeseníkách a tam se občas ještě v lesích používají koně, to ale dělají spíš soukromníci. No a tehdy se jim jeden oběsil v ohlávce, zasekl se a udusil. A hajný říkal: „To je z toho, že blbec s sebou nenosí sekeru.“ Dělníci s sebou sekeru taky nenosí, všechno jen motorová pila. Přitom sekera je vůbec nejstarší sofistikovaný lidský nástroj. Jsou známé kamenné sekery, kde byl pazourek vyměnitelný a používali se třeba 2000 let před Kristem. A dalo se tím sekat. Je zajímavé, že pak přešla sekera do všech možných povolání – používala se jako zbraň, využívají ji řezníci a tak dále a tak dále. Navíc se sekera nádherně udržuje, a i to je jeden z důvodů, proč se dlouho držela jako hlavní nástroj. Chudému chlapovi stačilo zajít ke kováři,

aby udělal sekýru, nabrousil ji na kameni nebo na brusu. Nepotřeboval žádné složité pilníky a všechny další potřebné věci, co potřebujete pro motorovou pilu. Benzín taky ne, stačí vám lidské ruce. Je to prostě úžasný nástroj.

Koncem těch 50. let tu byl také výzkumný úkol, když se chtěla vyrábět československá motorová pila. Jenže to nešlo, protože jsme neměli technologie a materiály. Nějakou vyráběl Motor Strakonice a vynikala tím, že dokud nemusela řezat, tak běžela bezvadně. Jakmile začala řezat, tak chcípla. A taky nešla nabrousit, strašně rychle se její řetěz otupil, a to pak byl konec.

Jaké další věci, které si teď třeba už neumíme představit, byly v 50. letech běžné?

Existovali takzvaní faciři, což byli lidé, kteří neměli stálé zaměstnání. Většinou to byli středoškoláci, nebo vyučení hajní, co nevydrželi na jednom místě. Někdy se o nich vykládalo, že to bylo kvůli marné lásce, nějakému zhrzení a bůhví čemu ještě. A ti putovali od myslivny k myslivně a vždycky tam byli tak dva až tři dny, dostali najíst, pomohli s nějakými pracemi, vydělali si a poté šli zase dál. Byli to takoví potulní lesníci, žili volným životem, měli hůl a uniformu. Za války byli potlačeni, pak se na chvíli vrátili, ale koncem padesátých let úplně zmizeli.

Zažil jsem také ještě odvozy dříví koňskými potahy z lesa na pilu. A existoval také takzvaný raport. Hajní chodili jednou za týden na polesí, což byla ta nadřizená složka k raportu. Tam říkali, co se kde událo, jak to mají do konce měsíce. Donášeli také podklady pro výplatu, protože tu dělalo polesí, respektive návrhy výplaty se pak nesly na direkci. Tenkrát se všechno pytlíkovalo ještě do sáčků a dávalo se z ruky do ruky, jak to dnes vidíte ve starých filmech.

Pak byly úřední dny, které byly na direkci nebo na ředitelství, tam naopak chodili jen polesní. Ty byly jednou měsíčně a vyřizovaly se tam organizační věci, musel se například dokládat takzvaný výkaz skladu. To znamená, že se nepsalo, kolik se vytěžilo dříví. Dnes už je to všechno elektronicky, ale tehdy, když se strom pokácel, tak dostal číslo a pak se do takzvaných číselníků uvádělo, co je to za dřevinu, jak je dlouhý, jaký má průměr a tak dále. A pak se podle tabulek spočítal jeho objem a v ten moment to bylo zboží, za které se platilo.

Ten příjem se dělal tak, že když v lese skončila nějaká práce, tak buď polesní nebo nějaký adjunkt dříví přijímal a musel jít s číslačkou a do kmenů vyklepával číslo. Vše se to ostře sledovalo, protože u toho se daly dělat takové geniální podvody. To dělali zejména vychytralí brigádníci, že když se přijelo se dřevem, tak že se ta část s číslem uřízla, aby se dřevo mohlo přijmout znovu. To byl ovšem strašný průšvih, protože jste najednou měli dříví, které neexistovalo. Takže se dělalo čas od času takzvané skontro, kdy se dělal výkaz ze skladů a sledovalo se, kolik dříví je v lese – podle pářezů – a kolik ve skladech.

Jak vaše práce na polesí pokračovala?

Asi po dvou letech mě chtěli na direkci. Nabídli mi místo technologa na ředitelství na zámku, ale zasáhla opět ona slavná Bretšnajdrová, která mě zavolala a říkala: „Soudruhu, ale ty vůbec politicky nepracuješ.” Nechápal jsem, jak by si to představovali. Černé Voděrady byla malá vesnička, kde byla jedna hospoda, ani krám tam nebyl, jednou denně tam jezdil autobus, to bych tam musel tak maximálně založit ochotníky. To jsem jí také řekl a ona odvětila: „No, vidíš, soudruhu, to je nápad.” Musel jsem se tomu smát, na direkci jsem nešel, sloužil jsem dál a po roce si mě opět zavolali.

Právě tehdy se začala psát vaše cesta jako vedoucího stavebního střediska na školním lesním podniku?

Mě tam chtěli už po půldruhém roce, že bych tam šel dělat technologa. Ale zarazilo to kádrové oddělení fakulty, že Roček nemá dobrou pověst. Pak z Kostelce odcházel kluk, který byl o rok starší než já a kterého jsem znal ze studií, jmenoval se Olda Vobořil. Byl to děsně prima kluk, v té době k tomu studoval práva a měl asi tři vysoké školy. Když jsem ho naposledy potkal, to už jsem byl taky dávno z Kostelce pryč, tak jsem se ho ptal, co zrovna dělá. Řekl mi: „Člověče, chystám se studovat zubařinu, žena říká, že bude mít špatný zuby”. A on to skutečně začal studovat, jen to myslím nedodělal.

Abych se k tomu vrátil, tehdy si vymysleli, že ho nahradím. Já jsem říkal: „Vy mě takhle lákáte, ale pak přijde kádrovačka Bretšnajdrová a zase to zarazí.” A oni že ne, že tohle je domluvené a že mohu nastoupit hned. Tak jsem řekl, že klidně nastoupím, ale že chci dostat byt.

A dostal jste ho?

Ano! Bydlel jsem ve věži, měl jsem koupelnu, toaletu a jeden velký pokoj. Občas jsme tam dělali taková pánská, no vlastně ani ne pánská, spíše smíšená setkání, a jednou se nás tam sešlo asi čtyřicet, v tom jednom pokoji.

Jak dlouho jste pracoval na téhle té pozici?

Tam jsem byl pět let, od roku 1959, a v roce 1964 jsem nastoupil na školu. Tehdy jsem si říkal, že tam budu jen chvilku. Netušil jsem, že to dopadne takhle. Já jsem vlastně ani nechtěl zůstat v Praze, mně bylo dobře venku.

Když se vrátíme zpátky ke konci padesátých let, jak situace ve škole vypadala?

V padesátých letech se začali na vysoké školy cpát takzvaní adékáři. To byli absolventi dělnických kurzů, kteří šli na rok do dělnické přípravky a udělali střední školu včetně maturity a pak měli za úkol jít na vysokou. Za rok měli

plnohodnotnou maturitu. Někteří byli chytrí a nebyli špatní, kromě toho, že byli partajníci. Ale další byli katastrofa, ignoranti. Potom šli většinou do vysokých funkcí. U nás v ročníku jsem zažil třeba 30 nebo 40 adékářů. Někteří byli chytrí, některým naopak pánbůh nenadělil, neměli na to. Pamatuji si, že jeden takový kluk, snad když už byl dokonce docentem a bylo mu kolem 35 nebo 40, slavnostně prohlásil, že objevil Dostojevského a jaký je to ohromný spisovatel. Přitom Dostojevskij se v té době četl, když vám bylo 17 nebo 18 let. Smál jsem se: „Jirko, nezlob se, to je moje mládí.”

Pokud se nepletu, koncem padesátých let také zase přišly krušné časy pro pražskou fakultu.

Ano, koncem 50. let se objevila myšlenka Alexeje Čepičky na vysokou válečnou školu. Čepička byl tehdy ministr národní obrany, dokonce snad zeť Klementa Gottwalda. No a on chtěl tu školu umístit do objektu Vysoké školy zemědělské v Brně a chtěl tam zrušit lesnictví.

Tehdy to brněnská škola vzala tak, že tenhle nápad pochází od nás z Prahy. Přitom u nás na škole nikdo nebyl členem ústředního výboru KSČ, neboť veškerá politika se rozhodovala na partajní půdě. Nicméně Brno nasadilo všechny možné páky, a nakonec to skončilo tak, že se zrušila škola v Praze. Odůvodnili to tak, že je nadbytek lesních inženýrů.

Jak to rušení a prozatímní konec fakulty vypadaly?

Nejdříve se přestalo přijímat od prvního ročníku a nakonec v roce 1964 vyšel poslední ročník lesních inženýrů. Lesnická fakulta byla převedena na Vědecký lesnický ústav Vysoké školy zemědělské se sídlem v Kostelci nad Černými Lesy. Většina kantorů tam přešla, ale byli někteří, kteří prostě řekli, že to nemá smysl, a pracovní poměr tam ukončili.

Kdo třeba?

Například profesor Pravdomil Svoboda, bývalý děkan a velký odborník, který se věnoval dendrologii. Byl o hodně starší než já a strašně mi vadil, protože i když byl velký odborník, byl špatný kantor. Když přednášel, tak měl ruku u pusy a pořád koukal z okna, byl mi hrozně protivný. On teda měl těžkého Bürgerera (Bürgerova nemoc) a když ho bolela noha, nebyla s ním řeč. Já jsem nikdy nevěděl, v jaké náladě ho najdu. Když se později v Kostelci stavěla šlechtitelská stanice, jeden den jsem tam přišel, řekl jsem: „Dobrý den, pane profesore,” a on neodpověděl. Pak jsem tam přišel a myslel jsem si: „Dědku, polib mi šos,” a on na mě volal: „Inženýrskej, pojďte sem, uvařím vám kafe.”

Do školy vždycky jezdil autem, ale nechával ho na konečné jedenáctky, pro-

tože se bál jet Prahou. Byl to zajímavý patron, dovedl prosadit spoustu věcí. V Kostelci například v padesátých letech založil arboretum. Nicméně o vědeckém lesním ústavu řekl, že je to mrtvě narozené dítě a šel nejdříve do Průhonice do Výzkumného ústavu okresního zahradnictví a pak šel dokonce na Slovensko, kde založil arboretum pro fakultu ve Zvolenu.

Jak to tehdy bylo s Kostelcem jakožto školním podnikem?

Kostelec byl na začátku zajímavý tím, že se tam setkávali technici. Já jsem dokonce jezdil za svého šéfa přednášet do Brna předmět dopravnictví. Dokonce jsem později potkal i absolventy, kteří mě z těchto přednášek znali. Ale jen ti z Brna, protože Praha od 60. let absolventy neprodukovala. Je to hezké, jak se ti lesníci znají mezi sebou. Já jsem dříve jezdil velmi často do Jeseníků na prázdniny a jednou jsem objevil, že tamní šéf lesů na Opavsku byl můj student a hrozně se ke mně hlásil.

Kdy jste se rozhodl udělat si doktorát?

Někdy v roce 1964. O rok předtím jsem dělal takzvanou zkoušku pro samostatné lesní hospodáře, říkalo se tomu samoleh. To byla v té době praktická předepsaná státní zkouška. Tu zkoušku mohl mít vysokoškolák po třech letech praxe nebo středoškolák po šesti letech praxe. Dělal se před komisí ustavenou krajským národním výborem. Asi se dvěma dalšími kluky jsme se rozhodli, že si ji uděláme, protože ji musel mít každý vedoucí pracovník provozu. V té době mě ani nenapadlo, že bych se vracel na školu. Ale v šedesátém čtvrtém už pomalu povolovaly stranické prověrky a takové hlouposti, takže jsem toho využil.

Šlo to bez problémů?

Pamatuji si, že jsem během toho našťoval zkoušejícího. Obsahem bylo třeba vyznačit těžbu, případně jste dostali dřevíčka a ta jste měli poznat. Zkoušel mě tehdy nějaký inženýr a když jsem na ta dřevíčka ukazoval, říkal jsem: „To by mohl být...” a jeho to strašně štvalo. Měl jsem prý říkat „To je”. Ale já jsem mu to na potvoru dělal dál. A poznal jsem všechno.

Pak se k tomu psal i deník a dělala se zkouška před komisí. Mám někde i diplom, že jsem zkoušený lesní státní hospodář.

Ale zpátky k tomu doktorátu.

Kamarád tehdy dělal ochranu lesa a já těžbu. Vymyslel jsem si hrozné, hrozné téma. Dělal jsem nějakou studii o rozměrech dopravy. Dřív to byla taková matematická věc. Dodělal jsem to někdy v roce 1970, asi šest let normálně při zaměstnání. Měl jsem sice školitele, ale ten mě nijak nevedl. Jednou jsem ho potkal v Kostelci na chodbě a on mně říkal: „Tak co, jak jsi daleko s prací?”

Odpověděl jsem, že mě strašně bolí zadek. A on říká: „To ti ještě nikdo neřekl, že při vědecký práci to nejvíc odnáší zadek?” A to skutečně, když člověk pořád píše a píše. A tenkrát se ještě všechno psalo na stroji.

Jak jste to zvládl?

Měl jsem štěstí, tenkrát v Kostelci byla bezvadná holka, asi o deset let mladší, sekretářka pana ředitele, která psala jako blesk. Původně byla písarkou advokáta. Akorát mě štvála! Diktoval jsem jí doktorskou práci, ona psala na stroji a u toho četla nějakou Vlastu a říkala: „Hele, tady mají nový recept na kachnu!” ale pořád psala, jak jsem diktoval. „Neštví mě, nebo tě praštím!” odpovídal jsem. Byla to vážně bezvadná holka a výborná písarka.

Bavila vás práce na dizertaci?

Ano, moc mě bavila. Měl jsem studii asi o deseti různých závodech. Tam jsem si vybíral materiály, a to jsem pak zpracovával. Byla legrace, že potom, když jsem to obhajoval, tak jsem tam použil jednu zvláštní statistickou metodu. V tom posudku mi tu metodu napadli. Myslím, že to byl profesor Čermák nebo někdo z Brna. Tehdy jsem šel za profesorem Ptáčkem, to byl statistik. Já jsem říkal: „Mirku, co s tím?” On odpověděl: „No, to je vůl!” a vymyslel mi metodu, co na to perfektně seděla.

Tak jsem si na obhajobu napsal asi tři stránky. Pečlivě jsem je četl a vysvětloval. Měl jsem tři oponenty, jeden byl profesor z Varšavy, pak profesor z Brna a profesor ze Zvolena. A ten profesor z toho Brna, když jsem četl asi třetí stránku, už říkal: „Pánové, já bych to tomu Ročkovi zarazil. Řekněte, že už nic nechcete, on nás ukecá!” A také, že ano. Práci jsem obhájil.

Mezidobí v Kostelci nad Černými lesy

Mezidobí v Kostelci nad Černými lesy

Kostelec nad Černými lesy se nachází kousek za Prahou. Malé ospalé město skrývá rozsáhlý zámecký areál, ze kterého vykukuje několik věží. Původní hrad s názvem Černý Kostelec je v historických pramenech poprvé zmiňován ve 14. století. V 16. století připadl do vlastnictví Jaroslavu Smiřickému ze Smiřic, který z něj udělala hlavní sídlo svého rodu. Po bitvě na Bílé hoře roku 1621 byl veškerý majetek zkonfiskován císařem Ferdinandem II. Poté černokostelecké panství získal Albrecht z Valdštejna, který jej následně prodal rodu Lichtenštejnů. Po vzniku Československa v roce 1918 byl zámek i panství Černý Kostelec vyvlastněn při pozemkové reformě a přešel do majetku státu.

Zámek, který se stal pro fakultu stěžejním, získala škola jako účelový objekt pro potřeby Vysoké školy zemědělského a lesního inženýrství ČVUT o sedmáct let později, k 1. lednu 1935. Jeho základem se stala Správa státních lesů v Kostelci nad Černými lesy, která vznikla v roce 1933 ze zčásti postátněného lichtenštejnského velkostatku. Po výnosu ministra zemědělství měl statek výměru 4 408 ha a v roce 1935 k němu byla připojená enkláva Hradec o výměře 54 ha. Z tohoto celku se v téže roce stala samostatná podniková jednotka, podřízená přímo Ústřednímu ředitelství Státních lesů a statků. Podnikovou funkci vykonávalo Ředitelství školního lesního statku Kostelec n. Č. I. VŠZLI v Praze se sídlem na vysoké škole v počtu pěti zaměstnanců. Hospodářskou činnost zajišťovala Správa státních lesů školního lesního statku v Kostelci nad Černými lesy.

V létě 1939 byl školní statek podřízen komisařskému vedoucímu protektorátních lesů. Ředitelství Školního lesního statku se přemístilo po zabrání objektu vysoké školy německými vojsky do budovy Výzkumných ústavů lesnických v Dejvicích, odkud zajišťovalo na školním statku některé účelové akce. Činnost ředitelství školního lesního statku byla zastavena až koncem roku 1941 a jeho agendu převzalo pražské ředitelství státních lesů.

Po konci druhé světové války bylo v březnu 1946 obnoveno i Ředitelství školního lesního statku a současně byla obnovena i činnost správního výboru a ve funkci předsedy se střídal profesor Matyáš v letech 1946/1947, 1948/1949, 1949/1950 s profesorem Pfefferem v letech 1947/1948, 1950/1951.

V poválečných letech došlo k řadě změn v rozloze statku. Školní podnik například dostal lesy, které pak byly přiděleny jinam, a do rozloh se propaly také majetkové změny v poválečném období. Činnost ředitelství školního lesního závodu byla pozastavena koncem roku 1941 a obnovena 14. března 1946. Různými organizačními změnami se výměra z původních asi 5 000 hektarů zvětšila na

10 248 hektarů a v roce 1957 byl školní lesní závod převeden pod ministerstvo školství. Na místě ředitelů, po období, kdy byl vždy vedením pověřen jeden z profesorů lesnické fakulty, se vystřídalala celá řada pracovníků.

Výměra statku nakonec zůstala na 10 000 hektarech. Takto rozsáhlé pozemky se nakonec rozdělily pod dvě správy. V roce 1949 vznikly školní závody, které nabyly charakter hospodářských opatření. Tím byla velmi oslabena funkce Ředitelství školního statku na vysoké škole, protože školní závody byly po hospodářské stránce přímo podřízeny Ústřednímu ředitelství československých státních lesů. Počátkem roku 1951 došlo k opětovnému sloučení školních závodů v jeden se sídlem v Kostelci, funkci nadřízeného orgánu převzal krajský inspektorát. Tím se školní závod stal prakticky běžnou hospodářskou jednotkou státních lesů.

Posléze v roce 1951 došlo ke zrušení Ředitelství školního lesního statku a následující rok se u státních lesů rozdělil provoz na pěstební a těžební podle vzoru SSSR, což trvalo do roku 1954. Tehdy byly také snahy rozdělit studium na tyto dva směry.

Nakonec byl školní statek převeden pod pravomoc Krajské správy lesů v Praze, která i tam oddělila těžební provoz a přeměnila jej na tehdy běžnou správu.

Osudy kosteleckého školního statku jsou pevně spjaty také se snahami o obnovu fakulty. V roce 1964 v Praze skončili svá studia poslední posluchači přijatí na lesnickou fakultu. Čtyři roky předtím přešla fakulta z ČVUT pod Vysokou školu zemědělskou v Praze a poté přestala přijímat nové první ročníky. Tři lesnické fakulty v jedné zemi byly podle politických rozhodnutí nadbytečné.

Lesnická fakulta se tedy změnila ve Vědecký lesnický ústav Vysoké školy zemědělské se sídlem v Kostelci nad Černými lesy. Zaměřen byl hlavně na výchovu nových vědeckých pracovníků a rozdělen byl na pět oddělení: Oddělení genetiky, dendrologie a šlechtění lesních dřevin (prof. Mezera), Oddělení biologie lesa (prof. Čížek), Oddělení teoretických základů lesní těžby, dopravy a zpracování dřeva (prof. Douda), Oddělení dendrometrie a hospodářské úpravy lesů (prof. Korf), Oddělení teorie řízení a ekonomiky lesního hospodářství (doc. Rychlý).

Z ústavu poté odešly některé významné osobnosti. Profesor Pfeffer se stal ředitelem Ústavu pro tvorbu a ochranu krajiny při ČSAV, profesor Svoboda přešel na Vysokou školu lesnickou a dřevařskou ve Zvolenu. Prvním ředitelem Vědeckého lesnického ústavu se stal prof. Ing. Ladislav Kostroň (mezi lety 1964 až 1972), po něm pak prof. Ing. Jaromír Čížek, CSc. (mezi lety 1972 až 1981).

Do zámku se přestěhoval nábytek ze zrušené budovy v Dejvicích. Podařilo se zachovat většinu knihoven i valnou část sbírek bývalých kateder. Vědecká knihovna fakulty byla zprvu uložena v balících v zámeckém kostele, poté v depozitáři mimo město. Nového umístění se dočkala až v roce 1988 v budově proti zámku, na náměstí Smiřických čp. 18, což byl bývalý lesmistrovský úřad.

Bohatá sbírka katedry ochrany lesa zůstala na agronomické fakultě na Suchdole a dlouho byla prezentována jako sbírka katedry zoologie. Pokračovalo se v budování arboreta, které bylo založeno v roce 1959, a šlechtitelské stanice Truba. Prof. Svoboda přenesl některé sbírky, např. rosarium, nejdříve do Průhonice a později do Zvolena.

S rokem 1968 přišlo uvolnění poměrů a také první pokusy o obnovení lesnické fakulty v Praze, protože ze Zvolena přicházelo jen málo absolventů. Tyto snahy jsou spojené se jménem Václava Korfa, který v té době působil jako prorektor pro vědeckou činnost a jehož si vybral tehdejší rektor, profesor a bývalý náměstek ministra zemědělství Kunz. Podílel se na návrhu obnovy, které se dostalo až k rukám ministra školství. Jenže naděje zhatil 21. srpen, po kterém se dramaticky změnila nejen politická situace, ale také situace fakulty. Na té se mezitím dokonce konaly zkoušky pro přijetí do prvních ročníků. Absolventi však nakonec museli zamířit do Brna.

V roce 1982 se VLÚ přejmenoval na Ústav aplikované ekologie a ekotechniky a ředitelem se stal Mirjam Čech. Někteří učitelé dále působili ve střediscích dálkového studia lesního inženýrství, ovšem pod hlavičkou Lesnické fakulty Brno, v Kostelci, v Teplicích, v Plzni a v Českých Budějovicích, ale i ve střediscích studia dřevařského inženýrství (pod Vysokou školou lesnickou a dřevařskou ve Zvolenu) v Praze. Někteří pak na fakultách VŠZ přednášeli myslivost (doc. Wolf) a encyklopedii lesnictví (doc. Roček). V rámci spolupráce s VŠZ Brno přednášel na brněnské lesnické fakultě předmět dopravnictví prof. Bumerl. Existovala v té době dobrá praxe společných komisí pro obhajoby kandidátských disertačních prací, kde byly zastoupeny všechny tři fakulty.

Co pro vás Kostelec nad Černými lesy znamená?

Mám Kostelec velmi rád, ale bydlet bych tam nechtěl. Je tam živo tak od sedmi ráno do pěti odpoledne, pak je to mrtvé město a na náměstí nepotkáte ani nohu. Ale jinak je Kostelec hezké české město.

A jak je to s jeho historií?

Kostelec je malé město, tak to mělo své kouzlo. Kolegové tam jezdili denně autobusem z Prahy. Jinak Kostelec sám o sobě má zajímavou historii, neboť to je původně panství Lichtenštejnů. Pak to však spadlo pod první pozemkovou reformu někdy v roce 1919 a bylo jim to zkonfiskované.

O Kostelci existuje krásná kniha, kterou napsala Marie Strettiová, dcera advokáta, který dříve v Kostelci působil. A ta kniha se jmenuje O starých časech a dobrých lidech. Je tam vzpomínka na období před první světovou válkou, kdy se do Kostelce jezdilo jen dostavníkem, jinak tam nic nejelo. Kostelec totiž vynikal hloupými radními, protože původně trať, která je dnes Praha-Český Brod-Kolín a tak dále, měla vést Praha-Říčany-Kostelec-Kouřim. Kostelec byl taky nějakou dobu soudním okresem a dodnes je v zámku dole v přízemí několik místností, kterým se říká šatlava a skutečně to bylo zřízeno jako vězení, ale žádní velcí zločinci tam nikdy nebyli. Jen nějakí pytláci nebo drobní kapsáři.

U Kostelce nebyly žádné zemědělské usedlosti, jak bývají v malých městech. Všechno to patřilo Lichtenštejnům, bylo to knížecí. Jinak ještě před Lichtenštejnny to panství patřilo Jaroslavu Smiřickému ze Smiřic. U zámku je stará kaple, která byla kdysi převedena na utrakvistickou, dnes už je opět katolická, ale odsvěcená. Uvnitř je nádherný oltář a zdobené dveře. Prostor se dnes většinou používá pro slavnostní příležitosti. Kaple má tu nevýhodu, že je tam v zimě strašný chlad. Nicméně je v Kostelci jeden unikát, neboť v té kapli v oratoři jsou lóže pro panstvo a v nich jsou krby. Kostel měl navíc komín a když jsem tam pracoval já, strašně jsem žadonil, ať ten komín obnoví, ale to se nestalo. Takže se tam dříve topilo, ne teda kvůli kostelu, ale aby panstvu šlo teplo na záda.

V celém Kostelci byla jenom pila a fabrika na keramické zboží. Proti zámku byl panský dvůr, tam je dnes ČSAD Polkost. Dříve tam stálo i hospodářské družstvo, mlékárna, to ale všecko zaniklo. Takže v Kostelci byl vždycky takový klid. A právě tohle škola dostala v roce 1935.

Popište nám tedy cestu pražských lesníků k vlastnímu školnímu statku.

Pražská škola chtěla školní statek jako mělo Brno, které ho dostalo už v roce 1920. A Praha se k tomu pořád nemohla dohrabat, protože byla v konglomerátu ČVUT a Brno bylo samostatnou školou. Zámek v Kostelci propadl státu už

v roce 1919, ale teprve v roce 1934 ho stát skutečně převzal. Do té doby sice byl zkonfiskovaný, ale vlastně nepatřil nikomu. Lichtenštejní se ho neustále snažili převzít zpátky, takže se z něj ukrajovalo – kus dostal třeba Český Brod a tak dále.

Přesto existuje nakonec dekret, podepsaný T. G. Masarykem, který kostelecký zámek s rybníky a lesy předává ČVUT pro výchovu lesních inženýrů.

Co dalšího tedy ke školnímu statku patřilo?

Šlo o Jevanské rybníky, což je soustava vojenských rybníků, jejíž historie se datuje do 12. nebo 13. století. Dřív jich tam bylo víc, dnes zůstaly jen dva. Když nám je v 90. letech nabízeli, řekl jsem, že je nechceme, už byly moc daleko a těžké na uhlídání i udržování. Kromě Kostelce tam spadaly lesy od Českého Brodu až k Sázavě.

Uvažovalo se i o jiných městech, kde by školní statek mohl být?

Ano, do té doby se uvažovalo o jiných školních statcích; Smečno u Kladna, ale tam to měl kvůli myslivosti pronajatý nějaký vysoký ministerský úředník, který se toho nechtěl vzdát. Už po válce se přemýšlelo, že by se fakulta přemístila tam a do Jevan. Tenkrát byly nějaké konfiskáty po Němcích a škola tam zabrala hotel a asi pět vil. Nějak takhle je to v akademii v Tharandtu v Německu, což je takové malé lázeňské městečko, a mají tam právě ve vilách jednotlivé ústavy, kam se chodí studenti učit. Mají tam klid na vědecké práce a je to svým způsobem zajímavé, ale vyvažuje to tam blízkost Drážďan, kam jede vlak. Naopak Kostelec byl dlouho nepřístupný, poslední autobus z něj odjížděl v osm hodin večer a vracel se snad ve čtyři hodiny ráno. A pak padl i návrh, že by mohl být školní statek u Brandýsa, což nebylo ideální, protože je tam všude rovina.

Rovina kolem statku, to je problém?

Lesníci u nás působí hlavně v hornatých oblastech. Dokonce ve Švýcarsku kdy si museli ti, kteří chtěli dělat lesárnu, předkládat lékařské potvrzení, že jsou schopni práce na horách. Nesměli být třeba dýchaviční a podobně. Přemýšlel jsem, že školní statek by měl mít třeba 500 hektarů v nížině, 1000 hektarů v pahorkatině a třeba 2000 hektarů v horách a podhůří. Od toho se ale opustilo, protože to by nebylo možné spravovat. No a nakonec se přišlo na ten Kostelec, který v mezidobě spravoval dočasný správce, nějaký pan Plevka, což byl vzděláním středoškolák. Když Kostelec dostala škola, tak se rozhodlo, že nemůže být ředitelem školního statku, když není vysokoškolák. Ale zachovali se k němu vzorně, našli mu místo někde v jižních Čechách, dělal tam něčemu ředitele.

Jakou historii má vůbec školní statek, respektive kostelecký zámek?

Opravdu zajímavou! Prapůvodně to byl lovecký zámeček. V latině měl zámek název ohraňený nebo opevněný kostel ležící v černém lese. A ve staré češtině černý les znamenal jehličnatý les, protože okolo byly hlavně jedlo-smrkové lesy. Dává to smysl, protože takové lesy neopadávají, takže v zimě zůstávají černé, zatímco těm listnatým listí spadne a jsou zasypané sněhem a bílé.

Když objekt zámku padl do rukou fakulty, zjistilo se, že je strašně zanedbaný. Byl snad 20 let bez péče. Střídali se tam různí předsedové správní rady a jeden z nich byl profesor Matyáš, hodně praktický člověk, co rozuměl správě majetku a byl technicky zdatný. Pamatuji si z vyprávění, že třeba vodovod se v Kostelci stavěl až někdy v šedesátých letech a měl mít asi pět kilometrů. Ale profesor Matyáš to řešil prakticky, najmul si proutkaře, který našel vodu přímo na zámku. Takže dodnes má zámek vlastní vodu z vlastní studny. Profesor Matyáš také nechal opravit kapli, ve které se zachovaly nádherné renesanční malby.

Jak tedy začal školní statek fungovat? A jak si ho můžeme v roce, kdy ho fakulta dostala, představit?

V dost bídém stavu, protože v roce 1924 nebo 1925 byla obrovská mnišková kalamita a celý statek byl v červených číslech.

A hned toho roku 1935 se sem začalo jezdit na praxe?

Tehdy se hodně uvažovalo, jak ten objekt bude dostupný pro studenty. Nejezdil sem totiž žádný autobus a ti první, co tu měli praxi, museli vlakem do Říčan a až odtamtud autobusem nebo povozníky na Mukařov, čímž se dostali do Voděradských bučin. Dokonce jsem našel v archivu, že se počítalo, kolik dojíždění studenty bude stát, jestli to pro ně bude únosné.

Kostelec byl tehdy každopádně zapomenuté město, odříznuté od světa. Trať, co dnes vede na Český Brod, měla původně vést přes Kostelec na Kouřim a na Čáslav. Jenže tenkrát radnice rozhodly, že to přináší samé nemravnosti, a zamítly ji. Tady každopádně nebylo vůbec nic, přestože ve 30. letech šlo o soudní okres. Tehdy tu sídlil soud a v přízemí zámku bylo vězení pro pytláky a pro pachatele drobných přestupků, my jsme tam pak měli dílny. Také tu bylo spoustu bytů, z nichž část se zlikvidovala až v 90. letech.

A co se tu dělo během války?

Během války to byl normální statek, který spadl pod ministerstvo a stát. A nebylo tady nic, protože vysoké školy byly zavřené. Tenkrát sem někteří profesori byli umístěni na dlouhodobou dovolenou, pokud nebyli zavřeni nebo jinak perzekvováni.

A po válce?

Roku 1945 škola převzala zámek zpátky, ale majetkově stále spadal pod ministerstvo. Vlastní subjektivitu školy získaly poměrně pozdě, teprve až někdy v roce 1998 se majetkově převedl na vysokou školu a šéf statku byl formálně rektor. Nicméně po válce se to tu stalo velice oblíbené.

Povídejte.

V polovině padesátých let tu vzniklo arboretum, ve kterém je sbírka stromů z celého světa, respektive stromy, které jdou pěstovat v našem klimatickém pásmu – narozdíl od Průhonic, kde není arboretum, ale park. Tam jde zejména o estetickou záležitost, u arboreta naopak o sběrovou záležitost. Takže v arboretu najdete například cedry, několik druhů jilmů, borovic. Má to asi 12 hektarů a už tam stojí snad 70 let, takže je to opravdu velmi zajímavé!

Kdo arboretum zakládal?

Pan profesor Svoboda. Ten měl velký spor se svým pozdějším docentem Jaromírem Pokorným, což byl velmi kouzelný pán, jeden z mála nepartajníků. V osmdesátých letech snad dostal i velké vyznamenání, protože byl protifašistický bojovník, ale o tomhle nikdy nemluvil. Děsně prima kluk, co byl hodně vzdělaný. A on se se Svobodou na spoustě věcí neshodl.

A co bylo za problém u arboreta?

Tehdy Svoboda četl nějakou velkou monografii o růžích, a tak zasel celé arboretum růžemi. Já mám růže moc rád, jsou to krásné květiny, ale pro lesníky valný význam nemají.

Svoboda byl navíc jeden čas děkanem a proslavil se tím, že všemi povinnostmi pověřoval své asistenty, sám na to kašlal a dělal si jen vědu. Napsal několik knih, například Lesní dřeviny a jejich porosty. A kvůli tomu pak měl hrozný spor s přírodovědci a botaniky. Dokonce snad ve třetím díle v úvodu napadá nějaké profesory. Svoboda byl botanik a dendrolog. Jenže v lesnictví není důležité, kolik má květ tyčinek a jaký má tvar. Tam je důležitější to, k čemu se dá rostlina nebo strom použít a jaké biologické nebo v případě dřeva technické vlastnosti to má.

Kostelec měl tedy primárně sloužit pro praxe studentů a studentek?

Kostelec měl být hlavně pro výzkum a vědu a postgraduální studium. Vtipné je, že nakonec se sami soudruzi snažili zachránit fakultu. Dokonce angažovali inženýra Ladislava Kostroně, který byl prvním ředitelem Vědeckého lesnického ústavu. Byl to velmi zvláštní člověk, velký komunista a dělnický kádr. Ředitele tam dělal asi deset let, po něm nastoupil profesor Jaromír Čížek, což byl původ-

ně asák z pěstování, syn polesného nebo hajného. Vždycky jsme si dělali srandu, že ačkoliv učil a zabýval se pěstováním, tak když šel do lesa, tak byl pak týden nemocný. Moc tak do provozu nechodil, a hlavně byl bývalým tajemníkem ministra Františka Kahudy. To byl ten, o kterém studenti na Majálesu v šedesátých letech pořvávali: „Dejte nám Kahudu, my mu dáme na hubu.“

Dokonce se uvažovalo, že by fakulta byla právě tady v Kostelci, ale to by podle mě nebylo šťastné řešení.

Jak to?

Na malém městě vysoká škola být nemá. To by bylo zhoubné jak pro kantory, tak pro studenty. Pořád by si někdo stěžoval. Ano, je to prima, když sem studenti a studentky přijedou na exkurzi nebo tady jsou na praxi. Ale vezměte si, že třeba v listopadu je tma už ve čtyři hodiny odpoledne. Co by tady dělali? Myslíte si, že budou sedět od čtyř hodin s knihou a vědecky pracovat? Nebudou. Řeknou si: „Jdeme na pivo.“ No, a z jednoho piva jsou hned dvě tři a pak nějaký průšvih!

A jak jsem říkal, Kostelec je malá díra, tady by se všechno hned vědělo. Kdežto v Praze? Tam si nikdo nevšimne, když vyrazí do centra. Mají tam navíc spoustu příležitostí k vyžití. Třeba já jsem pořád chodil do divadel a podobně, protože jsem si vždycky myslel, že se pak na nějaké malé město vrátím. A podívejte, stejně jsem skončil v Praze!

Vysoká škola nemá být na malém městě. Jedině tam, kde to má velkou tradici. Já sám Pražák nejsem a nikdy jsem na Praze nebyl vůbec závislý, ale zároveň jsem si říkal, že většina studentů budou z různých menších vesnic a venkova a čtyři nebo pět let tak můžou strávit ve velkém městě, kde se dá chodit do kina, do divadla, restaurací, hospod.

Vím, dneska je to jedno, protože když máte auto, tak jste za chvíli v Budějovicích. Nicméně to prostředí velkoměsta je úplně něco jiného. Pak jsem si taky říkal, že v Praze je nějakých čtvrt milionu studentů a pokud budou studenti v Kostelci, tak se ten okruh známostí strašně sníží a klukům nebudou stačit holky! Kontakt vrstevníků je přitom strašně důležitý. Praha má zkrátka spoustu výhod.

Sám jste studoval gymnázium v menším městě.

V Liberci jsem kdysi chodil na gympl a tam byli kantoři taková šlechta. V Praze je to jedno, tady je takové šlechty od univerzit a všelijakých dalších škol, ministerstev nebo ambasád spoustu. Tady prostě nemají takové pocity výjimečnosti, prostě jsou to jedni z lidí. Do toho je tu obrovský kolektiv studentů. Sám jsem to zažil, že jsme chodili na přednášky na jiné vysoké školy, třeba když jsme na

geodézii chodili do Husovy ulice, na strojařinu jsme chodili na obráběcí stroje na Smíchov a takhle to bylo propojené. Mělo to něco do sebe, protože všichni ti studenti viděli, že nejsou jediní na vysoké škole, že jsou tu tisíce dalších.

Takže je zkrátka důležité, aby studenti a studentky poznali i větší město.

Dříve poznali svou vlast alespoň při vojenské prezenční službě, ale to už dnes taky není. Kdyby přišel někdo z Kvildy do Kostelce, tak bude znát jen Kvildu a Kostelec a bude si myslet, že celá republika je jen jedna malá díra. Naopak v Praze je spousta možností včetně různé zábavy. A důležitou roli pro ty studenty hrají taky práce. Zkuste si najít možnost přivydělat třeba v Kostelci nad Černými lesy nebo v Říčanech. V Praze jsou jiné možnosti.

Dnes bydlím na jejím okraji a jednou jsem šel před Vánoci něco koupit. A u obchodu prodávali vánoční stromky a stáli u toho kluci, které jsem zrovna učil. A jeden z nich se mi začal omlouvat, že nebyl na přednášce. A já na to, že omlouvat se nemusí, ať si klidně vydělává. Takové příležitosti venku nemají, že. Vy sami si to určitě budete z vašich studentských dob pamatovat, pokud nemáte tatínka milionáře nebo babičku multimilionářku, tak je každá koruna dobrá.

Když jsem sám studoval, tak jsem bydlel ve Střešovicích, kde jsem po bráchovi zdědil privát. A minimálně jednou za týden jsem šel do divadla, nebo na koncert. Navíc v těch padesátých letech nebyla po televizi ani památka, měli jsme jen rádio, takže jsem na konci studia měl prochozená všechna pražská divadla, samozřejmě na stání.

Profesor Ivan Roček, osobní archiv profesora Ročka

Říkal jste, že malé město pro studující zavání průšvihem. Takže se tu nějaké odehrály?

K tomu se váže taková hezká historka z padesátých let! Sice jsem to osobně nezažil, protože dotyční byli dva ročníky nade mnou, ale vypráví se o tom dodnes. Tehdy sem studenti jezdili na cvičení z geodézie. Přes den se měřilo, ale večer byla zábava a chodilo se různě ven. A tehdy je napadla taková blbost. Kluci bydleli na zámku, v prvním nebo druhém patře ve studentských pokojích, kde jich bylo asi osm nebo deset. A takhle večer se vsadili o půlku piva, že až bude na věži kostela odbíjet poledne, jen v pánských košilích vyjdou ze zámku a dojdou k hospodě Zelený dům a zpět volným krokem. Jak řekli, tak udělali. Byl z toho strašný malér.

Co se s nimi stalo?

Tehdejší straníci ve škole rozhodli, že je vyloučí ze všech vysokých škol. Pomoci jim chtěl tehdy profesor Matyáš, který jim říkal: „Pánové, soudruzi, nedělejte to, dejte jim děkanskou důtku, nebo nějaké jiné potrestání, vždyť je to klukovina. Já vám už léta říkám, že na zámku máte udělat vinárnu. Studenti se občas namažou, to patří ke studentskému životu.” Líčil jim, jak když studoval ve Vídni, tak se jeden jeho spolužák opil tak, že na jednom náměstí vylezl na mariánský sloup a kázal proti císaři. A že jej ráno museli sundávat policisté, ale dostal jen dva týdny v univerzitním vězení, to tenkrát ještě existovalo. A že prý se během té doby naučil na zkoušky a skončil na ministerstvu a byl členem strany.

Přesvědčila je taková historka?

Soudruzi se nenechali přemluvit. Skutečně je z veškerých škol vyloučili. Jeden z těch kluků pak skončil někde v dole, kde zemřel. Jeho rodiče pak každý rok posílali nějakému straníkovi, který se na tom rozhodnutí podílel, připomínku jeho úmrtí... Kdyby se tohle stalo v Praze, tak se to zapomene, maximálně z toho je nějaký malý průšvih.

Mělo to ještě nějaké další následky?

Po tom průšvih pan profesor Matyáš navrhoval, aby se na zámku zřídila vinárna pro studenty, protože vína se vypije daleko méně než piva a je po něm lepší vopice. A dokonce našel i místnost, kde to chtěl mít. Ale to neprošlo, nezapomínejte, že to byla 50. léta.

Měli tady studenti nějaké další problémy?

To víte, že ano, tady byly pořád nějaké maléry. Jak jsem říkal, studenti tehdy měli dva semestry geodézie, která už vypadla, a jezdili sem na cvičení. Dělal se tu třeba výškopisné plány a podobně. No a protože lesní fakulta neměla katedru

geodézie, učili ji kantoři z techniky a šéfoval jí akademik Ryšavý, což byl takový vážný, zasloužilý pán. Říkalo se o něm, že když zkoušel, tak měl v oblíbě staré geodetické přístroje, třeba buzoly a podobně, a když se na něco ptal, tak nikdo na ten přístroj nesměl sáhnout. Studenti vždycky museli vzít tužku a ukázat z dálky nebo to vysvětlit. Byl na ty přístroje strašně háklivý. No a kluci někde tady měřili a co nevymysleli – začali hrát alhidádou ruletu. Alhidáda má totiž vodorovné a vertikální úhlové měřítko a takzvané ustanovky, takže jde zafixovat. No, oni uvolnili jednu z nich a začali do toho drnkat, aby mohli hrát. Zkrátka nepřístojné ničení stroje. A pan profesor Ryšavý tam přišel a kluci ho nepoznali, protože on sám jim nepřednášel, to za něj dělali většinou jeho asistenti nebo docenti. Zeptal se jich: „Studenti, jak se máte?“ A oni na něj: „Dědku, pojď si přisadit!“ Když zjistil, co dělají, hrozně se urazil a neměl poté lesníky rád. Stěžoval si na ně, ale nic z toho nebylo. Klukům vynadali.

Původně jste v Kostelci působil jako tajemník.

Já jsem do ústavu nastoupil někdy na podzim roku 1959 a je zajímavé, že náhodou. Někoho na ten post hledali a vyzvali mě, abych se přihlásil. Dodnes vidím, jak jdu v Kostelci po takovém kruhovém schodišti ke konkurzní komisi. Tenkrát jsem jim řekl, že tajemníka dělat budu, ale chci být taky na těžbě. Takže jsem byl částečně asistentem těžby a z poloviny tajemníkem ústavu. Vzpomínám si, že když jsem šel od komise, tak šel se mnou kolega, který končil rok přede mnou a byl asistentem u Korfa. Byl to předseda partaje a říkal mi: „No, vidíš, to to dobře dopadlo, teďka vstoupíš do strany a můžeš dělat kariéru.“ A na to jsem mu řekl: „Tak na to zapomeň, to vůbec nepřipadá v úvahu. Jestli je tohle podmínka, tak jdi zpátky a řekni jim, že to ruším.“ Tak mě hned začal uklidňovat, že to ne, ať neblbnu. Tak jsme se nakonec dohodli a já jsem tam dělal tajemníka do osmašedesátého roku.

Jak to v Kostelci vypadalo?

Dříve byl na zámku chudobinec. Vysloužilí služebníci měli svou uniformu, nosili takové bílé hábity s modrými pruhy. Říkalo se jim proto kostelecké smrtky, vypadaly hrozně divně. Je zajímavé, že už ten původní chudobinec měl ústřední topení římského typu. Dole byla kotelna a do pokojů z něj vedly kanály, které je vyhřívaly. Měli vlastní přístup do kaple; spodek zámecké kaple byl pro ty z chudobince a nahoře pro panstvo. Pak to ale doznalo hrozných změn, za komunistů nemohli být bezdomovci nebo problematické rodiny, takže takoví lidé tam bydleli. No a dělali problémy, třeba začali vyndávat trámy z futer a topili tím. Ty se naštěstí podařilo vystěhovat a udělala se z toho kolej pro studenty, vznikly jednolůžkové pokoje. Ale takové slušné ubytování vzniklo až v 80. letech.

Po zrušení fakulty v roce 1964 část profesorů odešla. Kdo tedy přešel do Kostelce?

Do Kostelce přešli mimo jiné profesor Václav Douda, profesor Alois Mezera, profesor Milan Bumerl, zmiňovaný profesor Korf. Ten měl kancelář v Kostelci a my jsme tam (tenkrát jsme žili takovým velmi společenským životem) rádi a často slavili narozeniny, na což moc samotní profesori nechodili. Jednou se to protáhlo až do rána a stalo se to, že někdo z naší party tam pak hrozně jásal a řval. A Korf pak podezíral nějakého inženýra Martinů, který měl vedle něj kancelář. Přitom to byl někdo úplně jiný, ale to jsme nikdy neřekli.

Pak si vzpomínám, že tam byl ještě doktor Josef Žák. Tomu jsme říkali Dr. Žák. To byl zajímavý hoch, studoval ještě před válkou a během heydrichiády ho zatkli a odvezli do Terezína. Část studentů pak postupně pouštěli. A rodiče Žáka pátrali, proč nepustí jejich syna. Nakonec zjistili, že jejich syn je veden někde mezi mrtvými, přitom on v tom Terezíně prokazatelně byl a byl živý. Dokonce tam dělal sluhu nějakému veliteli koncentráku. Takže zřejmě pustli někoho jiného pod jeho jménem. A tak jeho rodiče snad museli do Berlína, aby mu dali novou identitu a mohli ho pustit. Dr. Žák byl výborný matematik, byl to velmi hodný kluk s těžkým osudem. Každopádně tohle byla taková základní sestava v tom Kostelci⁷.

Jak to tam vypadalo?

Hodně se tam střídali ředitelé ústavu, vždycky vydrželi velice krátce. Já jsem tam zažil snad tři – profesora Ladislava Kostroně, ten byl první, pak tam byl profesor Jaromír Čížek, původně tajemník ministra. Ten začal blbnout s ekologií a přejmenoval nás na Ústav aplikované ekologie a ekotechniky. Dodnes vlastně nevím, co to ta ekotechnika je. Po Čížkovi přišel profesor Čech, který se prvním jménem jmenoval Mirjam a druhým Pavel. Jeho tatínek byl evangelický farář. Čech byl dokonce můj spolužák, ale zároveň to byl takový účelový straník. A právě on pak začal více koketovat s tou ekologií a začal to směřovat více na biologii, protože on sám technice moc nerozuměl. Takže se pak učily různé hlouposti.

⁷ Část pracovníků VLÚ a ÚAEE, jejichž jména jsou spojena s obdobím 1964 až 1989: prof. Ing. Ladislav Kostroně; prof. Ing. Jaromír Čížek, CSc.; prof. Ing. Milan Bumerl, DrSc.; prof. Ing. Dr. Václav Douda, CSc.; prof. Ing. Dr. Rudolf Ille; prof. Ing. Dr. Alois Mezera, DrSc.; prof. Ing. Dr. Václav Korf, DrSc.; doc. Ing. Dr. Josef Žák; Ing. Michael Kudela, CSc.; prof. Ing. Jiří Skoupý, DrSc.; prof. Ing. Erich Václav, DrSc.; doc. Ing. Jaroslav Žďarský, CSc.; doc. Ing. Ludevít Lútočka, CSc.; prof. Ing. Dr. Bedřich Rychlý; doc. Ing. Dagmar Žďárská, CSc.; prof. Ing. Mirjam Čech, CSc.; doc. Ing. Rudolf Čvančara, CSc.; doc. Ing. Jaromír Pokorný, CSc.; doc. Ing. František Fěr, CSc.; doc. Ing. Miloslav Chroust, CSc.; doc. Ing. Karel Pulkrab, CSc.; doc. Ing. Antonín Příhoda, CSc.; doc. Ing. Ivan Roček, CSc.; Ing. Milena Vytisková, CSc.; Ing. Jiří Holata; doc. Ing. Vladimír Glomb, CSc.; doc. Ing. Jiří Šemrínec, CSc.; Ing. Břetislav Bouček, CSc. (emigroval 1969); Ing. Josef Parkán, CSc (emigroval 1970); doc. Ing. Stanislav Hlaváček, CSc.; Ing. Dr. Jaroslav Řehák, CSc. a jiní.

Po převratu ho chtěli vyhodit a já jsem říkal, že Pavel nikomu neublížil, ať ho nechají, že skončí stejně sám. A to vidím jak dnes, šel jsem po nádvoří a náhodně jsem se předtím dozvěděl, že jmenoval nějakou rehabilitační komisi. Tak jsem šel za ním a povídám: „Pavle, ty si s tou komisí koleduješ o velký průser,“ vytýkal jsem mu, protože on do komise jmenoval předsedu partaje a dva zasloužilé partajníky. „Nedělej takový kraviny, odneseš to,“ říkal jsem. No, během pěti minut byla nová rehabilitační komise, a dokonce jsem v ní byl já společně s dalšími nestraníky. Na celém ústavu byli snad čtyři nestraníci dohromady. Tak za námi pak na komisi přišel kolega a chtěl rehabilitovat, povídal, že byl poškozený, protože ho v osmašedesátém ze strany vyhodili. A já mu řekl: „Ale to je jednoduchý, vstup tam, tedka berou, člověče, mají nouzi o lidi.“ A on se za to na mě dlouho zlobil.

Do Kostelce jste přišel zhruba v období, kdy se fakulta rušila, že?

V Kostelci zůstalo jakési jádro lidí z bývalé fakulty, já jsem byl jeden z nejmladších. Přišel jsem do Kostelce v roce 1964, když se tam fakulta stěhovala. Jinak tam byli lidé, kteří měli padesát let nebo výš.

Říkali, že obnovení fakulty zkusí, dohodli jsme se s rektorem, díky tomu, že byly uvolněné poměry. Takže se vypsala přijímací řízení, u kterých jsem dokonce byl. Ale musím se přiznat, že jsem nikdy nevěřil, že by se takhle špatný režim dal napravit. No a do toho přišel srpen 1968 a Brno si stěžovalo na UV KSČ, takže všechny přijaté studenty převedli do Brna.

Vycházeli tehdy z toho, že by fakulta byla obnovena v Kostelci, že by nebyla vůbec v Praze. Dokonce jsem dělal nákresy pro výstavbu kolejí. Odsunout školu se jim tenkrát hrozně hodilo, protože měli představu, že ty fakulty by měly být mimo hlavní město. To je důvod, proč je vysoká škola zemědělská tady; musela z Prahy ven. A to víte, Suchdol v padesátých letech nebyla Praha.

Jak vzpomínáte na pražské jaro a události kolem roku 1968?

Rok 1968 mě nějak minul, to jsem už byl snad ženatý. Má žena byla naopak nadšená. A já jí říkal: „Nebud' nadšená, nechápu, co chtějí zlepšovat, dávat lidskou tvář něčemu, co je režim, který je založen na popravách, lžích, nemravnostech a nenávisti, to nejde.“ Taký jsem nikdy netušil, že přijdou Rusáci.

Kde jste byl během okupace?

Když tehdy 21. srpna přišli, byl jsem na dovolené u rodičů mojí ženy v Tatrách. Tehdy nám přišel říct kuchař z hotelu, že nás obsadili. Tam to nikdo nevěděl, byli jsme v dřevěné chatě, kde nebyl rozhlas, nic. No a když jsem se vrátil z do-

volené a přijel jsem do Kostelce, tak mně kluci a holky říkali: „No, jo, všude viděl ty nápisy Ivane, jdi domů, taks je poslechl, vid’?“

Tenkrát jsme museli podepisovat nějaké archy, že souhlasíme se vstupem vojsk a takové kraviny. A já jsem už tenkrát měl nějaké potíže, tak jsem musel k rektorovi, že si se mnou promluví. Z toho podpisu jsem se geniálně vyvlékl. Řekl jsem mu “Podívejte se, já jsem nikdy nevěřil, že se něco v osmašedesátém roce může podařit, protože jsme tak provázaný s tím Sovětským svazem, ekonomicky a organizačně, že to nejde reorganizovat.” A on mi tehdy řekl, ať jdu, a tím to bylo odbyté.

Mělo to ještě nějaké následky?

Pamatuji, že dávno po osmašedesátém, někdy v roce 70` nebo 69` jsem dělal nějakou práci v Chlumci nad Cidlinou na zámku Karlova koruna, což je nádherný zámek. Tam byl lesní závod, který řídil nějaký Mirek Fabián, to byl adékař, se kterým jsem se znal z jednoho ročníku. A když jsem tam začal pracovat, tak si mě hned pozval do kanceláře a dělal velkého pána, ptal se mě, co na fakultě a tak. „Já jsem vůl, byl jsem samej Dubček a podívej se, jak dopadl,” povídal mi. Já jsem k Dubčekovi žádnéj vztah neměl, říkal jsem si, co z něj může být? Byl to krajský tajemník, pak prostě chytil nějaký vítr a zkoušel to, no dopadlo to blbě.

V Kostelci jste působil jako šéf staveb. Co jste měl všechno na starosti?

Když jsem pak nastoupil, tak jsem měl pod sebou dva zedníky, zednického mistra, tesařského mistra, ještě jednoho tesaře a topiče a snad ještě další lidi. A víte, ono s nimi jednat nebylo jednoduché.

Jednou jsme tam dělali rekonstrukci na projektu, který musel schválil rektorát. V té době tam zrovna seděl takový zuřivý komunista, jmenoval se snad Kudrna. V Kostelci nám dělal dohled inženýr Plesinger z technické správy školy. A vedle kaple byl chudobinec a na něm obrovský kříž a Kudrna nám tehdy říkal, že ten kříž musí pryč, že to není možné, aby vysoká socialistická škola měla budovu, na které je kříž. A ten inženýr na něj: „Ale soudruhu rektore, vždyť kříž není náboženský symbol, ten má jako symbol i Červený kříž a proti němu nic nemáte.” A rektor si jel furt to samý, až se Plesinger naštvál a řekl mu: „No, já vám řeknu, soudruhu rektore, ten soudruh (exprezident Antonín) Novotný musí být pěkně nasraný, když se denně kouká na Svatýho Víta.” A tím to skončilo. Nakonec se ten kříž ale sundal a uložil se někde v Kolíně. Zpět na místo se dal až po roce 1989. Je to krásný kříž, i když na něm není nic uměleckého. Je to skutečně sociální symbol, žádná kaple tam nebyla, ta byla vedle.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Praha 6 - Dejvice, Studentská 14

LESNICKÁ FAKULTA

Telefon 32 21 41 až 46

Č. j. 843 / K - 1959.

Praha 14. září 1959.

Věc:

čís. j.
ze dne

Soudruh

Příloh:
VyřizujeIng. Ivan Roček,
stavební a investiční technik
ČVUT- lesní závodK o s t e l e c nad Čern. lesy

Zmocněn k tomu rektorem Českého vysokého učení technického v Praze pověřuji Vás funkcí stavebního a investičního technika na ústředí závodu a přiznávám Vám podle výnosu ministra školství a kultury ze dne 8. září 1958 č.j.: 39.803/58-E I/1 o úpravě platových poměrů inženýrsko-technických a administrativních zaměstnanců školních lesních hospodářství a po projednání se závodním výborem ROH ČVUT lesního závodu v Kostelci nad Čern. lesy tyto tyto pracovní příjmy měsíčně:

S účinností od 1.IX.1959 základní plat podle § 3 cit.
výnosu..... 1.540.-Kčs

a/ premie za splnění plánu a dodržení stanovených
podmínek podle premiového řádu §4, téhož výnosu
ve výši 18.-% přiznaného základního platu t.j..... 277.20 "

b/ premie za překročení plánu a dodržení stanovených
podmínek podle téhož premiového řádu § 4, ve výši
1.50% základního platu t.j..... 23.10 "
za každé procento překročení plánu.

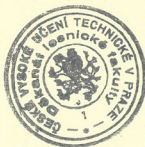
Úhrnná premie /včetně premií podle § 4, § 5, /nesmí překročit
za měsíc 30.-% přiznaného základního platu.

Peněžitě pracovní příjmy budou Vám vypláceny po odečtení příslušných
zákonných srážek ve stanovených výplatních lhůtách.

Pracovní příjmy mohou být změněny, jestliže se změní předpoklady
jejich poskytování.

Vaše nároky, vyplývající z Vašeho platového zařazení jsou podrobně
uvedeny v citovaném výnose ministra školství a kultury a v předpisech
tyto výnosy doplňujících, s kterými jste byl obeznán a jež jsou Vám
k dispozici na ČVUT lesním závodě v Kostelci nad Čern. lesy, jakož
i v závodním výboru ROH jmenované organizace.

Váš pracovní poměr je upraven všeobecně platnými pracovními
právními předpisy.

D ě k a n :
prof.inž.dr.Václav Korf

Jak vzpomínáte na lidi, se kterými jste tu pracoval, kterým jste dělal šéfa?

Měl jsem na ně vždycky velké štěstí. Třeba zedníci tu byli děsně prima lidi. Měl jsem kouzelného zednického mistra, který tu sloužil ještě za Lichtenštejnů. Mohutný chlap, co všechno uměl a já se s ním vždycky radil. „Pane, pojdte mi poradit,” volal jsem ho. To není ostuda, když se zeptáte.

Ačkoliv je Kostelec kousek od Prahy, tak až já jsem tam dělal elektrifikaci sedmi hájenek, stavěli jsme přípojky. Tenkrát jsme to měli domluvené ještě s nějakou učňovskou školou, aby studenti měli praxi. Takže přijeli učni a stavěli přípojky. Tenkrát se navíc vedení do země nedávalo, všechno to šlo vrchem.

Nebo jsme opravovali věže na zámku, zámek v Kostelci má čtyři věže – v každém rohu jednu, s takovými báními. A ty bány byly pokryté břidlicí, která pomalu odpadávala. Jenže v té době nebyla přirozená břidlice k sehnání, protože, jak jsem se dozvěděl od památkářů, byla břidlice kdysi za Lichtenštejnů dovezená z Anglie. A u nás neexistovala, respektive snad někde u Opavy byl nějaký lom na podobnou, ale to bychom se nedoplátili.

Tak jsem si říkal, že tam dáme měď, jenže měď byla v té době na příděl, protože šlo o vojenský materiál, a navíc v tom roce byly příděly už vyčerpány, protože nějaký krajský úřad povolil měď pro kostelecký chrám. Takže měď nebyla. Tak jsem nakonec našel takový kšeft, kdy mně výzkumný ústav doporučil pozinkovaný plech, ale vyvinul na to speciální barvu, která na tom udělala krystalky a drželo to. Bylo to tam několik let, teď už je to normálně poměděné.

Jak se opravují takové zámecké věže?

Sehnali jsme speciální památkovou skupinu, která byla z Mnichova Hradiště, jejich šéf se jmenoval Malin a v partě tesařů měl tátu, kterému bylo 80 let. Neuvěřitelné. Když na zámku začali pracovat, tak postavili okolo horního patra, jak byly věže, lešení. Věž se musela svléknout z té břidlice, tu jsme ještě prodali za velké peníze, ale konstrukce byla poškozená, byly tam shnilé trámy. Tedy jsem sehnal dříví a oni přišli: “Podívejte se, na té věži jsou dělaný z tesaných trámů, vy tam chcete dát řezané dříví, ale to není dobré. Když nám seženete dřevo, tak my vám ty trámy vytesáme.” A já jim povídal: “No jo, hoši, já ale na to nemám prachy.” A oni, že nám to dají gratis jako poctivou práci, jen když dodáme to dříví. Tak jsme šli vybrat stromy, pokáceli je, oni ručně vytesali asi deset trámů, nahradily ty poškozené a nechtěli za to nic. To byli opravdu úžasní řemeslníci, kterým skutečně šlo o to řemeslo.

Jednou přišla kontrola a našla je ležet, oni byli ubytovaní na zámku. Byly asi tak dvě hodiny odpoledne. A ten kontrolor, že z toho bude velký protokol, že

nedodržují pracovní dobu. Já jsem je zuřivě hájil a oni povídali: „No, podívejte se, pršelo a my nepolezeme, když prší, někam na lešení, abychom se nezabili.“ A pak, když druhý den bylo hezky, tak pracovali naopak až do deváté večer, aby si tu pracovní dobu odpracovali. Ono skutečně nešlo dělat takovou práci v dešti, když byli přivázáni jen za takový špagáty a lezli tam jako opice po těch obrovských výškách.

Díky nim jsem se taky dozvěděl, že dvě věže mají jinou konstrukci než zbývající dvě věže. Pak ty plechy po letech sundali a dali tam normálně měděný plech, to už dnes není problém. Ale tenkrát to skutečně byl vojenský materiál.

Co nějaké další vzpomínky?

Pamatuji si, jak jednou opravovali hájenku a já jsem přijel za dělníky na motorce. A oni se do mě hoši pustili něco skrze výplatu. A já jsem se s nimi chvilku bavil, ale pak jsem se dožral a poslal jsem je velice sprostě někam. Najednou bylo po zuřivé hádce, oni se rozesmáli a říkali: „Pane inženýre, vy umíte bejt sprostej? To jste náš člověk, jdeme na pivo.“ Já jsem moc hrubá slova nepoužíval, ale tehdy mě vytočili.

Vím, že se mi to stalo ještě jednou. To už jsem byl na škole v Kostelci a byl tam náměstek ředitele, byl to hodný kluk, ale velký partajník. Tehdy jsem dělal tajemníka ústavu a na jedné poradě u ředitele byl průšvih s nějakými termíny. Náměstek to na mě chtěl hodit, já jsem se tam rozlítl a říkal jsem, že to není pravda, že to bylo jinak, že to byla jeho vina. Pak jsme přišli z té porady vedle do kanceláře a on se do mě pustil: „Tos mě teda pěkně naštvál.“ Já jsem mu na to řekl: „Tys mě naštvál. A pamatuj si, že jestli seš zvyklý jiným kálet na hlavu, tak mně to teda dělat nebudeš,” řval jsem na něj. Ale já jsem vlastně nebyl naštvanej, měl jsem z toho srandu. Musel jsem se k němu otočit zády, páč jsem se chechtal. Ztichl jak pěna a od té doby jsem měl od toho kluka pokoj.

Nevadily vám hádky?

Ostré slovo někdy funguje. Osobně jsem nikdy nebyl přítel velkých sporů, ale spíš si to s tím člověkem vyřídit hned. Musel jsem dělat spoustu kompromisů. Člověk se musí naučit jednat s ostatními – prostě zároveň být a nebýt kamarád. Pro mě byly velmi cenné zkušenosti ze Slovenska, kde jsem musel vyjít s dělníky. Není nutné si s každým hned tykat a poplácávat ho po zádech, ale zas udržovat si velký odstup taky není dobré. Já jsem si třeba dělníků vždycky vážil, protože jsem viděl, že dělají za pár šupů. Pamatuju si, když jsem byl v Kostelci a pan profesor Svoboda tam měl své arboretum a dělal zrovna svou sbírku růží, tak jsem tam viděl takovou šedesátiletou udržovanou ženskou, která si přivydělávala pár halířů tím, že plela mezi těmi růžemi. A to bylo moc krásné, protože přitom zpívala Čechy krásné, Čechy mé.

Dostával jste se do sporů s dělníky i v Kostelci?

Jednou do Kostelce přivezli melasu, tak jsem nakázal, že to mají vynést všechno na půdu do skladu. Přijel závozník se šoférem a přivezli asi padesát pytlů a každý mohl vážit dobrých 60 kilo. Tvrdili mi, že to nahoru nosit nebudou a že jsem se zbláznil. Tak jsem jim povídal: "Heleďte se, hoši, já vám tady jeden pytel vynesu nahoru a ukážu vám, že to jde. Ale nemyslete si, že jsem tak blbej a že si vynesu všechny. Jen vám to ukážu a vy je tam pak vynesete." Tehdy jsem měl praxi, protože jsem si dřív přivydělávala rozvozem brambor, takže jsem pytle nosit uměl. Ono to je docela umění, nosit je tak, aby to nepoškodilo páteř. Tak jsem si na záda hodil pytel a vynesl jej nahoru. A oni nakonec vynesli ten zbytek. Takže je dobrý některým takovýmhle figlům nepodlehnout a zkrátka si vytyčit nějaké hranice.

Stavěl jste tam ještě něco?

Taky jsem stavěl garáže pro nákladní auta dole pod zámek na takové opevněné části, které se říkalo rejdiště. Nevím, jestli se tam někdy konaly nějaké turnaje, ale patřilo to k zámku. A tenkrát ti blbeci v tom projektu udělali tu plochu šterkovou. A já jsem si říkal, že to je blbost, šterková plocha, to by se mělo vydláždit. Jenže dláždění bylo buď památkové, nebo to byl vojenský materiál na rampy, když se nakládaly tanky. Tak jsem musel pracně sehnat povolení a na příděl mi dali snad 300 metrů dlažby velkých kostek, protože kdyby nám tam jezdila velká auta, tak by furt jezdila v blátě.

Takže to byla zajímavá práce, bylo to hezké. On ten zámek byl zajímavě dělaný, protože je na konci kosteleckého náměstí na takové výspě ven a tam jsou mohutné valy. Nicméně ten zámek nebyl nikdy obléhaný, nikdy nebyl dobývaný. Je to spíš takový pololovecký zámeček, možná venkovské sídlo. Ty valy jsou ale sypané, nejsou přirozené. A já si pamatuju, že když jsme něco stavěli a potřebovali jsme ukrojit kousek těch valů, tak jsme museli velmi pracně stavět opěrnou zeď, aby se to celé nezačalo rozpadat. Stavěla to nějaká učňovská škola a pamatuji si, že jsem jim vozil maso a platili jsme jim kuchařku. Bydleli někde mimo zámek.

V 70. letech se pak na celém zámku musela měnit okna, ta se samozřejmě musela dělat na zakázku. Původně se tady topilo uhlím, dnes je tady uhelna na topné oleje zakopaná v podzemí. Dělali jsme několik studií, jestli by tady šlo topit štěpkou, ale ukázalo se, že je to nemožné. Musel by se postavit komín, který by byl vyšší než zámek. A to památkáři nedovolí.

Bavili jsme se o historkách z Kostelce, které zažili studenti. Také jste tu měl nějaké problémy, když jste tady byl?

Měl jsem spíše kádrové problémy, že jsem provedl něco, co se jim nelíbilo. Jednou jsem tu měl ale velice krásný průšvih! Pořád mně totiž vyčítali, že politicky nic nedělám. Tak jsem byl pověřen, abych sehnal sovětský film. Šel jsem do půjčovny a vzal jsem tam něco o hašení požárů lesů v Sovětském svazu. Koukl jsem se ale jenom na začátek a říkal jsem si, že je to v rámci mezí dobré. Pronajali jsme kino, udělali pozvánky. No, on to byl hezký film, nebyl ani dabovaný. Byly tam záběry, jak startují letadla, helikoptéry... a pak na chlapy v kombinézách s helmami, kteří seskočili padákem. Jenže ulomili větve a začali jimi ten oheň trískat, místo aby hasili. Mě obvinili, že si dělám legraci ze Sovětského svazu, měl jsem z toho malér. Ale já za to nemohl! Neviděl jsem to celé, tak jsem ani nevěděl, co se tam stalo. Pak se to ale naštěstí nějak uklidnilo.

Nikdy jste tedy do partaje nevstoupil?

Já jsem nikdy v partaji nebyl. Znal jsem spoustu straníků, kteří byli slušní, znal jsem nestraníky, kteří byli hrozně svině. Věděl jsem, že nikdy nemůžu vstoupit do strany, to by byl konec.

Nemělo to pro vás žádné následky?

To si vybavuji, že někdy v osmdesátých letech jsme byli v Kostelci snad tři nestraníci a přinutili nás, abychom chodili na večerní univerzitu marxismu a leninismu. To byla děsná sranda, protože jsme tam šli hrát třeba loď. Říkali jsme si, jak to odsedíme. Pak jsme museli z těch předmětů dělat zkoušku a já vůbec neměl páru, co říkat. Tehdy nás zkoušeli profesori, straníci z ústavu. Měl jsem zkoušku z dějin VKS(b) – Vsesvazové komunistické strany (bolševiků) a dělal jsem ji u pana profesora Mezery. Přišel jsem do kanceláře, on zavřel dveře a na nakonec jsme se bavili o všem možném. A pak mi povídá: „Ale podívejte se, já se vás musím na něco zeptat, abych mohl napsat protokol. Tak mi řekněte, kdy byla založena komunistická strana Sovětského svazu?“ a já mu povídám: „Pane profesore, já nevím, netuším.“ Dal mi pak ještě dvě otázky, na ty jsem odpověděl stejně. Tak se na mě díval: „Co s vámi mám dělat?“ Nakonec mi napsal výborně a dal mi vysvědčení. A když pak došlo k závěrečným zkouškám před komisí, tak tam mě chtěli vyhodit, nicméně se za mě přimluvili kamarádi. Já nic nevěděl, mě to nezajímalo, říkal jsem. Oni to o mě věděli, nebylo to žádným tajemstvím, ale já se z toho vždycky nějak obratně vykecal.

To mi připomnělo jeden příběh z roku snad 1980, to bylo na náměstí v Kostelci biřmování. Tenkrát byl ještě kardinál Tomášek. Dva kolegové mě prosili, zda bych šel za kmotra jejich dětem, což jsem rád udělal. Pro mě byl problém

vymyslet nějaký kmotrovský dar. Tak jsem holce koupil zlatý prstýnek, ta je dnes lékařka. A klukovi jsem koupil drahou kopací mičudu. To všechno prošlo a v pondělí si mě zval soudruh ředitel do kanceláře. Já ho znal, byl to bývalý asák. A hned mi povídal: „Prosím tě, můžeš mi říct, proč provokuješ?“ A já na to, že co má na mysli, čím jsem provokoval? „No, jak jsi byl v neděli na tom náměstí“, povídal mi. „No, neblbni, ona je církev zakázaná? To jsem nevěděl,“ povídal jsem mu a dělal jsem z něj úplného blba. Ještě chvíli mě poslouchal a pak řekl: „Provokuješ. Jdi pryč, než se rozčílím.“ A tím to celé skončilo.

Když se vrátíme k práci, kterou jste tu dělal, podílel jste se na pokusech s odkorňováním stromů pomocí elektrického proudu. To bylo tady přímo v areálu?

Ano, první model byl nainstalovaný tady v předzámčí. Bylo to obrovské monstrum, muselo to být ve velké hale, protože jsme odkorňovali i klády dlouhé třeba dvanáct metrů. Ale šlo to bezvadně. Profesor, se kterým jsem to dělal, zemřel a já se pamatuju, že jsem pak dodělával ty pokusy, aby se to mohlo celé uzavřít. Pak jsme celé to zařízení prodali asi za dva miliony, to tenkrát stálo hrozné prachy a muselo se to účetně nějak zlikvidovat.

Jak to zařízení vypadalo?

Měli jsme u toho čtyři transformátory a asi dvacet elektrických motorů. Tenkrát to bylo patentované i v Americe, stálo to hrozné prachy.

Ale hlavní pokusy se dělaly na pile, kde byla velká hala. To jsem nedělal já, já jsem tehdy asistoval svému tehdejšímu šéfovi, pozdějšímu profesorovi Bubrovi. To byl asistent pana profesora Matyáše. To odkorňování byl geniální nápad, který bohužel skončil vničeč, když odkorňování přestalo být zajímavé. Kdysi to byl obrovský lesnický problém, dřív byla snaha oddělit kůru zejména u smrku přesně v místě kambia, aby nedošlo ke ztrátám na dřevě. Později se ale štěpky staly výhodným obchodním artiklem, smíchají se s kůrou jako mulčovací materiál a výborně se to prodává.

Komu jste to prodali?

No, byl to takový mírný podvod. Koupilo to dřevozpracující družstvo Lukavec u Pelhřimova, ale bylo to proto, že tam byl nějaký můj spolužák.

Nebál jste se dělat takovéhle pokusy?

Ne. Byli jsme vždycky chránění. Zprvu jsme to zkoušeli na malých špalcích a vždycky jsme šli od toho a měřili jsme na měřák, kolik a kudy to tam jde. Vždycky tam byl nějaký zbytkový proud, který někudy šel a my nevěděli kudy. Bylo to zajímavé, ale nebylo nebezpečné. Nejdřív jsme to dělali při normálním napětí 220, 240 voltů, ale když jsme hledali to optimum, aby to bylo rychle, tak

jsme zjistili, že optimum je podstatně výše. No a tam už to byl průšvih, bylo to totiž asi 1200 voltů, což už je velké napětí a už může dojít k přeskokům. To nám i fyzici říkali, ať toho necháme.

To už asi na zámku dělat nešlo?

Dělali jsme pokusy ve zkušebním transformátoru v Kolíně, kde jsme testovali, které napětí je optimální. A ten šéf povídal: „Vás jednou kluci přijdu navštívit do kriminálu, páč vás zavřou. Vy s tím někoho zabijete!“ Ono se totiž moc nevědělo, jak proud prochází dřevem. Ale bylo to hezké.

Jak se na vás koukali, když jste to měli tady?

Tady se na to tvářili dobře, ale taky trochu závistivě, že jsme dělali něco, co jiní neměli. To bylo období, kdy se zkoušely všechny možné věci.

Co třeba?

Třeba registrační průměrky. Když se dřív prodává, tak se musí měřit. A měří se takovým zařízením, které měří průměr kmene, většinou v polovině, na konci a na začátku, aby se zjistil objem. Byla to hrozná práce, psal jsem to do takových číselníků, byla to spousta čísel, délka, dřevina, průměr a pak se vzala tabulka a počítalo se, jaký je to objem. No a pak jsem vymyslel, že by se to nemuselo psát, ale že by se tam zavedla nějaká automatická registrace. Na tom jsem strávil spoustu času.

Dnes už je to běžné, všechny harvestory mají automatické měření, dělají to laserovými paprsky a vším možným, ale tenkrát takové věci neexistovaly. Takže to se tenkrát zkoušelo. Dokonce tady byl jednou zaměstnaný i inženýr z ústavu matematických strojů a zkoušel to řešení dělat tady, ale taky se to nepovedlo.

A tehdy byly všelijaké další nápady. Stromy se zkoušely třeba odvětvovat nastojato. Při těžbě naděláte největší škodu, když shodíte strom neodvětvený, protože koruna rozmlátí všechno kolem. Takže se vymyslel přístroj, kterému se říkalo striptýzová opice; byla to taková mašinka od německé firmy, která měla gumová kola a zacvakla se, aby lezla okolo stromu. Nahoře měla motorovou pilu a odřezávala větve, takže strom zůstal holý a pak se pokácel. Jenže ty stroje občas chtěly šest metrů vysoko. To se do nich strkalo dlouhými tyčemi, aby sjely dolů. Všechno možné se zkoušelo, ale většinou se takové věci neuchytily.

Já jsem tady začínal v době, kdy hlavní dopravu dělali koně. Na poleší jsme měli dva páry koní. Traktory neexistovaly.

Mluvil jste také o pytláctví. Co pytláci v lesích?

K pytlákům se váže velmi zajímavá kostelecká historie. Tam na polesí byly čtyři hájenské úseky a jeden čas z těch hájenek sloužili dva hajní – jeden se jmenoval Houžvička, druhý Snížek. To by samozřejmě nebylo nic zvláštního, nicméně tito pánové byli spojeni s poslední pytláckou vraždou, která se udála v sousedním polesí Stříbrná Skalice poslední rok světové války. Tam pytláci rozstříleli hajného. On po nich šel a oni si na něj počkali a flintami ho zabili. Ví se, že tu vraždu pravděpodobně spáchal nějaký Jindřich Snížek a jeho synovec byl pak právě hajný u nás. A ten zabitý hajný se jmenoval Václav Houžvička a jeho syn pak právě také sloužil u nás. Ta vražda samozřejmě byla velká tragédie, dokonce se o ní psalo i v kriminalistických listech. Nikdy z toho nic nebylo, právě proto, že se to stalo poslední rok světové války a pak došlo k obrovským změnám a vojáci se vraceli z fronty a tak dále a tak dále, tak to prostě nějak zmizelo. Ale tohle byla pak taková zajímavost.

A jak vzpomínáte na lidi, kteří tu s vámi tehdy byli?

Ano, třeba Olda Šrámkových, starší a velice chytrý a slušný kluk. Dělal se mnou zkoušku pro samostatné lesní hospodáře. On měl tu smůlu, že chodil do kostela. Měl tři děti, takového krásného kluka – Jarin se jmenoval. Chovali tehdy slepice a vajíčka se začala ztrácet. Mysleli si, že tam někdo musí krást. Jenže pak zjistil, že jejich malý syn, kterému bylo asi sedm a nějak těsně začal chodit do školy, vždycky kolem toho kurníku jde a vezme vajíčko, strčí ho do kapsy, a tak obejde zámek. A z druhé strany zámku u kaple se podívá, jestli někdo nejde, a tím vajíčkem flákne o zem. Olda, který byl na ty děti dost přísný, ho při tom chytil. Chlapec dostal strach a bál se, že dostane výprask. Ale Olda řekl: „Jarine, já ti nic neudělám, ale řekni mi, proč to děláš.” A on se zasněně podíval do dálky a odpověděl: „Když ono to tak krásně mlaskne!”

Také měli holku, Evička se jmenovala. Jednou jsem seděl u zámku na lavičce se psem. Ta malá všudybylka za mnou přišla. Najednou jsem slyšel strašnou ránu. Otočím se a pod ní se ulomila větev a spadla. Vyrázilo jí to dech, ale pak začala zase pomalu dýchat. Já jsem řekl: „Evičko, teďka musím udělat strašnou věc. Já to musím říct tvé mamince. Nebudu na tebe žalovat, ale mám strach, kdyby ti třeba v noci bylo špatně nebo se ti točila hlava, a ty to neřekneš.” Bála se, že jí naseká, ale já jsem trval na tom, že to její mamince musím říct. Nechtěl jsem, aby se rodiče báli. To byly takové zámecké starosti!

Říkal jste, že jste měl psa, když jste v Kostelci působil.

Pamatuju, že tady vždycky byly kočky. Já jsem měl psa a on se s nimi rád chodil porvat. Vždycky přišel celý poničený.

Jakého psa jste tu měl?

Z toho jsem měl právě průšvih! Nejsem myslivec, takže když jsem byl na polesí, koupil jsem si anglického chrta. Vzal jsem si ho z blbosti! Známi mě lákali, že na Václaváku je nějaký domovník, který má chov krásných chrtů a že se jim narodila štěňata. A já jsem jim říkal: „Kluci, neberte mě tam, já se znám, vejdu tam a odejdu se psem, já jsem blbej!” No a co se stalo, odešel jsem se štěnětem. Bylo moc krásný.

Chrt skutečně není typický lovecký pes. Jakou má povahu?

Mě to právě zajímalo, on je krásné, osobité zvíře. Poslechně, jen když chce. Byl jsem třeba na polesí a šel jsem s ním někam do lesa, přišel jsem večer a on si lehl na svůj pelech. Byl velmi nenáročný na stravu, moc toho nesnědl. Asi jste nikdy neviděli tlustého chrta, že? Původně to byli doprovodní psi. Přišel jsem zvenku, něco jsem snědl, on si lehl ke kamnům, tam se vyhříval. Sedl jsem si ke stolu, pracoval jsem a on najednou přišel a položil mi tlamu na stehno a nechal se tak hladit třeba půl hodiny. Pak se sebral a fláknul sebou zpět na pelech. Když jsem přišel do společnosti, tak obešel všechny, pozdravil se s nimi a pak si šel sednout. Já ho měl velice rád, bohužel jsem o něj přišel, dostal otravu, někde se napil špatné vody.

Měl jste pak i nějakého dalšího?

Ano, ze stejné blbosti jsem si koupil bedlingtona. To je krásný pes, vypadá jako ovečka. Byl to pes s papíry a jmenoval se Clam Gallas. Tak jsem jim řekl, ať napíšu, že se jmenuje Clam Gallas Pražský, alespoň bude mít palác v Praze. Hezky se na něj volalo. A ten tady řádl!

A z toho jste měl nějaké problémy?

Ano, zase že to nebyl lovecký pes. To si o mně asi ostatní mysleli, že jsem divný člověk. Třeba šéf měl českého fouska. Byla to velká sranda, když se můj chrt s tím fouskem rozhodli, že budou norovat. To třeba vyhrabali na zahradě díru snad dva metry hlubokou. Ale velice se měli rádi!

Loveckého psa jste vůbec nechtěl?

Lovecké psy jsem měl rád, ale nemusel jsem je. Bedlington je původně anglická rasa, která byla vychována na lov vyder a krys. A je to teda pěkný hajzlík. Ten můj hodně miloval děti, ale jinak to jsou dost ostří psi. Když jste se mu podívala do tlamy, tak měl tesáky a pořádný chrup. A jak ten nenáviděl ježky! Dokonce je lovil. Normální pes si k ježkovi čuchne a jde pryč. Tady ten blbec, když našel ježka, chytil ho do tlamy i zabaleného. Roztrhal ho i za cenu, že měl úplně krvavé oči, byl celý rozpíchaný a bodliny mu trčely z čumáku. To pak vždycky chodil a kňučel. Ale byla s ním sranda.

Bral jste je do lesů? Neutíkali za zvěří?

Pořád se mnou někde byli! A občas měli takové nápady... U toho chrta to bylo někdy zajímavé, protože dohnal i zajíce. Sice totiž nemá moc dobrý čich, ale má výborný zrak; oči má posazené blízko u sebe. A ten když někde něco viděl! Hned to bylo jeho. Ale jinak to byl zábavný pes a dobrý společník. Oba moji psi navíc byli docela nenároční na stravu. Tady si ze mě dělali srandu, že když koupím půl kila hovězího, maso sežere pes a Roček sežere polévku.

Není tajemstvím, že jste se podíval i za hranice České republiky. Jak jste to měl s cestováním před obnovením fakulty?

Dokud jsem pracoval na školním podniku, tak jsem byl na nějakých zájezdech v NDR, třeba v Drážďanech. Později jsme měli družbu s Polskem, tak jsem jezdil do Varšavy a do Krakova. Ve Varšavě jsem byl snad dva týdny na jejich lesnické fakultě. Jednou jsem měl zažádáno na cestu do Teheránu, ale to pak dostal nějaký straník, takže jsem nikam nejel.

Pak jsem v osmašedesátém dělal konkurz na lesnickou stáž ve Francii a opravdu jsem se tam dostal. Přišel srpen, a to jsem si říkal, že pojedu leda tak do háje. No, v prosinci naštěstí přišla výzva od ministerstva školství, že můžu odjet. To jsem si ale říkal, že teď nikam nepojedu, budou Vánoce, to přece nejde, navíc jsem tam nikoho neznal. Tak mi na ministerstvu řekli, že si to mám vyjednat a jet později. Tenkrát byla ministerstva ve zmatku a pro mě to problém nebyl. Já jsem totiž na gymplu narozdíl od ostatních z frajeřiny studoval francouzštinu. Chodil jsem k nějaké Švýcarce, která mě toho opravdu hodně naučila – třeba telefonovat francouzsky. Pokud jste někdy telefonovali cizím jazykem, tak víte, že je to někdy problém, ta francouzština je opravdu těžká. No, každopádně jsem se po telefonu domluvil, že dojedu na svou stáž později.

Kdy jste teda do Francie dorazil?

Tam jsem přijel 2. ledna roku 1969. To byla děsná legrace, protože jsem s sebou neměl ani halíř. Já jsem sice žádal, ale tady mi řekli, že jsem tam na stipendium a že tady mám jen jízdenku. A tak jsem přijel do Paříže, kde jsem nikdy v životě nebyl a musel jsem se dostat metrem ke stipendijnímu středisku. Tak jsem šel na nějaké ministerstvo, kde mi půjčili 20 franků, které jsem pak vrátil. Pamatuju si, že tam se mnou byla ještě jedna Češka z techniky, která pak měla jít do nějakého fyzikálního ústavu. Mně tehdy řekli, že můžu jít rovnou na tu stáž a ji poslali ještě na měsíc do jazykové školy. A když jsem se ptal proč, tak mi říkali, že já francouzsky umím, že se učit nemusím. Později jsme si s tou holkou dali sraz v Paříži, ale jinak jsem o ní nevěděl.

Takže jste šel rovnou do školy.

Zamířil jsem hned do výzkumného ústavu lesnického, který byl kousek pod Versailles. Tam to bylo neskutečně krásné, rozlehlé panství s obrovským arborem a hospodářským dvorem. U toho byl zámček, kde byla škola a kolej. A tam jsem byl asi tři měsíce, bylo to strašně zajímavé. Měl jsem šéfa, kterému všichni říkali Černá noha, byl z Alžíru, jinak se jmenoval Decroise. Byl to velice vzdělaný pán, měl velkou rodinu. Mockrát jsem u nich byl na obědě. Jednou mi povídal: „Podívejte se, studovat v knihovně tady můžete kdy chcete, ale to můžete taky v Praze. Já bych vám navrhoval systém, že vás každý týden někdo vezme někam s sebou dělat nějakou práci, posudek, co vy na to?“ A tak jsem třeba dva týdny jezdil s jedním klukem, který dělal inventarizaci lesní sítě.

Kde jste všude byl?

Pak mě na měsíc poslali do Nancy a odtamtud do Bordeaux. Ten jih Francie je hodně zajímavý, je tam 75 procent lesů a ty lesy jsou na bývalých pastvinách, kde se kdysi chovaly ovce. Dokonce je tam nejvyšší písečná duna v Evropě a u ní rostou borovice. Ty lesy jsou velice zajímavé. Kdysi dávno se tam pěstovalo a ty borovice byly uměle vysazené někdy v 19. století. Tehdy to stát podporoval. Navíc ta borovice v těch podmínkách strašně rychle roste, tamní doba zralosti je snad jen 45 let, roste to jako blázen. Borovicím se tam daří, je tam obrovská vzdušná vlhkost od Atlantiku, kterou nabírá přes své jehlice.

V Bordeaux kdysi byla velice významná pila na kmeny. Když jsem tam přijel, tak jsem byl velice vítaný. Pán, který mě tam hostil, v té době dělal zrovna něco pro Československo.

Kde všude jste ve Francii nakonec byl?

Za těch šest měsíců jsem Francii projel snad celou, včetně Alp. Domů jsem se pak vracel v létě 1969, vlak z Francie byl plný Čechů, stipendistů.

Mimochodem, když jsem nyní zmínil ta stipendia, tak francouzské stipendijní oddělení bylo moc prima. Musel jsem každý měsíc dokládat přehled, co jsem dělal, než jsem dostal další stipendium. A tyhle přehledy podepisoval šéf té stáže, že jsem jel tam a tam. Dobré bylo, že jsem nemusel dokládat jízdenky. No, já tehdy jezdil většinou služebním autem. A když jsem jim tam nějakou cestu napsal, tak oni si to našli v jízdním řádu a zaplatili mi to, jako kdybych jel rychlíkem a první třídou. Díky tomu jsem měl docela slušné peníze a mohl jsem si i docela užívat.

A kde jsem tam bydlel?

Tak různě. Chvilí jsem bydlel v Paříži na koleji, pak v nějakém hotýlku. Někde v ubytovně pro svobodné zaměstnance nebo znovu na kolejích. To vždycky zařizovalo to stipendijní oddělení.

Ve Francii mám dodnes snad tři známé. Dodnes mi třeba chodí jeden časopis, který vydávají soukromí majitelé lesů dole v Bordeaux, poněvadž jsem se jednou na kongresu poznal s tajemníkem jejich svazu. Je to hrozně zajímavé čtení.

Francie každopádně stála u zrodu mého dalšího cestování. Já jsem vždycky chtěl někam jet, ale pokaždé mi to někdo předtím vyžral. A když jsem byl ve Francii, tak mi přišel dopis s dotazem, zda se hodlám vrátit. Oni v té době měli největší strach, že jim někdo, kdo je oficiálně venku, uteče. A já jsem byl v té době ještě svobodný. Sice s vážnou známostí, ale furt papírově svobodný. A tak mi říkali: „Prosím tě, napiš nám, jestli se hodláš vrátit. Ty jseš svobodný kluk, tobě stačí trenýrky, zubní kartáček a můžeš zůstat venku.“ A já jsem tenkrát asi byl v dobrém rozpoložení, možná jsem měl skleničku vína, a tak jsem napsal: „Vážený pane řediteli, nikdy jsem nebyl v partaji, nehodlám do ní vstoupit, tak proč bych se neměl vracet? Já patřím do Československa.“ A ředitel nevěděl nic lepšího než s tím jít za rektorem. „No vidíš, to je vůl, ten se bude vracet, toho můžeš pouštět,” prohlásil on tehdy.

Jak jste se dostal k dalším zahraničním cestám?

Když jsem přijel z Francie, tak po pár měsících se tady objevil nějaký profesor anatomie dřeva. Byl to francouzský Kanadčan, který měl zrovna takzvaný volný rok, jinak studoval v Německu. A přijel za mnou, protože byl náhodně na stáži na podobných místech jako já a když se tam zmínil, že jede do Československa, tak si na mě místní vzpomněli. Že tam byl nějaký Roček a ať za mnou přijede. Tak se jel podívat do Kostelce a shodou náhod jsem byl tenkrát zrovna pryč, takže se potkal jen s mým šéfem a tomu řekl, že míří na konferenci do Tatranské Lomnice a že by se tam se mnou rád potkal. Tak jsem se zeptal svého šéfa a on, že můžu. Tak jsem dostal cesták na Slovensko a jel za profesorem. Strávil jsem s ním veselou noc, povídali jsme si o všem možném. Byl neskutečně kouzelný, mluvil perfektně anglicky a francouzsky, ale taky německy. Děsně prima chlap. A druhý den jsme se dohodli, že mi pošle pozvání na rok do Kanady a skutečně se tak stalo. Někdy v zimě mi přišlo oficiální pozvání od rektora Lavalské univerzity na roční stáž v Québecu.

Co jste na to říkal?

Já jsem byl nadšen, říkal jsem si prima, tam se pořádně naučím anglicky. I když to je francouzská oblast, sliboval jsem si, jak tam budu chodit někde na angličtinu a zkrátka ten jazyk konečně pořádně ovládnou. Měl jsem velmi slušné stipendium, jen jsem si měl zaplatit letenku z Vídně do Kanady. Jinak mi nabídli, že mi budou platit všechny přesuny a cesty po Kanadě.

Tak jsem podal na stranické orgány žádost a tam to zarazili. Ptali se mě, zda jsem věděl, že Lavalská univerzita je katolická univerzita? A že zkrátka není možný, aby socialistický Čech přijal stipendium od katolické univerzity. Takže jsem jel nakonec leda tak do háje. Když jsem to pak líčil tomu profesorovi, tak mi na to povídal: „Ty zmetci komunistický ti to zakázali, ale až bude něco příště dalšího, tak já to zařídím,” sliboval mi. Tak jsem svou cestu do Kanady musel oželeť. Dlouho jsem si s ním psal, ale už jsem ho nikdy neviděl.

Měl jste nějaké úspěšnější pokusy?

Přijela k nám delegace z francouzského výzkumáku tropického lesnictví. Přijeli a sháněli někoho do FAO projektu (Organizace pro výživu a zemědělství Spojených národů, anglicky: Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO) v tropickém Kongu. A že je někdo poslal za námi. Tak jsem se zúčastnil jednání, protože jsem jako jediný uměl slušně francouzsky a měl jsem své zkušenosti z Francie.

Když jsem se pak s Francouzi trochu lépe znal, tak jsem se jich ptal, proč nás vlastně navštívili. A oni: „Heleďte, my máme spoustu lidí centrálně v Římě. Nicméně tam nám řekli, že další projekt nemůžeme dostat, že už toho máme moc a že musíme vzít do party někoho dalšího.” Vysvětlovali mi, že s Německem to prostě nešlo, bylo to totiž v době, kdy Francouzi s Němcema moc nepekli, Švédi byli moc nóbl a drahý a s Ruskem nechtěli mít nic společného, protože ti chtějí všude jen vládnout. Maďaři podle nich lesníci nebyli a Bulhaři jim připadali mimo. „Tak jsme si řekli, že zkusíme to Československo.” Potřebovali ředitele projektu na zhodnocení lesů ve středním Kongu. Bylo to milion hektarů tropického lesa, kde se nikdy netěžilo a mělo se říct, co s tím. Byla to práce na dva roky a pak ještě na další měsíce po kancelářích, kde se mělo evidovat, co tam všechno roste a kolik toho je a co by s tím šlo dělat.

Já jsem jim tam dva roky ředitele dělat nechtěl, takže jsme vymysleli jednoho kluka z Kostelce, který byl v té době zaměstnancem už v cizině, partajník, nějaký Pepík Parkán. Byl o rok starší než já a pracoval pro UNESCO. Taky uměl dobře francouzsky. Kromě této pozice tam pak byl ještě šéf studie, což byl nějaký Francouz, který to měl celé pod palcem. A já jsem tam dělal experta pro těžbu a dopravu a měl jsem k tomu ještě nějaké další úkoly. Byl to neskutečně obrovský kšeft, takže jsem se stal dokonce členem technického výboru.

Ten fungoval jak?

Scházel se třikrát do roka, střídavě v Praze a v Paříži. Pět let jsme se tak střídali mezi městy, všichni nám záviděli. Jednou jsem dokonce byl na vojenském cvičení a museli mě pustit na zasedání výboru do Paříže, protože polytechna měla

hrozný strach, že o ten projekt přijdou. Byl to mimochodem první projekt, který platila Světová banka. My jsme z toho samozřejmě dostali jen drobné, většinu financí sežrala polytechnika. Já jsem snad měl 5500 středoafriických franků, prostě bídu.

Pamatuji si, že na první jednání jsem jel se šéfem studie, což byl pán, kterého jsem si později velmi vážil. Byl to chlap, který studoval ve Francii a byl 25 let v tropické Africe. Ve správě tropických lesů skončil na postu zástupce generálního ředitele lesů tropické francouzské Afriky. Byl to takový mohutný chlap a měl takový ten typický úzký francouzský knírek. Dokázal být milý, ale zároveň i ostrý jako meč.

Díky tomuhle projektu jsem se toho děsně naučil o tropických lesích a zjistil, že v tom jejich lesnictví zas takový velký rozdíl není. Akorát co se tady u nás měří na metry, tak u nich se měří na kilometry, a že jestli u nás je silný strom, který má 50 centimetrů, tak u nich je brán za silný strom takový, který má průměr 2,5 metru. Ale základní zásady lesnictví jsou tady a tam velice podobné.

Naopak velký rozdíl je v tom, že když u nás počítáte všechny možné dřeviny, které jsou v lesích, tak dojdete třeba k číslu třicet. Vrby, topoly, smrky, jedle, borovice a tak dále a tak dále. No a když jsem začal dělat v těch tropických lesích, tak mým prvním projektem, to jsem byl tehdy v Demokratické republice Kongo, byl les s milionem hektarů a na tom území bylo na 327 různých druhů stromů. Ne keřů – stromů. Takže tohle je třeba úplně jiná dimenze. Nicméně z tohotole čísla byla obchodně a technicky zajímavá jen taková padesátka z nich. Zbytek byl nezajímavý. Když totiž chcete průmyslově těžit, tak každý zpracovatel se ptá na to, kolik jste toho schopni dodat měsíčně a jak dlouho.

A až v Africe jsem pochopil, že plavení dříví není vůbec blbé. Tam to byl zrovna hlavní způsob dopravy. Druhou možností pak byla nákladní auta. Ale po řekách se dříví plavilo klidně i tisíce kilometrů. Plavilo se třeba z hlavního města Středoafriické republiky, Bangui, do města Kongo. To jsou skutečně vzdálenosti tisíce kilometrů.

Co jste teda v Africe dělal?

V rámci projektu jsem měl na starost ještě přípravu projektu pro severní Kongo, kde bylo 4,5 milionů hektarů lesů, kde se nevytěžil ani klacek. Na téhle rozloze bylo asi 20 kilometrů cest, jinak tam byly maximálně pěšinky pro domorodce. Jezdilo se zásadně po vodě, všude se věci převážely čluny. A později se právě měla dělat inventarizace toho severního Konga, ale do toho já jsem se už pouštět nechtěl. Jednak jsem se hodlal ženit, jednak jsem si říkal, že se mi nechce

specializovat se na tropy, že ty mají spoustu jiných problémů a já vůbec ty tropy nedobře snášel. Navíc by mě mohli začít obtěžovat, abych u nich vstoupil do partaje a takový potíže jsem nechtěl mít. Tak jsem sjednal, aby tohle místo za mě vzal jeden kluk. Každopádně to byla zajímavá zkušenost a úplně jiný svět.

Dokážete tohle více rozvést?

Když si to vezmete, tak to lesnictví má úplně jiné dimenze a jiné politické zásady. Po odborné stránce je to naopak strašně podobné evropskému lesnictví. Akorát, jak jsem říkal, u nás je pár dřevin a tam je to džungle a mají samozřejmě dřeviny, které mají obrovskou hodnotu a které se dají speciálně zpracovat.

Třeba jedna z hlavních dřevin v té oblasti byla takzvaná okoume (Okoume Wood, známý jako král afrických stromů), což je velice mohutný strom, má takové zvláštní fleky a vždycky je vtroušený do těch ostatních. Později jsem zjistil, že je to proto, že v mládí potřebuje spoustu slunce, takže roste vždycky tam, kde je v tom pralese nějaká díra. A ten tam roste jako blázen, přirůstá ročně centimetr a je to velice ceněné lehounké dříví. Já bych řekl, že dokonalé dřevo na překližky, dýhy. Je to velmi zajímavý strom a jeho technické zpracování je velmi zajímavá práce. Průšvih je, že nemá letokruhy. Tropické dřeviny je obecně nemají, protože rostou pořád.

U projektu v Kongu jsem byl já jako specialista na hospodářskou úpravu, pak tam byl ředitel projektu a ještě jeden Čech. Ostatní byli Francouzi, takže jsme mluvili francouzsky. A většinou jsme bydleli někde různě po vesnicích. Tenkrát mobily nebyly, nějaké spojení bylo maximálně přes rádio stanice. Vím, že jsme měli vozový park asi devíti aut, z toho čtyři byly Land Rover a jinak osobní Peugeoty.

Pak to mělo ještě krásnou dohru, protože u toho projektu byly na závěr tři měsíce, kdy se pracovalo u stolů. Byly takzvané práce v terénu a pak práce v kanceláři. Nám blbá polytechna naplánovala, že my budeme v Praze a Francouzi budou pracovat v Paříži. Což nedávalo smysl, takže jsem jim říkal: „No, jestli nám chcete každý týden platit letenku do Paříže, tak jo, ale my prostě děláme práci, kterou musíme neustále konzultovat, to prostě nejde, abychom každý byli jinde.“ Takže nám nakonec ještě zaplatili tři měsíce, kdy jsme bydleli v Paříži a dělali to tam. A ty tři měsíce nám samozřejmě museli taky zaplatit.

Tak jsme na tom pracovali, výsledný report má snad 300 nebo 400 stránek. Psali jsme to jinak ve francouzštině. Báł jsem se o svou gramatiku, protože nejsem Francouz, ale říkal jsem si, že snad mi to prominou a uvědomí si, že něco jiného je mluvit a něco jiného je psát. Výsledný report měl tři různé svazky a když jsem to odevzdal na ředitelství, tak tam byl specialista, nějaký francouzský lingvista, který korigoval všechny články a práce, které šly ven, včetně článků generální-

ho ředitele. A když jsem to dostal zpátky, tak tam bylo minimum úprav, tak jsem si říkal „Hergot, já píšu francouzsky jak nějaký Alexandr Dumas nebo někdo“. Prostě dokonalá francouzština, takže to bylo prima.

Vrátil jste se ještě někdy do Afriky?

Byl jsem tam ještě znovu v roce 1978 na půl roku, to jsem dělal úplně jinou oblast. Tam šlo pak už o jednu vytěžené lesy před 30 lety. Přemýšlelo se, co s nimi dál. A to tenkrát byl už čistě český projekt, žádní Francouzi tam nebyli.

Když jsem tam přijel podruhé, tak na mě dokonce na letišti čekal šofér. Byl to černoch, jmenoval se Celest, to mi vždycky připadalo jako z nějaké operety Celestén, a on to byl osobní šofér generála Leclerca, onoho slavného francouzského generála. Měl na sobě vždycky uniformu s vystavenými metály.

Přeprava dřeva po vodě v africkém Kongu, osobní archiv profesora Ročka

Určitou část svého života jste se věnoval tropickému lesnictví. To vás nikdy nelákalo?

Já jsem to chtěl hrozně poznat. Dnes někdo jede na dvoudenní kongres do Jižní Ameriky a pak tvrdí, jak to všechno zná a ví, jenže o tom ví houby. Když jsem

byl v Africe, tak jsem tam byl skutečně sólo. Měl jsem tam parťáky Francouze, byl jsem v terénu, musel jsem jednat s náměstkem ministerstva a vymýšlet různé věci. A přitom jsem poznal, že spousta věcí je podobná těm našim, nějaké zákonitosti lesa a práce s dělníky.

Ale třeba v Kongu se dříví na velké vzdálenosti dopravovalo po vodě. Černoši byli hrozně milí a prima. Samozřejmě mezi nimi byli taky zloději. Zajímavé je, že venku to bylo klidnější než v těch velkých městech. Ve velkých městech vás klidně okradli, kdežto na venkově rádi pomohli. Pak tam byly i další zajímavé mise, ale to jsem si říkal, že kdybych zůstal, tak mě budou akorát otravovat, abych vstoupil do nějaké partaje nebo tak něco.

Když jsem byl jednou na FAO na nějakém jednání, tak mě zastavil jeden Francouz s tím, že tam mám compatriota a zavedl mě k němu do kanceláře. A tam seděl kluk z ústavu, který zdrhnul v šedesátém osmém do ciziny. Tak jsme se uvítali, povídali jsme si a on se mi omlouval, že mě nemůže poznat víc, že bude odjíždět do ciziny na měsíc pryč. Ale i tak jsme šli na oběd.

No a večer se scházela taková společnost a já jsem věděl, že byl na FAO taky jeden právník, který si vzal Rusku a je to očko z vnitra. Před ním mě varovali. A v té době bylo zakázané se stýkat s emigranty. Tak jsem si řekl, že nejlepší bude nedělat žádný tajnosti, takže když jsme se večer potkali, tak jsem mu řekl: „No to je děsná legrace, já jsem se tady sešel s klukem, který utekl v osmašedesátém roce.“ Mimochodem, jeho útěk je taky velmi zajímavý. On byl v té době ředitelem jednoho projektu a mezi experty měl Rusáka. Jednoho dne tam přišla inspekce a při konečném zhodnocení napsali, že se experti, které platilo FAO, musí chovat slušně a že tam byl nějaký Stojanov a ten že chodí na trh pěšky, a to že nemůže, že si musí koupit nějaký nejlevnější auto, co zrovna existovalo.

On ten Rusák odpověděl těm inspektorům: „Já bych se snad rajtovat naučil, ale moje žena určitě ne.“ Oni si z něj dělali srandu a on se pomstil tomu klukovi tím, že napsal do Moskvy, že je tam Čech, který neschvaluje vstup vojsk, teda Rusáků. No a přes Moskvu to přišlo do Prahy, Pepík přijel na dovolenou do Prahy a oni mu sebrali pas. Řekli mu, o co jde, jenže blbci zapomněli, že on měl jako ředitel projektu pod palcem, respektive pod svým podpisem velký peníze v bance v dolarech, protože to byl mezinárodní projekt. Tak do Čech přijel nějaký velvyslanec z Ghany a šel přímo za Husákem, aby ho pustili alespoň na to, aby předal tu agendu. Tak mu vrátili pas a řekli, že tam může na dva týdny jet. A on hned poslal děti s manželkou do zahraničí, prodal byt a odjel. Nevrátil se a vlastně utekl de facto z donucení.

A jak to bylo s tím právníkem?

Vykládal jsem mu teda, že jsem někoho potkal a on: „To jsem rád, že to říkáš, já vím, že tady někdo dělá v československém tričku, ale nevěděl jsem, kdo to je.” Samozřejmě to věděl moc dobře.

No, nic, byl jsem tam snad týden a pak jsem se vrátil do Kostelce a povídal jsem svému šéfovi: „Viš, koho jsem potkal? Pepíka Parkánů.” To jsem mu povídal někdy ráno. A v poledne mě volá, abych přišel za ním. A když jsem k němu přišel, tak spustil: „Volali mi z univerzitního výboru KSČ, že jestli vím, že se můj asistent stýká s emigranty.” Ten blbec to nahlásil a oni to hned poslali na partaj. Potvrdil jsem to a řekl, že už pracuji na hlášení. Jenže šéf, že ať si sednu a udělám to hned. A že tam mám napsat, o čem jsme se bavili. No, o čem? Kdo má dítě, kdo se oženil, kdo rozvedl. Zkrátka normální konverzace, jako kterou máte se spolužákem, kterého potkáte po x letech. Rozhodne jsme nekuli nějaký plán na kontrarevoluci. No, každopádně jsem musel napsat hlášení, že jsem se setkal s migrantem.

Stalo se s ním potom něco?

Ne, ne, Pepík Parkán byl venku až do devadesátého roku, měl švýcarské a české občanství. Já jsem ho zval velmi často na přednášky, mluvil velmi dobře anglicky, francouzsky a měl zkušenosti z celého světa. Byl na FAO centrále 20 let. Jenže oni se ho všichni báli.

Jednou, když jsem ho znovu potkal, tak mi říkal: „Hele, když seš tady s polytechnou, seznam mě s nimi, protože já často sedím v těch výběrových komisích a rád Československu píchnu. Když mi řeknou, co dělají, tak se jim budu snažit pomoci.” Tak jsem pak šel za nějakou inženýrkou a chtěl je seznámit, povídal jsem, co nabízí a ona: „Víte, raději ne, ať nemusím psát, že jsem se s ním setkala.” Přitom to byla velmi slušná a normální holka.

Kam dál jste se podíval?

Například do Itálie na FAO na porady. Pak jsem byl v Rumunsku na studijní cestě snad na tři týdny. Rumunsko bylo hodně zajímavé, takový úplně jiný svět. Nikdy jsem nebyl v Rusku, to mě minulo. V Polsku jsem byl velmi často, tam se hodně jezdilo a bylo to tam krásné. Několikrát jsem byl i ve východním Německu, do jiného se tehdy ani nemohlo.

Co jste dělal v tom Rumunsku?

To byla studijní cesta, já jsem tam byl v Brašově a pak jsem jezdil všude možně. Byl jsem se podívat i na nějakou těžbu. Ale jak to byla studijní cesta, tak tam nebylo nic konkrétního.

Když se vrátíme k lidem, v Kostelci se tradičně pořádají plesy, které organizují studenti a studentky čtvrtého ročníku. Kdy jste byl vy naposledy na nějakém?

Asi dost nedávno, tak před takovými dvaceti lety.

Byly i v době, kdy jste studoval?

Ne, to právě nebyly. To se tenkrát nepodporovalo. Ta tradice začala po roce 1989, ale studenti plesy dělali už předtím. Kolem roku 1952 nebo 1953 se dokonce konaly v Praze, ale to jsem tam nechodil. Tehdy měli na katedře ochrany přírody vycpaného malého hnědého medvěda, co měl takové natažené pracky. Medvěda vzali na ples a do pracek mu dali misku a na krk mu dali ceduli s nápisem: „Tento medvěd roztrhal hajného a zůstalo po něm devět dětí, přispějte prosím.“ A tohle bylo ve Slovanském domě a v té době UV KSČ sídlilo naproti. No, byl z toho strašný průšvih, ale studenti vybrali spoustu peněz. Právě tohle snad byl jeden z důvodů, proč se plesy pak zakázaly. Spíš se tehdy říkalo, že by se mělo chodit na brigády a takové hlouposti. No a po roce 1989 s tím přišli studenti sami. A tradice začala znovu.

Užíval jste si plesy, když je organizovali studenti a studentky?

Já jsem tam vždycky jel na zahájení a kolem jedenácté večer jsem pak zmizel. Co bych jim kazil náladu! Ale byli vždycky hodní a zvali mě, vždycky pozvou všechny své profesory. Když jsem ještě učil, tak přišla vždy delegace, donesla mi dva lístky. A já jim povídal: „Co jsem vám dlužen?“ a oni hned: „Ne, nic, nic, to je čestná vstupenka!“ Tak jsem vyndal pět stovek. Vždycky na vstupenkách vybrali dobré peníze. Dokonce jsem měl ještě nedávno doma schovanou lahev od vína, co jsem kdysi dostal. Byla na ní nalepená moje fotografie s nápisem „děkanské víno“. To bylo hezké. A plesy se konají v Rytířském sále, u kterého je velká terasa. Kdysi bývala zastřešená, teď už je dvakrát zrekonstruovaná. Když je hezky, tak dohlédnete i na Krkonoše. Je to opravdu krásné místo.

Počkejte, ale na takovém velkém bále se přece také musí dít neplechý!

Na jednu takovou si pamatuji. Dříve tam dělal správce nějaký pan Kabelka, a ten to pomáhal zajišťovat po technické stránce. A já jsem mu říkal: „Pane Kabelko, domluvte se se studentským výborem, ať vám dají dva tisíce jako zálohu. Když se nic nestane, nic nerozbijí, tak jim kauci vrátíte. Já vám dobře radím.“ Jenže mě neposlechl a pak, to snad byl tenhle bál počtvrté, se někdo pozvracel na schodech. Povídal jsem mu: „Vidíte? Kdybyste si vzal kauci, zaplatíte uklízečky.“ Měl mě lépe poslouchat!

Jinak jsou ty bály moc hezké, vždycky tam někdo z vesnice sehnal kapelu za pár šupů a hrálo se od osmi do dvou / do tří do rána. Nikomu to nevadilo, protože

na tom zámku byli stejně jen studující, takže se mohlo třískat takhle dlouho. Naopak kdyby se tohle dělo někde v hospodě, stálo by to hrozné prachy.

Ještě stále na tyhle bály chodíte?

Ted' už ne, už bych to neutancoval.

Ale stejně, bydlet na zámku, to musí být úžasné.

To ano. Jednou někdy mezi Vánocemi jsem něco dělal v kanceláři a šel jsem hlavní horní chodbou asi o půl jedné v noci. Všude byla tma, i ve všech okolních bytech. Svítil do toho měsíc, se sněhem tvořil takovou jemnou mlhu. Já jsem si říkal, do prkýnka, tady určitě potkám bílou paní! To si pamatuji dodnes. Kdyby se tam objevila, tak by mě to nepřekvapilo.

Potkal jste tady někdy nějaké strašidlo?

Ne, naštěstí ne!

A jak je na tom Kostelec jako město dnes?

Studenti jsou tady venku na praxích, v lesích. Sem přijedou autem nebo autobusy, spojení už je mnohem lepší. Kostelec je totiž takovou noclehárnou Prahy. Jinak je tady továrna Hoštice, takzvaná vajíčkárna. Kostelec měl kdysi vyhlášenou keramiku, ta už taky nefunguje. Tady žádný průmysl není.

Nicméně kostelecké lesy jsou krásné, stačí se projít Voděradskými bučinami, které jsou velice hezké a jsou to jedny z nejnižších položených bučin u nás. Taký je to státní rezervace, která vznikla velice srandovně.

Jak vznikla?

Voděradské bučiny vznikly kvůli tomu, že tenkrát byla snaha snížit množství přirozené těžby. Vyjmulo se to, aby se tolik netěžilo, protože za komunistů se normálně stanovila taxa a to nebylo jako dnes. Dostali jsme předpis, třeba v říjnu, že musíme dodat 500 kubíků telegrafních tyčí a my jsme to museli najít, protože to státní hospodářství potřebovalo. Dnes se počítá, kolik je toho potřeba, jak stromy přirůstají. Ani před kůrovcovou kalamitou se tolik netěžilo, to až ona to všechno zkazila.

Jak je to s náklady na provoz?

Sám na sebe si nevydělá, protože má na krku zámek, což je obrovská budova. Pamatuji si, že jsem v devadesátých letech říkal tehdejšímu rektorovi: „Furt se vytahuješ, že máš zámek v Kostelci, tak potom neříkej, že to stojí prachy. Holt, zámek se musí vytopit.“ A to je někdy opravdu něco, protože třeba ve druhém patře jsou zdi, které jsou tlusté i 70 centimetrů. Ta budova je ze 16. století!

Vraťme se k vaší akademické dráze. Kdy jste se stal profesorem?

To byla sranda! Ale legrace byla už s habilitací. Já jsem byl totiž jmenovaný docentem, ale nehabilitoval jsem. To bylo někdy v roce 1982 nebo 1983, a sice proto, že na ústavu byl jeden hoch, který byl velký partajník, a k němu potřebovali někoho dát, aby to prošlo, takže jsem se svezl s ním – a jmenovali mě. Dostal jsem dekret, tehdy je ještě dával ministr. Když mi v devadesátém roce potom řekli, že mi dají profesuru, tak jsem musel takzvaně rehabilitovat. Takže jsem vzal svoji zprávu o využití biomasy v energetice, o spalování štěpků, kde jsem měl spousty materiálu a pokusů. Tu jsem jenom přelepil a napsal jsem Habilitační práce, doplnil předeek a zadek a obhájil jsem to jako habilitaci. Tak jsem dostal v Karolinu od ministra profesuru, tehdy to ještě prezident nedával. To se změnilo s Havlem, někdy v roce 1991, kdy se ustálily všechny různé zvyky.

Byl to pro vás velký úspěch?

Maminka se toho nedožila, ale tatínek byl na to pyšný. Já jsem na takových věcech ale nikdy nelpěl, mě to nijak nedojalo. Jak říkala tehdejší tchyně: „V Praze docentů za šesták arch!”

To byla taky typická věc, pamatuju se, že se mnou profesuru dostal i Brňák. A on později povídal, že když dostal dekret, pozval jej k sobě dokonce krajský tajemník strany v Brně. A já jsem se smál, že v Praze po tom pes neštěkne, takových lidí je tu x!

„*Canis sylvestris*“
Lesní pes Edík
více na str. 116

Obnovení lesnické
fakulty

Obnovení lesnické fakulty

Rok 1989 byl zásadní nejen pro Českou republiku jako takovou, ale i pro pražskou lesnickou fakultu. Sametová revoluce přinesla pedagogům možnost zahájit již současnou etapu historie lesnické fakulty. Proces to nebyl jednoduchý, i když obnovení již nikdo nebránil. V srpnu 1990 usnesením Akademického senátu Vysoké školy zemědělské v Praze byla podle zákona číslo 172/90 Sb. Lesnická fakulta obnovena.

Zřizovací listina

Akademický senát Vysoké školy zemědělské v Praze, v souladu s § 4 zákona č. 172/90 Sb. o vysokých školách, zřizuje svým rozhodnutím ze dne 9.7.1990 s účinností od 1.8.1990 lesnickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Praze.

Sídlem fakulty je Praha.

Název fakulty: Lesnická fakulta Vysoké školy zemědělské v Praze

Působnost lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze stanoví Statut fakulty.

Za akademický senát:

Doc. Ing. Jaroslav Mach, CSc.
Jaroslav Mach

V Praze dne 10.7.1990

Zakládací listina Lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze, archiv ČZU

V jejich začátcích převzala pod sebe i takzvanou meliorační část agronomické fakulty, kterou tvořily katedry vodního hospodářství, meliorace, katedra výstavby venkova a ekologie. Prvním děkanem se v roce 1990 stal profesor Mirjam Čech, proděkanem profesor Ivan Roček a tajemníkem fakulty inženýr Jan Slavík. V roce 1991 se děkanem stal profesor Ivan Roček.

Jak sama fakulta připomíná, v době obnovy se uvažovalo, zda by neměla sídlit mimo Prahu – například v Kostelci nad Černými lesy, který byl nedílnou součástí vzdělání lesníků. Nakonec se však fakulta usídlila v Praze v suchdolském areálu, kde sídlí dodnes. Důvody, proč k tomu došlo, popisuje profesor Roček na následujících stránkách. Svou roli při volbě hrály i samotné předměty a učitelé z jiných kateder, malá prosperita rozvoje oboru v Kostelci či studenti a jejich studijní život.

Po přesunu do Prahy tak byla fakulta umístěna nejdříve v bývalé budově vojenské katedry a v dalších třech budovách – na rektorátu, agronomické fakultě a v pavilonu Aritma. Přislíbena jim byla budova biologického centra, což byla takzvaná sdružená investice z osmdesátých let, na které se podílelo JZD Slušovice. Fakulta nakonec zabrala budovu celou. V roce 1996 se přestěhovala její první část – děkanát a čtyři katedry. O rok později je doplnilo zbývajících šest kateder. Kromě lesního inženýrství vznikl na fakultě obor krajinné inženýrství se specializací na krajinnou ekologii. V roce 1994 obory doplnilo také dřevařské inženýrství.

Kostelec nad Černými lesy, respektive školní podnik, zůstal i po obnovení fakulty nadále její součástí jako demonstrační a výukový objekt. V restitucích přišel jen o část svých pozemků. S novým vedením přišla taktéž oprava zámku či vybudování manipulačního skladu s pilařským provozem.

Dnes v kosteleckém zámku sídlí ředitelství školního podniku a vědecko-výzkumné pracoviště Fakulty životního prostředí. Pro studující je na zámku k dispozici na spaní 150 lůžek. Mezi reprezentativní prostory náleží známý Rytířský sál, Sál Smiřických i katakomby zámecké Stříbrnice či Jednací salonek českých stavů nebo ve věži situovaný Ředitelský kabinet. Arboretum Truba, které založoval v roce 1954 profesor Pravdomil Svoboda, má dnes rozlohu 12 hektarů a je v něm shromážděno 1800 taxonů.

V průběhu následujících let po obnovení se fakulta nadále rozvíjela a rozšiřovala. Došlo k rozšíření magisterských i bakalářských programů. Ve školním roce 1994/1995 vznikaly obory Dřevařské inženýrství a bakalářské studium Hospodářská a správní služba v lesním hospodářství, v roce 2002 byly připojeny obory Inženýrské ekologie (Applikovaná ekologie) a bakalářský obor Územní správa a technická služba. I to byl jeden z důvodů, proč v roce 2003 změnila Lesnická

fakulta svůj název na Fakultu lesnickou a environmentální. Tento název si fakulta udržela čtyři roky. Poté se v roce 2007 rozdělila na dva subjekty – Fakultu lesnickou a dřevařskou a Fakultu životního prostředí.

Dnes Fakultu lesnickou a dřevařskou České zemědělské univerzity v Praze tvoří devět kateder, které pokrývají celou oblast vzdělávání, vědy a spolupráce s praxí v oblasti lesnictví a dřevařství. Studentům nabízí třístupňové vzdělávání, ale také nejmodernější technologie a vybavení ve výukovém a technologickém centru, které bylo postaveno v roce 2019. V roce 2023 byla zrekonstruována původní budova fakulty.

Jedním z dlouhodobých a strategických cílů Fakulty lesnické a dřevařské ČZU je posílení a prohloubení excelentních výstupů ve vědě a výzkumu. I proto fakulta v posledních letech koordinovala projekty EXTEMIT-K a EVA 4.0 financované z Evropské unie v rámci operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

Zatímco první zmiňovaný projekt byl zaměřen na řešení aktuálních i budoucích problémů v lesních ekosystémech způsobených klimatickou změnou, mezinárodní projekt EVA 4.0 cílil na vybudování Centra excelentního výzkumu se zaměřením na významné vědecké problémy. V návaznosti na tyto projekty v současné době na fakultě funguje Oddělení výzkumu rizik pro lesy.

Fakulta se od jejího založení pyšní více než 8 tisíci absolventy. Mezi ty patří například i doc. Ing. Jaroslav Klápště, Ph.D., který se věnuje výzkumu v zahraničí. Ve Vancouveru například pracoval pod profesorem El-Kassabym, kde se primárně zaměřoval na asociační mapování s cílem nalézt genetické mutace zodpovědné za fenotypovou proměnlivost zastoupení jednotlivých chemických komponent v buněčných stěnách a struktuře dřevních vláken. Ing. et Ing. Štěpán Hýsek, Ph.D. studoval obor Dřevařství a pyšní se hned několika cenami, například Cenou Josefa Hlávky od “Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových” nebo dvěma Cenami rektora za nejlepší publikační výstupy výzkumné práce doktorandů. V roce 2023 obdržel prestižní grant z výzvy Marie Skłodowska-Curie Actions.

Na Fakultě lesnické a dřevařské ČZU v současné době studuje téměř 2 tisíce studentů.

Jak vypadala situace před rokem 1989?

Ještě někdy v roce 1985 mě lákali do partaje, to bylo období, kdy tam chtěli přijímat inteligenci. Pamatuji, jak jsem byl na zámku na sekretariátu u ředitele a objevil se tam můj spolužák, tehdy už předseda partaje. Nějaký Robert, prima kluk, ale... předseda partaje. A ředitel povídal: „Roberte, co bys říkal, že bychom Ivana vzali do strany?”

Řekl jsem na to řediteli: „Jaromíre, to je tak blbý nápad, že blbější už nemůžeš mít.”

A ředitel furt naléhal: „Co říkáš, co?”

Robert, který byl můj kamarád, povídá: „Já si myslím, že je to blbej nápad.”

Tak jsem hned vyskočil: „No, vidíš, tady to říká i předseda,” a hned byl zase pokoj.

Vzpomínáte si, kde jste byl 17. listopadu 1989?

To buď v Kostelci, nebo v Praze. Já měl v té době jiné starosti, měl jsem těžce nemocnou ženu, která nakonec v roce 2006 zemřela.

Sametová revoluce znamenala pro školu mezník. Za jak dlouho po ní se začalo uvažovat, že se fakulta obnoví?

Někdy snad už v listopadu nebo prosinci 1989. Dokonce si pamatuji, že ten první návrh tehdejšímu šéfovi Pavlovi Čechovi předložil Honza Kouba, což byl předseda partaje. My jsme se o to snažili už jednou v 1986, ale to zarazili Brňáci. V 90. letech se ale podmínky změnily, tak jsme to zkusili znovu. Říkal jsem: „Dobře, ale možná ne lesníky, možná by to mělo mít trochu ekologický charakter.” V Kostelci totiž bylo spoustu přírodovědců a biologů. Přemýšlel jsem, že všechna ekologická hnutí jsou prima, ale chybí jim dvě dimenze – technická a ekonomická. A bez těch pohledů to nejde. Je sice krásné mluvit o biologických požadavcích, ale vždycky si pak musíte klást otázky: Máme na to? Kde na to vezmeme peníze? Je to technicky možné? Takže jsem si říkal, že bychom mohli vymyslet k našemu oboru něco v tomhle smyslu, já jsem tomu říkal aplikovaná ekologie.

Když se tedy rozhodlo, že bude fakulta obnovena, tak se v Kostelci vytvořil samostatný Ústav aplikované ekologie, který patřil pod rektora VŠZ. To netrvalo dlouho, asi po třech letech byl zrušen a přivtělen k fakultě, načež se rozpadl, protože to nebylo životaschopné.

Praha při obnově fakulty tedy nebyla první a jasnou volbou?

To ne. Spousta vyučujících se za těch 30 let zabydlela v Kostelci. V Praze nebydlel skoro nikdo. Takže okamžitě přišli s tím, že bychom to mohli obnovit tam.

Hned jsem říkal, že to tady už bylo, a byl jsem ostře proti tomu, protože v Kostelci by měla fakulta hrozné potíže. Možná by se tady nějak vyřešilo ubytování, ale byla by z toho venkovská škola úplně k ničemu. Co by tam taky studující dělali? Nemohli by si nikdy přivydělat, byli by zavření do toho svého kruhu. V Praze jsou jiné možnosti. Tak jsem se jim to snažil vysvětlit, a nakonec jsem prosadil, že fakulta půjde do Prahy.

Ale problém nastal, když se řešilo, kam vás v Praze dát.

No, tady jsme neměli kde být, všechno bylo obsazené. Takže tenkrát si tehdejší rektor profesor Jiří Petr vymyslel, že bychom se mohli spojit s melioračním odborem na agrofakultě. Lesníků tehdy bylo strašně málo, za ty roky jsme v Kostelci vymřeli. Sice tam byla spousta přírodovědců, ale nebyli jsme schopni dát dohromady katedru. Mimochodem, na začátku 90. let byly meliorace sprosté slovo, to bylo hrozné. Pamatuji se, že když k nám přišly jejich katedry i se studenty, tak chtěli, abychom je promovali jako absolventy lesnické fakulty. Já jsem s tím hrozně bojoval – přestože u nás studovali, byli absolventy agronomické fakulty. Mimochodem, současný pan rektor profesor Sklenička je taky meliorátor. Je to první nekomunistický rektor po 30 letech. Moc hodný kluk!

Takže jste se spojili s melioracemi a musel se zvolit děkan. Což jste byl nakonec vy. Jak k tomu došlo?

Tenkrát mě do toho navezli, že mám taky kandidovat. Já jsem o to ani nestál. Nikdy jsem netoužil dělat nějakou vedoucí funkci. Jen jsem se snažil obnovit fakultu. A tenkrát jsem měl velké potíže, protože všichni, co se do toho také vložili, byli ve straně. Z nestraníků jsme tam byli snad tři, zbylí dva byli tehdy už sedmdesátiletí pánové, kteří dávno přesluhovali. Byli to sice fajn lidé, ale nedalo se s nimi už počítat. Mně už v té době bylo taky téměř šedesát, takže žádný perspektivní pracovník jsem nebyl. Ale když to bylo nutné, tak jsem říkal, že to tedy udělám. Lesnictví je dobré povolání, co si to zasloužilo.

Profesor Roček v dobách jeho děkanátu, osobní archiv profesora Ročka

Kolegové vás nakonec přemluvili?

Ukecali mě. Jenže proti mně najednou meliátoři nasadili výborného kluka, profesora Ladislava Nováka. Ten studoval rok přede mnou, znal jsem ho velice dobře. A tenkrát byly schůzky akademických obcí velmi bouřlivé! Nováka se na jednom z jednání někdo zeptal: „A pane profesore, je pravda, že vás při prověrkách vyhodili ze strany, ale pak jste tam vstoupil v roce 1980?” A on řekl, že tam musel vstoupit, protože potřeboval dát děti na školu. Při dalším jednání se postavil ten stejný kluk a povídal: „Pane profesore, vy jste nám posledně lhal. Vaše děti byly vystudované, tak proč tady lžete?” Novák se tenkrát urazil a odešel ze školy úplně. No, tím pádem jsem se stal děkanem tohohle podniku já.

Mimochodem, když jsem končil první děkanské období, tak za mnou tenkrát přišla delegace ze dvou fakult a z velkého senátu, jestli bych nechtěl kandidovat na rektora. Byl jsem totiž v té džungli jediný nepartajník. A já jsem říkal: „Hoši, já nemůžu, já jsem si vzal na krk, že udělám něco s tou lesnickou fakultou, a to bych nemohl dělat jako rektor. Pak bych se musel starat o celou školu, nejen o fakultu.”

A to jste odmítl?

Ano, odmítl jsem to. Pak už mi to nikdy nenabídli. Jen přišel ještě jednou takový podobný příběh, kdy mi ze Zvolena nabízeli čestný doktorát. Já jsem říkal, nechci, dejte to někomu staršímu. Já prostě po těch věcech nikdy netoužil. Stejně tak jsem si třeba nikdy nezakládal na uniformě, i když ta má obrovské výhody.

Jaké?

Máte to jako společenský oblek! Nemusíte mít frak ani smoking, můžete si vzít uniformu, košili – a máte oděv na nejvyšší úrovni. Dokonce jsem kdysi vyfasoval takové velké zlaté hvězdy, co nosili děkani.

Zmiňoval jste, jak vás lákali do strany i stranickou minulost vašeho protikandidáta. Jak jste se v začátcích fakulty vypořádávali s členstvím ve straně?

Měl jsem kolem sebe jenom komunisty. Nikomu z nich jsem to nikdy nevyčetl, i když bych mohl. Když jsme potom měli snad dva ročníky lesníků, tak jsem potřeboval proděkana a oni mi nechtěli povolit toho, kterého jsem si vybral, protože to byl velký partajník. Já jsem je chápal, ale zároveň jsem potřeboval někoho, kdo mi bude pomáhat s úředními věcmi.

V Brně to bylo jednodušší, protože tam do čistky zasáhli studenti. Ti třeba tehdy řekli: „Ten kantor u nás nebude učit, protože mi ho známe, víme, jaký to byl partajník a co dělal za prasárny.” Zarazili to a ten člověk musel odejít. Byl

tam třeba nějaký profesor Sláma, já jsem ho nijak zvlášť nemiloval, nicméně musel odejít ze školy, protože byl pro studenty politicky neúnosný. No a pak se stal stejně profesorem v Olomouci, tam byla o profesory nouze. To byly takové zvláštní doby.

Já si myslím, že být pravověrný komunista, to je nějaká úchylka, ti lidé mají úplně jiný mozek, to jinak není normální. Samozřejmě spousta lidí to dělala z nutnosti, donucení, nebo jim to bylo jedno. A samozřejmě, byl i nestraníci, kteří byli větší potvory než straníci, o tom není sporu. Zjistil jsem také, že rčení "Čo bolo, to bolo", není pravdivé. Když je někdo hajzlík, tak hajzlík zůstane, prostě je to v něm a nic s tím nenaděláte.

Jaké byly ty úplné začátky?

Neměl jsem úředníky na studijní oddělení, nic. Sekretářku mi vnutil rektor svou. „Jsi nově zvolený děkan, musíš splnit moje první přání jako rektora,” prohlásil a dal mi nějakou paní Staňkovou. To byla hrozná, hrozná ženská!

Nerozuměli jste si?

Kdysi ji sem uklidili, protože měla nějaké techtle mechtle s prezidentem advokátské komory nebo tak nějak. A nebylo to prostě dobré, pro mě byla cizí. Dožírala mě třeba tím, že mi řekla, že druhý den přijde později, že má nemocnou maminku. Jenže druhý den přišla od kadeřníka. A tak jsem jí povídal: „Paní Staňková, proč to děláte? Proč neřeknete, že chcete jít ke kadeřníkovi? Mně je to jedno, ale vola ze mě nedělejte.” Dělala mi i takové problémy, že když jsem prošvihl něco odevzdat v termínu, tak to ještě více zdržela.

Později jsem pak měl naštěstí jinou sekretářku, holku z Kostelce, kterou jsem znal a která sem dojížděla, a ta byla báječná. Když jsem prošvihl termín, tak to vzala na sebe a povídala: „Holky, holky, neříkejte to, Roček za to nemůže, to jsem udělala já.” A mně pak řekla: “Ty jsi vůl, ale já jsem ti to vyžehlila.”

Vraťme se ještě k hledání prostor. Kde jste se tedy nakonec v areálu ČZU usídlili, když ještě nestál krásný pavilon, co máte dnes?

To bylo těžké! Dostali jsme jedno provizorní zařízení, kde byla předtím vojenská katedra. Pamatuju si, jak jsem to přebíral od vojenských oficírů. Ten nynější barák byl tehdy postavený v hrubé stavbě, navíc se to tenkrát stavělo jako výzkumné středisko pro Slušovice. Investorem byl zemědělský nákupní podnik JZD Slušovice, agrofakulta a ještě něco, byla to sdružená investice. Nicméně Slušovice v 90. roce pomalu padly, tak řekli, že bychom tedy půlku baráku mohli dostat my.

Ale roky předtím jsme se nějak mátořili v tom likusovém baráku po původní vojenské katedře. Pamatuji, jak jsem to v devadesátém roce přejímal od vojáků, když se vojenské katedry rušily. Oficiři byli smutní, protože šli do penze. Já jsem jim říkal, ať jsou pyšní, že po nich sem zas přijdou lidi v uniformě.

Jak dlouho stavba nového pavilonu trvala?

Trvalo to šest let, než se postavila budova, ve které nyní sedíme. Další katedry byly provizorně v celém areálu, jedna dokonce na rektorátu. Když jsem je chtěl sestěhovat, nikomu se nechtělo, protože měli zabydlené svoje prostory. Ale nakonec se to podařilo. Každý z toho nového chtěl něco urvat, takže došlo k legračním scénám. Na poradě u rektora se mě třeba ptali, proč jsme nechtěli zůstat v Kostelci. Já jsem říkal: „A proč jsme raději nešli k ČVUT, tam jsme se neměli špatně. Jestli nás nechcete, tak to řekněte, ať to zařídíme.” No, a bylo zase ticho po pěšině.

Zpočátku jsme měli dostat jen půlku. Druhou polovinu chtělo agro. Jenže jak se ten dům stavěl původně k jiným účelům, tak tady na počátku byly všechny stěny dvojité, všechno to mělo být tenkrát klimatizované a v tom původním rozpočtu bylo několik milionů na vzduchotechniku do baráku.

Proč?

Tady se původně měly dělat nějaké bezeškodné potraviny a takovéhle věci. No, to všechno padlo. Kvůli těm stěnám jsem se hádal asi tři měsíce, protože mi třeba dodavatel navrhoval, že by z toho udělal vestavěné skříně. Já jsem říkal: „Tam akorát vybouráte jednu příčku, dáte tam dveře a bude tam schovaný bordel, to je nesmysl.” Takže jsem je nakonec dotlačil k tomu, aby ty dvojité zdi zbourali.

Barák je jinak celý špatně postavený. Jednou jsem si nechal udělat posudek, jestli by k tomu šlo dát ještě jedno patro, protože jsem si říkal, že to bude jednou malé a že se sem nevejdeme. Udělal se posudek a zjistilo se, že další patro nelze udělat, že by to konstrukce neunesla. Tak jsem pořád vymýšlel všechno možné a pořád jsem pošilhával po té vedlejší půlce.

Sem jsme se stěhovali v době, kdy jsem zrovna končil ve funkci děkana, v prosinci se dokončila stavba. Pak jsem vydal rozkaz, aby se všichni do konce roku přestěhovali. Do té vedlejší prázdné půlky jsem pak nalepil cedulky, že tam někdo bydlí, i když tam ještě nikdo nebyl. Nastěhovali jsme se, a když jsme to slavnostně otevírali, tak jsem vedl delegaci z agrofakulty a jejich děkan povídal: „Kluci, je to v háji, lesníci to všechno obsadili.” Nebyla to pravda, ale nakonec jsme se nastěhovali do všeho. A zaplatpánbůh, i celá budova nám po čase byla malá.

Jak to na začátku bylo se studenty a studentkami? Jak se vám podařilo sehnat studující do prvního ročníku?

Já jsem si myslel, že pokračovat nebudeme, a když jsme obnovovali fakultu, tak jsem měl strach, protože všichni byli zvyklí, že jediná fakulta v Česku je v Brně. Ale nakonec jsme skutečně sehnali prvních 60 studentů. Bylo mezi nimi spousta šikovných kluků. Pak šel počet studentů do velkých čísel.

Jednak jsme napsali všem gymnáziím a pak jsem v květnu zval všechny ředitele středních lesnických škol, to znamená Písek, Hranice, Trutnov, Žlutice. Tady jsem pro ně uspořádal prohlídku a nějaké pohoštění, ne teda, že bych si je chtěl nějak koupit, ale snažil jsem se je přemluvit. Takže od nich nějací studenti přišli. Pak jsme samozřejmě dělali nějakou propagaci a jezdili na setkání technických společností. Ale víte, nejlepší je ústní doporučení. Na to jsme se také spoléhali.

Třeba teď je tu na myslivost kolega, docent Hart. Vyprávěl, jak se rozhodoval, jestli jít do Prahy, nebo do Brna. Pak říkal: „Když jsem tu byl na dni otevřených dveří, potkal jsem vás a vy jste se ke mně choval jako rovný k rovnému. Tak jsem se rozhodl, že půjdu do Prahy.“ Později jsem v Jeseníkách potkal kluka, který říkal: „Za to může Hart, že jsem taky studoval u vás!“ Oba byli totiž ze stejného gymnázia. Takhle se to roznese.

U gymnázií jsme hodně používali zmiňovanou aplikovanou ekologii. Horší bylo, že když ti aplikovaní ekologové dostudovali, tak zjistili, že nemají uplatnění. Tak na mě potom vymysleli, že by si mohli udělat dvouletý doplňovací kurz a být ještě inženýři lesní, což mně lesníci zazlívali, ale já neměl srdce jim to zarazit.

Ale nakonec jste vyučující i studující sehnali a v roce 1991 začali učit.

Učit jsme nějak začali, ale byla to bída. První ročník je jednoduchý, je tam spousta matematiky a obecných věcí, ale sehnat solidního kantora pro oborové předměty bylo tenkrát strašně těžké. Já jsem třeba potřeboval sehnat profesora pěstování, protože tam byl snad jenom jeden kluk a neoplýval podle mě přílišnou inteligencí, takže jsem tam potřeboval šéfa. V Brně jsem přemlouval pana profesora Vladimíra Tesaře, aby k nám šel učit. Byl to brněnský absolvent, pak byl ve výzkumáku v Opočně a znovu v Brně. On se tenkrát vymlouval, že sem nepůjde. Do Prahy se přijel podívat, až když byl v penzi. Zařídil jsem mu prohlídku a když z ní přišel, řekl: „Tak ti děkuji za prohlídku, už vidím, že vás nezruší, že jste lepší než my!“ Což bylo obrovské zadostiučinění.

Kdo nakonec učil to pěstování?

Nakonec jsem na pěstování domluvil profesora Poleno, kterého při rehabilitaci jmenovali docentem, protože mu to předtím zarazili z kádrových důvodů. Když jsem dělal diplomku, zažil jsem ho krátce jako hlavního inženýra ve Dvoře Králové. Dříve pracoval jako kantor na střední škole v Trutnově. A jemu tenkrát

bylo už sedmdesát. Já jsem ho přemluvil a on zpočátku chodil občas přednášet, ale pak mi řekl, že nemůže, protože má maminku, o kterou se musí starat. Když zemřela, to mu snad bylo 75 let, tak k nám nastoupil na pět let. Pamatuji si, že když dělal exkurzi, tak tam šel vždy den před studenty a zkoušel si třeba vyběhnout kopec, aby pak nedělal ostudu, že na to fyzicky nebude stačit.

Koho dalšího jste sháněl?

Vzpomínám, že jsem taky sháněl dendrologa. Věděl jsem, že u Opavy v lesním závodě Vítkov byl inženýr Ivan Musil. Tak jsem za ním jel, přemlouval jsem ho a on mi povídal: „Mě tady udělali ředitelem, já odsud nemůžu odejít.“ Tak jsem mu řekl: „Dobře, Ivane, ale kdyby cokoli, tak máš v Praze dveře otevřené a můžeš se u nás okamžitě habilitovat.“ A on se pak Vítkov rozpadl snad kvůli majetkovým restitucím a jemu nabídli místo Brňáci, které vzal. Tak se stal ředitelem školního lesního podniku v Brně. A já jsem ho pak někde potkal a povídal jsem mu: „Ta moje nabídka furt platí, můžeš k nám přijít.“ No, nakonec měl v Brně neshody s děkanem, a tak přišel do Prahy. Dokonce jsem mu našel byt. Pak ho bohužel jeden z Brňáků vyštval i od nás. To byl ale opravdu pan docent, byl velmi dobrý.

Taky nezapomeňte, že v 90. letech se začala měnit struktura lesnictví i v celostátním měřítku. Takže za mnou přišel třeba kluk, kterého jsem znal, pracoval na ředitelství státních lesů pro střední Čechy a říkal: „Hele, vezmi mě na fakultu, já bych tam něco učil.“ A když jsem se ptal, co by vyučoval, tak plácl: „Třeba dendrologii.“ Jenže nikdy neučil, jen mi tvrdil, že to určitě zvládne. Samozřejmě jsem mu řekl, že takhle to určitě udělat nemůžeme.

Byly i další podobné případy?

Vzpomínám si, že třeba ke mně přišel můj bývalý student s dcerou, že by u nás učila. Jenže měla odbornost, kterou jsem potřeboval až tak za dva roky. No a za tu dobu už chtěla podmínky, které jsem nemohl splnit, nemohl jsem jí dát plat, co si představovala.

A jednou takhle přišel jeden kluk, asák, kterého jsem znal, že by si u nás udělal habilitaci. „Pavle, na co to potřebuješ?“ ptal jsem se. A on mi povídal, že mu to řekla žena s tím, že by mu to slušelo. Ale učit nechtěl. Přišel i další, že chce taky. „A proč?“ ptal jsem se také. „No, já bych si mohl účtovat více za posudky,“ říkal mi. Takže v tomhle to bylo takové náročné.

Když jsme v těch 90. letech obnovovali fakultu, tak nás otravoval i jeden ekonomický profesor, že by u nás učili ekonomiku. A já mu pořád říkal, že to nemůže, že lesnická ekonomika je úplně něco jiného než zemědělská ekonomika.

Jaký je v tom rozdíl?

Hlavní rozdíl je ten, že u nás je reprodukční doba stoletá. V zemědělství je jednoletá, tam jde udělat všechno velice rychle. Letos můžete sázet brambory, příští rok zase něco jiného. Nebo když předěláte drůbežárnu, tak je to otázka, dejme tomu, dvou let. Dokonce i chov dobytka je otázka jen několika málo let. Ale les – les nevypěstujete ani za deset let! Aby to byl skutečný les, musíte počkat sto let a více, abyste měli nějaké stromy.

V zemědělství sice máte rizika, že na vás přijde třeba živelná pohroma, ale ty vám ohrozí jen ten jednoletý cyklus. V lese to může zničit třeba sedmdesátiletý cyklus. To je úplně jiný přístup. Navíc v našich podmínkách je zemědělec vždycky na úrodné půdě, zatímco les je vytlačen na půdu, kde zemědělství nelze provozovat. V zemědělství jsou navíc zvířata hlavním produktem, zatímco v lesnictví je volně žijící zvěř důležitá, ale i problematická.

Například kvůli čemu?

Třeba teď po kůrovcové kalamitě se budou obnovovat lesy, a to znamená, že bude nutné snížit stav lovné zvěře, zejména srnčí, jinak to všechno sežerou. Naše myslivost je mimochodem důsledek socialismu, proto máme tolik mysliveckých spolků. To jinde ve světě není. Třeba v Německu nebo ve Francii má majitel pozemku svrchované právo si tam lovit sám a nemusí to pronajmout. U nás to musíte pronajmout, pak se vytváří celky. A pak tu jsou proto kšefty s myslivostí, protože třeba střílet si jelena ve Francii je sakramentsky drahé. To musíte být milionář, abyste si mohl dovolit vlastní honitbu.

Vraťme se ke škole. Pokud jste neměli dostatek učitelů, museli jste si půjčovat kantory z jiných kateder?

Lesnická fakulta měla základních šest kateder a při obrovské plejádě předmětů tam vždycky učili lidé z jiných fakult a oborů. Chemii učili lidé z agrofakulty, pokud to šlo, na geodézii jsme chodili na techniku, tu jsme potom získali od meliorátorů, což nebylo moc dobré. Nezapomeňte, že po roce 1990 došlo ke transformaci lesů a spousta lidí šla do soukromého sektoru. Vznikly církevní a městské lesy a naše škola jim nemohla platově konkurovat. Navíc na škole musíte vědecky pracovat a publikovat. A hlavní problém je vždycky v tom, že musíte najít někoho, kdo má ty studenty opravdu rád. Třeba na ně nadává, ale má je ve své podstatě rád. To jsem si ověřil mockrát, že je opravdu důležité.

Jak se pozná, že má kantor rád studenty?

Poznáte to podle toho, že může být ostrý, ale zároveň pro ně žije a je ochoten podstoupit kdejakou lumpárnu. Má pro ně zkrátka pochopení. To však nezna-

mená, že je na ty studenty jenom milý a dá jim všechno zadarmo.

To byl třeba pan profesor Matyáš?

Pan profesor Matyáš dovedl být pěkně ostrý, ale ano, studenty měl rád. On byl pak chudák, chtěli ho vyhodit, ale vždycky je nějak převezl. To si vzpomínám, že byl také velký gentleman. Když jsem dělal na katedře vědeckou pomocnou sílu, byli jsme pod Matyášem asi tři asistenti. A jednou jsme připravovali pozdě večer nějaké materiály pro ministerstvo a profesor dělal ve své pracovně, já jsem s asáky dělal vedle. Dostali jsme hlad a kluci poslali nějaké posluchačky, aby něco koupily k večeři. Děvčata přinesla jídlo a asáci šli panu profesorovi říct, ať se jde najíst. Tehdy už mu muselo být okolo 60 let. Bylo to v zimě, to si pamatuji, a jak byl v pracovně, tak měl sundané sako a byl jenom ve vestě. Jenže jakmile vstoupil do pracovny a uviděl posluchačky, tak řekl: „Pardon, tady jsou dámy, to jste mi neřekli.” A vrátil se k sobě do pracovny, aby si oblékl sako. To se mi hrozně líbilo, přestože to byly holky, které znal z přednášek, tak prostě ne, byla tam dáma, tak musel vzít sako.

Já sám, když jsme ještě v roce 1990 sídlili v provizorním pavilonu, tak jsem chodil pečlivě upravený, dodržoval jsem dekorum. Říkal jsem si, že když teda dělám nějakou funkci, tak budu nosit sako a kravatu. A když padl první červenec a odbyly se promoce, tak jsem chodil v rozhalence a krátkých kalhotách. Ale když jsem úřadoval, měl jsem sako. A tehdy ke mně přišel posluchač, syn od ředitele nějakého výzkumného lesnického ústavu, a na sobě měl trenky a tričko a že něco ode mě potřebuje. Já ho tehdy poslal se převléct s tím, že takhle s ním jednat nebude. „Nemůžete jít za děkanem a být takhle oblečený,” řekl jsem mu. Vrátil se za půl hodiny a měl na sobě vestu, černé sako, to si zřejmě půjčil na koleji od kluků. Jak jsem pak zjistil, ostatním tenhle pacholek říkal: „K Ročkoví nechodte v trenýrkách, on vás vyhodí!” Ale já si myslím, že určité dekorum se má udržovat. Mně to až vadilo, když třeba na vědeckou radu přišli lidé a nebyli pořádně oblečení. To je, jako kdybyste do divadla přišli v kraťasech!

Když jste tedy začali učit, kolik jste měli kantorů?

Měli jsme tady třeba profesora Václava, to byl adékáři, který ale nechtěl mít se školou nic společného, měl penzi od FAO. Pak se pamatuju, to už jsme byli rok obnovení, přišel nějaký Jirka Skoupý, který skončil v UNESCO a přišel nabídnout své služby fakultě. „Nekecej, tebe vyhodili,” říkal jsem mu. Nakonec nastoupil a asi za týden na to zemřel. Vlastně žádný profesor u nás zpočátku nebyl. A všichni vedoucí kateder byli bývalí partajníci. Já bych dodnes nikoho nesoudil, doba byla taková, jaká byla. Jinačí.

Dokonce jsem měl jednu scénu, kdy na mě čuměli jak na vraha. Už jsem byl děkanem a od agrárníků k nám přešla také katedra ekologie. A tam byl šéfem Jarda Figala. To byl takový kluk, který tady vedl revoluci v roce 1989, takový velice bouřlivý člověk. Byl to výborný kluk na boření, ale neuměl stavět. Mluvil výborně anglicky, měl takovou divnou pověst, byl velice často v Americe. Kamarádi mi říkali, že sice nebyl estébák, ale měl obrovské styky třeba s manželkou pana (Jaromíra) Obziny a dalšími. Takže tady mu třeba partaj zamítl, že nesmí jet do Ameriky a pak přišel z vnitra příkaz, že jet musí.

U nás měl takové nevyřízené účty s pár lidmi, kterým vyčítal partajnictví. A furt něco vymýšlel, až pak začal psát články do novin o hrozných poměrech na škole. Víím, že jednou si sem pozval nějaké novináře a já nevím, co všechno. Když jsme měli kolegium děkana, tak jsem říkal: „Jardo, tos napsal ty?” A on se nepřímě přiznal. Tak jsem povídal: „Podívej se, buďto to přestaneš dělat, nebo...” A on že ne. Tak jsem řekl: „Je 10.15, já tě zbavuju vedení katedry.” „A to můžeš?” ptal se hned. „No, můžu. Ty se můžeš odvolat k akademickému senátu, nic jiného nemůžeš.”

Odvolal se?

Neudělal to, nikdo by se ho nezastal. Prostě nebylo možné, aby u nás zůstal, nemohl pomlouvat instituci, od které bere plat, ze které žije. Tak jsem udělal takový surový krok, ale snad mi to všichni odpustili.

Pak odešel a potom mu u nás třikrát v devadesátých letech zamítl profesuru, protože vždycky těsně před profesurou napsal sprostý článek, že je to tady samý estébák a tak dále. Pak přišla vědecká rada a on se divil, že neprošel. Až tenkrát hodný pan rektor vyjednal, že ho jmenovali profesorem v Ostravě. Od nás odešel, pak šel do Ústí a tam ho vyhodili taky. On byl prostě báječný bourač, po odborné stránce dobrý, ale povahu měl příšernou.

Jak jste tehdy vymýšleli, co se bude vyučovat?

U lesnictví, to se přiznávám, jsme vymýšleli osnovu podle toho, jak jsme skončili v těch 60. letech. Snažili jsme se ale vyhnout předmětům, které v té době nedávaly již smysl. Když jsem si vzal svůj index v době, když jsem skončil školu, v roce 1955, tak jsem měl dojem, že už tehdy se tam učily zastaralé věci. Já jsem měl třeba předmět lesní železnice a ty v té době končily. Sice jsem je zažil, jezdil jsem po ní, ale to už byla mrtvá věc, protože to bylo ze začátku dvacátého století. Měl jsem tam zkrátka předměty, které sice kantoři znali a milovali je, ale neměli tu perspektivu, tu budoucnost. Takže tomu jsme se snažili vyhnout, snažili jsme se tam dávat něco nového.

Inspirovali jste se někde v zahraničí?

Tam to byl problém, protože už když se zakládala fakulta v roce 1918, tak si tenkrát vzali vzor hlavně z Rakouska a Švýcar, nikoliv však z Německa. Tam jsou totiž lesní inženýři orientovaní hlavně na biologii a ekonomiku. Potřebnou techniku neřeší, což je podle mě obrovská škoda. A třeba Francouzi nám často říkali, že u nás to studium máme postavené lépe, že u nás většinou začínají lesníci na spodních místech a postupně jdou nahoru. Takže směrem k Francouzům jsme taky nešli. Poláci nijak zvlášť dobří lesníci nejsou. Slovinci vlastně opsali pražský program a brněnský program kdysi dávno dělali Pražáci, ti to opsali úplně. Maďari také nejsou žádní lesníci, ti opsali trošku slovenský, ale ti umí tak pěstovat akáty, a ještě blbě. Ani Rumuni nejsou velcí lesníci.

Profesor Ivan Roček, osobní archiv profesora Ročka

Takže když jste vymýšleli, co a jak se tady bude studovat, tak jste byli odkázáni vlastně sami na sebe.

Byli. Tenkrát jsme museli přesvědčit jednak resortní ministerstvo, že je to potřeba, což v té době bylo jednoduché. Pak jsem ještě musel přesvědčit generálníhoho

ředitele státních lesů, který u nás dokonce skončil jako docent, jmenoval se Jirka Oliva. Byl to velmi prima kluk. Dokonce byl svého času potom i poslancem, snad i místopředsedou parlamentu. Pamatuji se, že potom byl dokonce členem velké vědecké školní rady a že se ho tam jednou rektor ptal, jestli těch lesníků není moc. A on mu tenkrát na to krásně a elegantně odpověděl a vysvětlil mu, že je vypočítané – to zhruba odpovídalo našim předpokladům – že když v Praze i Brně vezmou 50 lidí do ročníku a nebudou to přehánět, tak zhruba 35 lidí bude končit, ten zbytek odpadne, anebo prostě školu dokončí, ale půjde dělat něco úplně jiného. Takže to by pak šlo do provozu okolo 60 lidí. No a kdybyste si tehdy sečetla potřebu provozu a soukromníků, tak to přesně nahrazovalo odchody do penze. Takže jsme tady tenkrát udělali dohodu s Brnem, že budeme brát jako okolo 50 lidí. To už ale dnes neplatí.

Když fakulta vznikala, bylo třeba dát jí také logo. Jak jste na něj přišli?

Sám jsem říkal, že každá fakulta by měla mít nějaký emblém. Třeba Brno mělo takovou jedlovou větvičku, kam přidali pilu. Já si myslím, že grafika je velký kumšt, že to není legrace. Tenkrát jsem si ale vymyslel, že studentům, kteří měli předmět technické kreslení, zadám úkol vymyslet emblém fakulty. Tak vymysleli takový stromeček, stříhaný do koule. Nakonec jsme vybrali jeden z nich, který se stal logem. Ostatní fakulty se po nás pak opičily a dělaly si podobné.

Pod logem je ještě motto. Prozradíte, co znamená a jak jste na to přišli?

Nad tím jsem dlouho přemýšlel, až jsem si pak vzpomněl na svá studentská léta a na jedno krásné heslo, které je dnes na dopisních papírech. Je to Mihi Cura Futuri z Ovidiových Proměn. Mluví se tam o Trojské válce. Když Achilla zabili před Trojou při obléhání, tak se přeli o jeho zbroj. Tu vykoval Héfaistos, bůh podsvětí a moře. Když se Odysseus s Ajaxem hádali o zbroj, Odysseus řekl: „Ty se vychloubáš silou, ale ducha v tobě není. Já hledím do budoucna.“ Říkal jsem si, že to je přesně lesnické heslo. Lesník totiž výsledky neuvidí, musí hledět do budoucna.

Dnes se fakulta nejmenuje jen lesnická, ale v názvu má i obor dřevařství. Ten se připojil jak?

Praha chtěla dřevařství hodně dlouho. Jenže za komunistů ho měli jen Slováci a ti nechtěli, aby se to učilo ještě někde jinde. To po revoluci padlo. Nakonec jsme se však dohodli s Brnem, že dřevaře budou mít oni – okamžitě zavedli obor dřevařské inženýrství. My jsme naopak měli mít krajinné inženýrství, abychom to vyvážili.

Nesmíte zapomínat, že když ta fakulta nemá alespoň těch 500 nebo 600 lidí, tak nemá na nic peníze. Tenkrát se peníze ještě přidělovaly striktně na člověka,

byly koeficienty, které se počítaly z toho, kolik je praktických věcí, kolik exkurzí a tak dále. Lesníci měli jeden z nejvyšších, vyšší měla tenkrát snad Akademie výtvarných umění. To se říkávalo, že to mají na modelky. Ale ti byli proto, že měli ateliéry s jedním učitelem na tři studenty.

Ale dřevařství v Praze nakonec vzniklo. Jak se to tedy stalo?

To vám byla děsná legrace, někdy v roce 1993 nebo 1994. Já tehdy seděl v Brně na vědecké radě a tenkrát tam vystoupil tehdejší proděkan, jinak kamarád Láďa Slonek, a slavnostně oznámil, že zahájí studium krajinného inženýrství. Mě to hrozně dožralo a hned jsem taky vystoupil a povídal jsem: „To je dobře, že to říkáte, já vám oznamuju, že mi zahájíme výuku dřevařství.” A hned jsme se začali nahlas šíleně hádat a vím, že tam tenkrát seděl tehdejší brněnský rektor, profesor Boris Hruška, který se nás snažil uklidnit. „Pane rektore, mě učili v mládí na hrubý pytel, hrubá záplata, když vy takhle, tak my taky takhle,” řekl jsem mu. No, strašně jsme se rozkmotřili a řvali jsme na sebe.

Druhý den jsem v Praze šel hned za rektorem a povídal jsem mu: „Hele, je průšvih, já jsem slíbil, že uděláme dřevaře.” A rektor: „No, tos udělal moc dobře. A mohli byste do toho zatáhnout technickou fakultu,” nabízel mi hned. Ale já to tenkrát měl vymyšlené jinak.

Jaký jste měl plán?

Vymyslel jsem si to tak, že bychom se zkusili spojit s Výzkumným a vývojovým ústavem dřevařským, který měl v Praze problémy a končil. Měl jsem představu, že bychom ten výzkumák vzali pod fakultu a pod školu, a lidi z něj by u nás učili. Brno se specializovalo hlavně na nábytkáře, což bylo logické, tak jsem si říkal, že my bychom mohli mít obecnou dřevařinu.

Možná pro ty, co nejsou úplnými odborníky, co přesně se na dřevařství učí?

Jde o zpracování dřeva, patří tam třeba tesařina, jak stavět krovy, schodiště, technologie zpracování surového dřeva a tak dále. Naopak tam není chemické zpracování.

Jak to bylo s tím zakládáním dále?

Pozval jsem kluky, kolegy, a povídal jsem: „Pánové, udělal jsem tohle rozhodnutí, schválíte mi ho?” Tak mi ho schválili, všichni byli nadšení. Prosadil jsem to, nechal jsem si rok a snažil jsem se, aby osnovy dřevařů byly úplně jiné než ve Zvolenu a jiné než v Brně. Konzultoval jsem to s direktorem dřevařského výzkumu, to byl kolega mladší o 10 nebo 15 let, Bohouš Hurda, dělal technologii dřeva. Pak tam byl nějaký inženýr Mikšátko, to byl dřevařský a strojní inženýr

ze Zvolena. Byl to výborný odborník. Společně jsme pracovali na osnovách, aby byly zkrátka naše. No, dneska se z toho asi moc nedochovalo. Pak jsme každopádně dělali nábor a podařilo se nám do prvního ročníku sehnat 12 studentů. Zahájili jsme vyučování a od druhého ročníku jsme měli a máme studentů dost.

Váš sen se vyplnil a obor dřevařů funguje dodnes.

Nebylo to jednoduché, ale podařilo se. Nakonec jsem koncipoval dřevaře tak, že když se nepodařil ten výzkumák, tak měli řadu předmětů na jiných vysokých školách. Dokonce první ročník chodil na Uměleckoprůmyslovou školu na design, což se pak zrušilo, protože to bylo hrozné. Vím, že když jsem to tam dojednal u nějakého profesora Kolovratníka, tak mi říkal: „To jo, to můžeme udělat, ale pamatujte si, že vy máte učit inženýry a ti se nemají zabývat tím, jak to má vypadat. Když to náš student navrhne, tak mu mají říct, že mu to spadne, protože má blbě vypočítanou nohu.” Brno tohle dělalo, učilo design a všechno. No, první rok tam chodili kluci, ale nebylo to k udržení, protože jim tam řekli: “Tady si sedněte a malujte.” Takže tam to nevyšlo, ale chodili třeba na teorii opracování na strojařinu k panu docentu Benešovi. To bylo prima, protože tam neměli jen přednášky, ale i dílny ČVUT. Na chemii chodili na Vysokou školu chemicko-technologickou, kde je učili chemii dřeva a hlavně je učili lepidla, nátěry a barvy. A to bylo důležité.

Proč?

Lepidla jsou obrovská věda. Tenkrát jsem to vyjednal s rektorem VŠCHT, kterého jsem znal, a říkal jsem mu: „Pane rektore, já nechci, abyste je učil chemii. Já potřebuju, aby se naučili tolik o lepidlech, aby když jim přijde nějaký prodejce nabízet lepidlo, hned řekli, že to je blbost, to nemůže fungovat.” Jinými slovy, aby znali základní lepidla. Navíc jak ti kluci chodili po těch vysokých školách, že třeba ve čtvrtek měli od dvou do čtyř výuku na ČVUT, tak poznali i jiné vysoké školy a najednou viděli, že je to všude trošku podobné a zároveň úplně jiné. To bylo prima, tohle fungovalo, ale nakonec se to zrušilo kvůli penězům.

Povídal jste, že jste se chtěl spojit s výzkumným ústavem, což se nakonec nepovedlo. Jak to?

Tehdy se to strašně táhlo, byli jsme u ministerstva, kde s tím pořád koketovali, ale nic z toho nebylo. Dnes už výzkum nedělají vůbec, je to taková maličkost někde u ministerstva průmyslu, dělají hlavně znalecké posudky, ale podle mě to není dobré.

Ministerstvo říkalo, že je jim to jedno. Vedla se všelijaká jednání. Pamatuji si, že jsem byl u náměstka ministerstva průmyslu snad dvakrát. Oni když nemusí, tak se jim do ničeho nechtělo, a tenkrát tam bylo silné lobby proti spojování.

Dokonce bylo vymyšlené, že by sídlili v Kostelci, tam byl pro ně prostor už přichystaný.

Složitě to bylo i kvůli tomu, že všechny velké dřevařské jednotky byly privatizované a státní sektory přestaly existovat. Měl jsem jednání dokonce v Písku, kde byl velký dřevařský podnik, ale tam to bylo ve fázi transformace a nebylo se s kým chytit.

Když jsem pak přestal být děkanem, tak noví děkani o to neměli vůbec zájem. Byli rádi, že to tady je, ale já jsem tím oborem žil, oni ne. Takže se to nějak odkládalo až do doby, než nastoupil profesor Turčáni, který měl pro program pochopení. Postavil tady i dřevařský pavilon. Musím říct, že největší zásluhu na rozvoji fakulty mají poslední dva děkani, kteří to opravdu rozvinuli ve velkém stylu.

Měl jste také problém získat pro dřevaře kantory?

Ano, někoho na ten program sehnat byl taky problém. Mně se pak podařilo dostat sem docenta Františka Fríze, to byl zajímavý pán, měl jsem ho moc rád. Měl dva bratry a byl z Krkonoš, kde měl jeho táta pilu. Všichni tři kluci byli dřevařští inženýři. Dříve dělal v průmyslu, studoval ve Zvolenu, tam si udělal doktorát a u nás habilitoval. Před 90. rokem byl technický náměstek východočeských dřevařských závodů, protože dřevaři byli organizováni podle krajů. To se po revoluci rozpadlo a on dělal pro finskou, později německou firmu. Byl to výborný pilář, věnoval se tomu od 12 let. Po něm tady později zůstalo spoustu dobrých kluků.

Co na něm bylo také památného, byla skutečnost, že byl šílený kuřák! Kouřil snad sto cigaret denně. A když tady dostal pracovnu, tak přes chodbu seděla sekretářka vedlejší katedry a pořád říkala: „Prosím vás, něco s ním udělejte, já tam mám smrad z těch cigaret.“ Tak pak otevíral okno a u něj seděl i v zimě, aby mohl dál kouřit. Později však dostal těžký zápal plic a s kouřením sekl úplně. Jednou jsem se ho ptal, jak to zvládá vydržet a on mi povídal: „To je jednoduchý, to je v hlavě. Musíš přestat. Nejblbější to je, když jedu autem, ale na to jsem už taky přišel. Já jedu autem a když mám jet třeba do Zvolena, tak si koupím pytlík jablek. No a když dostanu chuť na cigaretu, tak si vezmu jablko. Jediná vada je v tom, že pak mám překyselenej žaludek.“ Ale skutečně si pak už nikdy nezapálil. A jeho paní i tak kouřila dál. Nakonec ale zemřel na rakovinu plic.

Někdy v devadesátém roce jsem si říkal: „Sakra, nejsem sociolog, ale mělo by se zjistit, co vlastně si lidi o tom lese myslí.“ Takže jsem pořád hecoval ostatní, ať udělají nějaký sociologický průzkum. Nikomu se do toho ale nechtělo. Nakonec jsem se naštvál a sehnal peníze od ministerstva, asi půl milionu, a udělal jsem dva rozsáhlé výzkumy.

Česká zemědělská univerzita v Praze
FAKULTA LESNICKÁ

ZJIŠTĚNÍ POSTOJŮ OBYVATEL ČESKÉ REPUBLIKY K LESU A K ŘÍZENÍ LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Závěrečná zpráva výzkumného úkolu

Odpovědný řešitel: Prof. Ing. Ivan Roček, CSc.
Spoluřešitelé: Doc. PhDr. Zdeněk Pátek, CSc.
Doc. Ing. Karel Pulkrab, CSc.
Doc. Ing. Luděk Šišák, CSc.
Odborný poradce: Prof. Ing. František Zich, DrSc.
Objednatel projektu: Ministerstvo zemědělství NAZV č. smlouvy 7131/97
Celkové náklady na řešení projektu: 300 tisíc

PRAHA 1997

Česká zemědělská univerzita v Praze
FAKULTA LESNICKÁ

Názory soukromých vlastníků lesa

Závěrečná zpráva výzkumného úkolu vypracovaná pro Výzkumný ústav lesního
hospodářství a myslivosti Jilovisté – Strnady

Odpovědný řešitel: Prof. Ing. Ivan Roček, CSc.
Spoluřešitelé: Doc. PhDr. Zdeněk Pátek, CSc.
Doc. Ing. Karel Pulkrab, CSc.
Doc. Ing. Luděk Šišák, CSc.
Odborný poradce: Prof. Ing. František Zich, DrSc.
Objednatel projektu: Ministerstvo zemědělství ČR

Celkové náklady na řešení: 300 tis. Kč

Praha 1998

Sociologické průzkumy, které si nechala fakulta zpracovat, osobní archiv profesora Ročka

Jaké byly závěry?

Že každý od lesa chce něco jiného! Lidé mají les rádi a chtějí, aby byl trochu divoký a trochu taky klidný, aby tam byly cesty, ale zase aby nebyly asfaltované. Všichni chtějí, aby tam nebylo moc lidí, ale všichni tam chtějí jít, nikdo nechce, aby tam jezdila auta, ale všichni by nejradši s autem zajeli až k tomu hříbků. Lidé nemají nic proti těžbě ani zalesňování, ale samozřejmě se jim víc líbí vzrostlý než nízký les...

Zaměřili jsme se také na vlastníky lesů. Ukázalo se, že nejlepší vlastník lesa není soukromník, ve většině případů, pokud to není velký soukromník, ale družstvo. Bohužel po tom devadesátém roce se nepodařilo to, co dřív bylo běžné, že se vytvářela takzvaná lesní družstva, kde měl les nějaké vedení, něco se s ním dělalo. Jak se dneska řekne družstvo, tak každý vidí JZD a jde se od toho pryč, je k tomu odpor. Nejhuře vyšly většinou sedlácké lesy. Dobrý vlastník lesa byla i církev, soukromé nebo bohaté město.

Když jsem pak nesl výsledky šéfovi odboru lesního hospodářství, který nám na to dal ty peníze, tak jsem se hrozně pobavil. Tenkrát platili nějakou velikánskou akci o tom, jak dřevo používá jako materiál. A já mu tehdy řekl: „Prima, že dě-

láte tu akci, ale ty tu sám sedíš v kanceláři, kde není ani kousek dřeva. Sedíš na ocelové židli, máš skleněný stůl. To je úplný protimluv!”

Jaký byl v té době vztah mezi Prahou a Brnem?

Já jsem měl v Brně spoustu známých, dokonce jsem ještě z Kostelce jezdil do Brna učit, můj šéf taky. Ale byly také katedry, které se nemohly cítit, některé vztahy tam byly hodně vyostřené a pak velmi formální.

Vrátím se ještě ke Kostelci v devadesátých letech. Bylo od začátku v plánu, že bude nadále součástí fakulty?

Ano, byl to školní statek fakulty. Změna nastala jen po právní stránce, do těch 90. let to bylo tak, že byl statek přímo řízený fakultou. Potom se upravilo v rámci celé republiky, že fakulta nemá právní subjektivitu, že tu má jen rektorát. Takže v 90. letech to pak všechno musel podepisovat rektor. Když jsem ještě já dělal na školním podniku, tak mám dekret podepsaný od děkana fakulty, že mě jmenuje technikem na polesí. To se pak změnilo, takže když jsem dělal děkana já, tak ředitel školního podniku, když jel na obchodní cestu do Rakouska, šel nejdříve za rektorem a pak mi přišel říct, že v Kostelci dva týdny nebude a zda proti tomu nic nemám. No, co bych já mohl odporovat, že.

Ještě si pamatuji, že někdy v roce 1992 mně tehdejší náměstek ministra zemědělství nabízel, že by ke Kostelci patřil ještě kus Říčan. Já jsem chtěl kus Sázavy, jenže to nechtěli dát a nabízeli, že dají klánovické lesy. To jsem odmítl kvůli obrovské bytové zástavbě. Z toho koukaly problémy. Možná jsem udělal chybu, nevím. Každopádně dnes ten školní podnik funguje úplně po svém. Má jinou funkci, než jsem zažil já.

Součástí Kostelce je i známé arboretum, o kterém už jsme mluvili. Jak to bylo s ním?

V padesátých letech, když se zakládalo, se nekoukalo, komu to patří. A když se to v 90. letech začalo řešit, zjistilo se, že část arboreta je na pozemku, který patří soukromému statku. Ten šel do restituce, a proto kus arboreta šel taky. Podle tehdejších předpisů to patřilo nějaké rodině Pecháčkových.

Já jsem tenkrát s inženýrem Pecháčkem jednal a on říkal, že to chce zpátky. Tak jsem se ptal: „A co s tím budete dělat?” Tenkrát mi řekl, že tam chce postavit mezinárodní hotel. Podle tehdejších předpisů mohl tohle udělat až za deset let, po tu dobu by to ještě patřilo škole, pak by to musela předat.

Nakonec se dělal odhad, bylo to nějaké dva miliony. S inženýrem Pecháčkem jsme se domluvili, a dokonce jsme ty peníze dostali z restitučních fondů od ministerstva, takže nás to ani nic nestálo. Je dobře, že jej máme. Myslím si, že ka-

Profesor Roček při návštěvě zámku v Kostelci nad Černými lesy v únoru 2024, archiv ČZU

ždá lesnická škola má mít arboretum. Je jinak moc krásné, nyní je tam na 1800 různých dřevin, moc krásná sbírka.

A zůstaly tam dodnes růže, o které byl boj?

Ty už ne. Růže Svoboda nakonec odvezl do Průhonic.

Vzpomínal jste, že zamlada jste kantorům dělali naschvály. Zažil jste je i vy ze strany studentů, když jste učil?

Ne, nějaké naschvály si nepamatuji. Většinou se ke mně chovali všichni moc hezky. Spíš jsem měl občas potíže s personálem nebo s kolegy. Neměl jsem moc rád namyšlené studenty nebo ty, kteří zkoušejí procházet studiem podlézavým způsobem. Naopak jsem měl rád ty férové.

Pamatuji si třeba jednu studentku ze třetího ročníku, která seděla před zkouškou na chodbě v prvním patře, a když jsem šel kolem, viděl jsem, jak si čte nějaké básně. Nedalo mi to a musel jsem se zeptat: „Nezlobte se, že ruším, ale co čtete?“ A ona četla Erbenovu kytici. Když jsem se zeptal proč, odvětila, že ji to uklidňuje. Měl jsem tehdy takovou radost a říkal jsem si, jak je úžasné, když dospělá holka čeká na zkoušku a čte si Svatební košili... To mě velmi potěšilo.

Jaké za vás měli studenti problémy?

Když jsem byl děkanem, přednášel jsem úvod do studia a říkal jsem studujícím: „Prosím vás, hlavně, když se vám něco stane venku, nějaký malér nebo něco, přijďte to říct. Já vás nebudu trestat, nejsem na to ani zvědavý, ale musím to vědět.“ A zrovna ten rok potom nějak po Vánocích přišel kluk a říkal: „Vy jste nám říkal, že vám to máme říct. My jsme byli na tancovačce, a když jsme se vraceli, tak jsme s kluky kopali do sloupu elektrického vedení. A řezníkovi ve vedlejší vsi ohořela lednice a teďka nás honí policajti.“ Tak jsem hned říkal, že to si musí zaplatit, ale oni se báli, aby z toho nebyl větší průšvih. A skutečně asi tak za dva týdny přišla obsílka. Na to jsem napsal, že jsou to výborní studenti, že se za ně samozřejmě přimlouvám.

Co vy a učení?

Byl jsem zvyklý přednášet, většinou bez papíru, nebo maximálně když pak začaly projekce, tak s tím, ale rozhodně ne něco číst z knihy nebo tak. Často se stalo, že se člověk zabloudil někam a povídal jiné věci.

Sám jsem taky se studenty jezdil na exkurze, což mě naučili kantoři z mého mládí. Já se pamatuji, jednou se odjelo na exkurzi s panem profesorem Janem Stejskalem, to byl vynikající geolog, ale blbě slyšel. Měl bezvadného asistenta, doktora Ksandra, který vždycky seděl u zkoušky jako přísedící. A součástí byla zkouška geologie, kde vám dají hromadu kamení a vy musíte říkat, co to je. Když student řekl třeba “žula”, on řekl správně, ale pak potichu: „Ty vole, to je gabro.” To byla sranda. Na jedné exkurzi s panem profesorem Stejskalem jsme byli na nějaké přehradě kvůli geologii a někdo mu ze srandy dal do batohu dlažební kostku. Přišel na to až na zpáteční cestě na nádraží v Modřanech. Byla z toho velká legrace, nebyl uražený, nic, prostě byla to normální studentská recese. Říkal: „Vy pacholci jedni,” vyhodil kostku, a tím to bylo hotové.

Máte nějaké oblíbené vzpomínky z dob, kdy jste byl děkanem?

Vzpomínám si, že někdy v počátcích fakulty, kolem roku 1994, za mnou přišla jedna studentka. Ptala se mě, jestli si může vzít na přednášku psa. Já jsem řekl, že když nebude dělat binec, tak proč ne. Byl to nalezenec a nerad zůstal sám, bydlel s ní na koleji. A tak s ní chodil na přednášky, skutečně byl vzorný, obešel vždy celou posluchárnu, prohledal, kdekdo má svačinu, ochutnal, pak si sednul a usnul. Nevyrušoval, byl vzorný. Říkal jsem, že ten pes je lepší než všichni dohromady – dává pozor a neotravuje.

Pak za mnou ta studentka přišla v pátém ročníku, zda by si ho mohla vzít na promoci. To jsem odmítl, že to by se nelíbilo rodičům. Ale místo toho jsem tomu psovi vystavil diplom. Soukromě jsem mu jako děkan udělil titul lesního inženýra. Na diplomu byla zkratka CS, což znamená *Canis sylvestris* čili lesní pes.

LESNICKÁ FAKULTA
KATEDRA LESNÍ TĚŽBY A ZPRACOVÁNÍ DŘEVA

ZA PILNOU A POZORNOU PRÁCI
A S OHLEDEM NA VÝSLEDKY
MÁME TU ČEST JMENOVATI NAŠEHO MILÉHO

EDÍKA

LESNÍM PSÍM INŽENÝREM
- CANIS SILVESTRIS INGENIOSUS -
(PES LESNÍ OD PŘÍRODY ZPŮSOBILÝ)

MÁ PRÁVO POUŽÍVATI PSÍ AKADEMICKÝ TITUL
ING. EDÍK CS.

TENTO DEKRET VYSTAVUJEME S LÁSKOU A POZORNOSTÍ,
JAKOU SI TENTO PILNÝ NÁVŠTĚVNÍK NAŠÍ
LESNICKÉ FAKULTY ZASLOUŽIL

V PRAZE DNE 23. ČERVNA 1999

PROF. ING. IVAN ROČEK, CSc.

Profesor Roček a Edík, pes jedné ze studentek, který pravidelně docházel na přednášky. Jeho účast na promociích profesor Roček nedovolil, čestnému studentovi přednášek však v soukromí své kanceláře udělil vlastní diplom, osobní archiv profesora Ročka

Na co ještě za svého působení rád vzpomínáte?

Mimochodem, asi víte, že existuje takzvaný klub rektorů (Česká konference rektorů). To jsou všichni rektori vysokých škol v republice, dnes je to i uzákoněné. Ale tenkrát, v těch 90. letech, to vzniklo spontánně, že se rektori scházeli, měli svého předsedu, aby měli vůči ministerstvu partnera za všechny vysoké školy. A my jsme si tenkrát řekli: „No, když existuje klub rektorů, uděláme klub děkanů.“ A tady se k tomu nikdo neměl, takže jsem nakonec byl zástupce klubu pražských děkanů. Tam byl třeba děkan přírodovědecké fakulty, děkan lékařské fakulty a tak dále. Jednou za měsíc jsme se scházeli. A tady, když to zjistil rektor, tak měl strach, že se domlouváme nějak proti němu. To byla sranda.

Co jste v takovém klubu děkanů dělali?

Ale tam jsme řešili spoustu věcí, kompetence fakult je zkrátka jinačí než kompetence vysoké školy jako celku. Scházeli jsme se opravdu pravidelně. Pamatuji si, že za Vysokou školu ekonomickou tam byla děkanka, šéfka katedry účetnictví, jmenovala se Štěpánka, dál už nevím jak, ale vykládala nám, jak si ji (exprezident Václav) Havel pozval, aby dala na Hradě do pořádku účetnictví. No a za odměnu jí ukázali noční košili Rudolfa II. To byly hrozně zábavné věci. Bylo nás asi deset a vždycky jsme se někde sešli, udělali si kafe a povídali si.

Jak dlouho to vydrželo?

Asi dva roky, pak to nějak zemřelo vlastní silou.

Cestoval jste i po revoluci?

Vždycky jsem měl spousty práce. V devadesátých letech jsem se snažil, aby tady byli cizinci, když se tu otevírala vrata. Pamatuji se, že třeba přijel z Bordeaux profesor Morli. To byl kouzelný Francouz a šéf laboratoře na výzkum dřeva. Najednou se zjevil u mě, byl tu asi tři dny a za čtrnáct dní mi přišlo pozvání na velký mezinárodní kongres, co se konal jednou za tři roky. Měl krásný název: Od kulturního lesa k dřevařskému průmyslu zítřka.

Byli jsme jen dva pozvaní cizinci, šéf norských výzkumných ústavů a já za východní Evropu. Zaplatil mi letenku tam i zpátky a dostal jsem obrovské peníze za pobyt. Ovšem v té době byla moje žena nemocná, tak jsem jel jen na tři dny. Ale bylo to opravdu prima. Dozvěděl jsem se spoustu zajímavých věcí. Bordeaux je velice zajímavá oblast přímořských borovic. Tam se odehrál takový hezký příběh.

Povídejte.

Přijeli pro mě na letiště, ubytovali mě, ale profesor Morli řekl: „Nezlob se, mám spousty práce, musíš se o sebe večer sám postarat!” Tak jsem se šel projít k moři. Bylo to někdy v únoru, nebo v březnu, takže moc velké teplo nebylo, ale bylo tam krásně. Když zapadalo slunce, zašel jsem do nějaké hospody na pláži, kde nebyl už žádný provoz a ptal jsem se, co mi doporučí. Řekli plody moře – a jak to bylo dobré! Výborně jsem se navečeřel, šel jsem spát, jenže ty plody moře ve mně řádily a příští den jsem měl mít přednášku. No, to bylo vážně hrozné. Ale vydržel jsem to.

Jaká přednáška nakonec byla?

Přednášet v cizím jazyce půl druhé hodiny před třemi sty, čtyřmi sty lidmi? To bylo těžké, dnes už bych asi koktal. Ale tenkrát mi to nedělalo potíže. A stihl jsem i oběd!

Jaké další zahraniční návštěvy jste hostil?

Někdy v roce 1994 tu byla delegace Belgičanů, lesníků z Arden. Chtěli vidět takzvaný “černý trojúhelník”, tedy zasažené oblasti v Krušných horách. Byla to ohromná parta bezvadných lesníků. Když jsme jeli autobusem, tak se s námi bavili a říkali, že debatovali o tom, kde vlastně bereme mléko, protože neviděli žádné krávy. No a jak jsme sjížděli, tak na pastvě zrovna bylo obrovské stádo krav. Byla to čirá náhoda, ale smál jsem se, že jsem jim to objednal.

Nebo přijeli Francouzi z centrály s tím, že by se rádi setkali s profesionálními

lesníky. Na oplátku nabídli, že by nás něco naučili. Poděkoval jsem, že jsou moc hodní, ale neměl jsem tam pro to podmínky. Pozval jsem je do Brandýsa nad Labem, kde je Ústav pro hospodářskou úpravu lesů. Ten jednou za deset let inventuje všechny lesy. Volal jsem řediteli, on říkal: „Dobře, tak co chcete vidět? Kolik máme stromů, jak staré, jaká je tu zásoba?“ Vyjel na počítači čísla a skončilo to tak, že od nich Francouzi koupili program. Dlouho pak s nimi spolupracovali a byli to velice zábavné věci.

Co se nepovedlo při obnově fakulty?

Představoval jsem si, že sem přijde víc lidí a že je jednodušěji seženu. Jenže lesy nejsou úplně akademická záležitost. Byl to každopádně husarský kousek. Ne všechno se povedlo, ale Praha už nebude zrušena.

Je zajímavé, že když jsme to obnovovali, tak naše pozice v rámci školy byla dost složitá. Na ČZU byly zajeté už čtyři fakulty a když jsme přišli my, tak nás nejdřív vítaly. Jenže pak nechápaly, proč jsme nezůstali v Kostelci. A vtipné je, že jak se začali měřit publikace, tak se najednou zjistilo, že jsme mezi prvními dvěma fakultami školy v publikacích.

Během své práce na škole jste se věnoval také starým lesnickým mapám. Díky svým mezinárodním stykům jste měl dokonce výstavu i v Paříži, při příležitosti oslav výročí 250 let od založení Francouzské akademie zemědělství. Jak jste se k této zálibě dostal?

Když jsem byl student, dostal jsem nějakou starou mapu, která mě těšila, ale archivy se otevřely až po devadesátém roce, až pak to nebylo tajné. Tak jsem se šel podívat do takzvané sbírky map, což byl národní archiv, tenkrát sídlil na Malé straně naproti pražskému Jezulátku, v tom domě, kde je dnes muzeum hudby. A právě tam jsem se seznámil s šéfem těch sbírek a začal jsem si staré mapy prohlížet. Zjistil jsem, že mapy z šestnáctého století, rukopisně dělané, jsou fantasticky zajímavé po výtvarné i obsahové stránce. Krásně vidíte, že ti, kteří to malovali, byli obrovští realisté, zachycovali i dobové způsoby a místní zvláštnosti. Na mapách je proto vidět, jak se až do devatenáctého století většina dříví kácela sekerami, ne pilami, protože pila byla strašně drahá. Jsou tam také nádherné různé stromy nebo je tam vidět, co všechno v lesích rostlo.

Pak jsem si vymyslel, že z toho budu dělat kopie. Tenkrát měli jediný pořádný xerox v Brandýse nad Labem. Tam jsem se domluvil s ředitelem, že mně to udělá gratis. Udělal jsem od té mapy vždycky dvě kopie a jednu jsem vrátil. Tomu archivu jsem říkal, nepůjčujte originál, půjčujte kopii. A druhá kopie byla moje. Po nějaké době jsem jich měl spoustu, takže mě napadlo, že by stálo za to, to nějak vydat. Vytvořil jsem takové soubory, vždycky to bylo 15 až 20 starých map

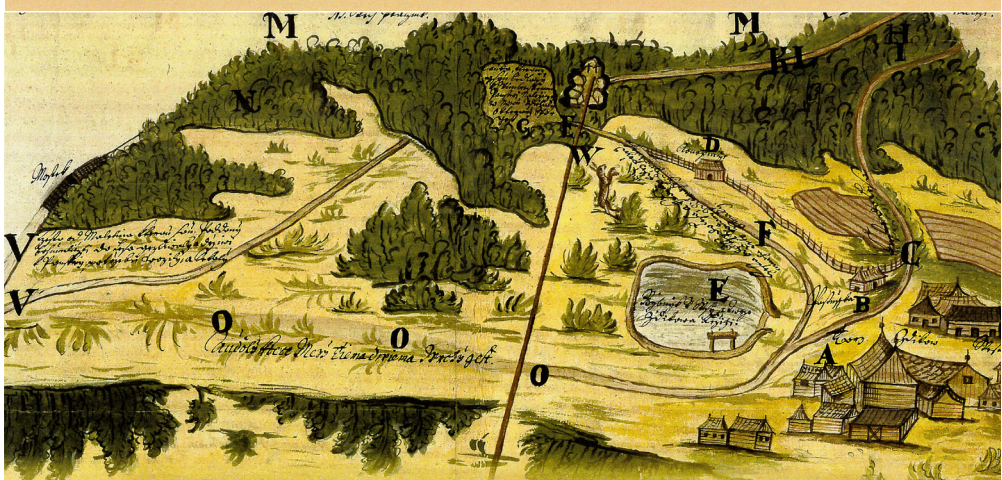
s komentářem a s dvojjazyčným nápisem a z nich jsem poté vydal publikaci, kterou jsem nazval Svědectví map. Název vychází z toho, že mapy svědčí o tom, jak ty lesy vypadaly. Jasně třeba dokládají, že v sedmnáctém století se veškeré dříví kácelo sekerami. Většina materiálu se spotřebovala jako palivo, nikoliv jako užitkové dříví.

Co se vám na starých mapách nejvíc líbí?

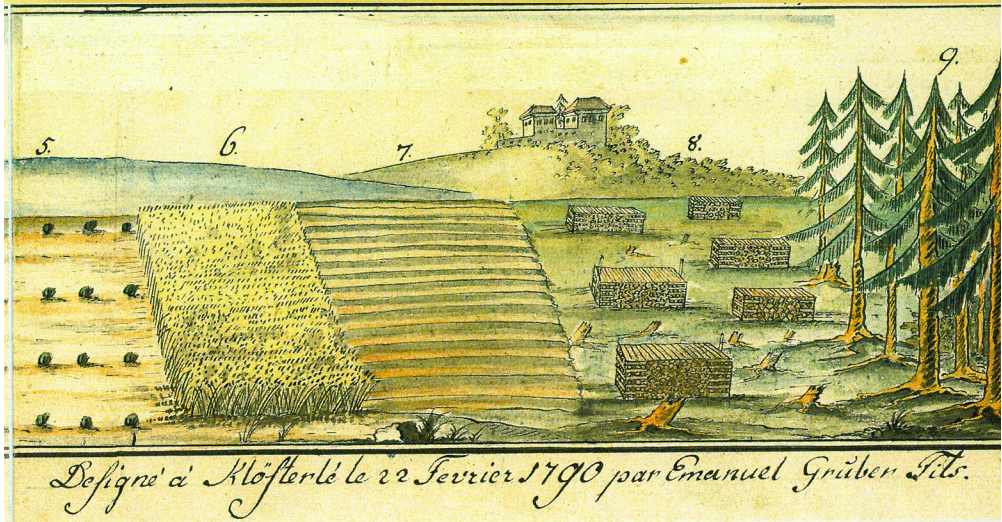
Jsou velice poučné, navíc nádherné výtvarně. Ty všelijaké pokusy vymýšlet grafické značky pro různé věci! Třeba různá dřevina měla různou značku, a ještě i podle toho, jak byla stará a podobně. Když se podíváte třeba na mapu z roku 1300, to je něco nádherného.

Část titulního listu pojednání F. Haydemona o dendrometrii. (1779). A part of the title page F. Haydemons treatise about dendrometry (1779).

Část mapy hraničních kamenů panství Velký Zdíkov (lesní úřad Vimperk, 18. století)
The part of the forest map of boudary stones in Velký Zdíkov estate (South Bohemia, around XVIII century)

Ukázky historických map, osobní archiv profesora Ročka

O budoucnosti
lesů

O budoucnosti lesů

Symbolem Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity je košatý strom s heslem *Mihi cura futuri*. V českém překladu – Pečuji o budoucnost. I proto jsme se s panem profesorem při našich rozhovorech museli dotknout také budoucnosti českých lesů.

Česká republika je země, která patří k těm s vyšší lesnatostí. Podle ministerstva zemědělství v Česku lesní pozemky pokrývají v současné době 2 680 372 ha⁷, což představuje 34 procent z celkového území státu.

Rozhodující podíl lesů je ve vlastnictví státu, jde o 54 procent⁸. Většinu spravují Lesy České republiky, dále Vojenské lesy a statky ČR a zhruba 95 tisíc ha obhospodařují Správy národních parků. Kromě státu vlastní lesy také obce a lesní družstva. Soukromé lesy tvoří 26 procent.

V průběhu let české lesy čelily hned několika problémům a výzvám. V neposlední řadě to byl například boj s kůrovcem. Odhady think-tanku Czech Forest z roku 2021 mluví o škodách za téměř 12 miliard. Lýkožrout smrkový napadá zejména smrkové porosty, i proto se nyní v zemi sází více listnatých stromů v rámci obnovy lesů. V roce 2022 byla plocha obnovených lesních porostů rekordních 50 058 hektarů. Lesníci v tom roce vysázeli téměř 226 milionů stromků, konkrétně 141,5 milionů listnáčů a 84,3 milionů sazenic jehličnanů.

Zalesňování podle dřevin (v tis. ks)⁹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
sazenice celkem	124 789	133 180	178 149	205 557	244 017	225 928
z toho jehličnaté	57 488	58 714	66 516	76 978	88 245	84 387
z toho listnaté	67 301	74 466	111 632	128 580	155 772	141 541

Nejde však jen o kůrovce. Lesnictví a lesy nejen v České republice čelí i dalším výzvám. Jmenovitě zejména klimatické změně, která vede k extrémním jevům v podobě sucha či povodní. I ty negativně ovlivňují zdraví lesů. Problematické je také financování, respektive nedostatek financí v lesnictví, které je dlouhodobě problematické. V neposlední řadě jde pak o nízké povědomí o lesnictví. Veřejnost vnímá tento obor zejména skrze otázku těžby dřeva. Jde přitom o komplexní vědu, která zajišťuje řadu důležitých funkcí.

7 Údaj z roku 2022.

8 Údaj z roku 2022.

9 Zdroj: ČSÚ

Pane profesore, povídal jste, že současné lesnictví je ovlivněno tím, co se dělo za socialismu. Rozvedete to?

Současné lesnictví je poznamenané tím, že veškerá výroba byla zaměřená na to, aby toho bylo hodně. A také samozřejmě centrálně plánovaným hospodářstvím. To pak byly takové úsměvné historky, já si na ně velice dobře pamatuji. Když jste si přišla v srpnu koupit pivo tak vám řekli: „Vždyť jsou žně, tak nemůže být pivo.“ Všechno šlo na žně! To byly věci, které ukázaly, jak absurdní byl ten systém, ve kterém se dbalo víc na kvantitu než na kvalitu.

Ta práce byla dříve hlavně různá, velice různorodá a lidská práce nebyla tak drahá, jako je dneska. Mechanizace k nám přicházela postupně. Vezměte si taky, že dneska třeba lesního dělníka neseženete, i kdybyste platili zlatem. Nebýt harvesteru, tak se netěží, protože nikdo nevezme pilu a nepůjde dělat do lesa, kde může zmoknout, kam musí pěšky. Je to těžká a namáhavá práce. V zimě je zima, v létě je horko, jsou tam komáři. Něco jiného je sedět za mašinou a dělat s ní. Navíc výdělky dělníků nikdy nebyly nijak obrovské...

Jak se díváte na využívání harvesterů?

Harvestory k nám přišly z Kanady a ze severu, ale ty kanadské a skandinávské lesy jsou trochu jiné. Ve skladbě máte všehovšudy tři dřeviny a dost. Smrk, borovici, břízu. Tady je skladba daleko bohatší a mechanizace je proto složitá, protože ty stromy jsou strašně velké a těžké a ty stroje fungují jen do určité velikosti a výšky. Třeba kůň jako pracovník v lese byla výborná věc, ale to dneska nezaplatíte. Když jsem začínal, měli jsme jen dva páry koní na polesí. Je to velice šetrné vůči lesu i vůči dřevu. Když vám praskne nádrž s olejem u traktoru, tak to zasviníte a uděláte ještě ekologickou škodu. Kůň tam maximálně pustí čtyři koblížky, a ty to pohnojí. A taky tím, že má menší výkonnost a menší tažnou sílu, nikdy netáhne tolik dříví, jako táhne traktor čili ani fakticky tam neuděláte škodu.

Lidská práce je čím dál tím dražší a v Evropě se shání česáči ovoce, lidé na sklizeň cibule a tak dále. Všechno nejde zmechanizovat, jsou práce, na které potřebujete člověka. Ale je to mizerně placené, jinak byste tím zvedla cenu toho produktu. Za mě ještě každé to polesí mělo vlastní školku, kde si pěstovali sazenice pro svou vlastní potřebu. To už dávno není pravda. Já jsem ještě vlastnoručně měřil sdruženou školku tady nad Jevany, která měla snad šest hektarů nebo kolik, že se pěstovaly sazenice pro celý závod. A už to oral traktor, už tam byla mechanizace, ještě tam dělaly nějaké ženy, ale spousta věcí byla mechanizovaná.

A jak je to dnes?

Dnes už jsou specializované školkařské závody a už se to všechno vyrábí centrálně. To už nikdo jinak nezaplatí, protože sazenice nemůže stát pět korun, to by

ten les byl šíleně drahý a nezaplatilo by se zalesnění. Cena musí být v halířích. A čím víc se s tím pipláte a čím víc je v tom lidí, tak tím je to dražší. To není sazenice, kterou si kupujete na zahradu někde v zahradnictví, kde když vám řeknou, že to stojí 25 korun, tak vám to přijde levné. Ale u lesů, když investujete do sazenice 20 korun, tak je to investice na sto let. Když dáte dvacet korun do banky, tak máte jistotu, že pokud banka zkrachuje, tak máte jistotu nějakého zisku, že to bude 25 korun. Ale v lese může jedli sežrat nějaká zvěř, vytrhnout nějaký blbec, někdo zašlápnout... Je tam spousta rizik, než dospěje les do podoby, že by z něj něco mohlo být.

Jak se tohle celé bude dál vyvíjet?

Složitá mechanizace v lese všechno nevyřeší. Pořád tam musí dělat lidé, ale bude to čím dál tím dražší, protože i lidská práce je čím dál tím dražší a práce dřevorubců je těžká, namáhavá, strašně závislá na počasí. I na tom, že v zimě se alespoň dříve dělat nedalo. Na horách byly dva metry sněhu a nešlo ten strom řezat ve dvoumetrové výšce. Gró lesních dělníků, zejména v těch nižších oblastech, dělali zemědělci, přes zimu si šli přivydělat do lesa, to dneska nepřipadá v úvahu.

Jak vnímáte budoucnost českých lesů a lesnictví?

Teď bude obrovský problém se zalesněním po kůrovcové kalamitě a s ochranou nově vysazených stromů před zvěří. Nesmíte zapomínat, že to, co vysadíme dnes, bude navíc k užítku až tak za dvacet nebo třicet let. Dříve ne.

Bude navíc třeba spousta stromů a mně přijde jako nesmysl, že se hlásí, že uděláme přirozený les. To přece nejde. Uměle nic přirozeného nelze vyrobit. To je protimluv. Přirozené je to, co vzniká bez zásahu člověka. Uměle vyrobit přirozenou věc, to přece nejde.

Navíc nevíme, jak na tom do budoucna bude klima.

Ano, dnes to slyšíme denně. Něco tušíme, ale nevíme třeba, jak to bude se srážkami. Ve Španělsku nyní neprší dlouhé měsíce a vodu ničím nenahradíte.

A co budoucnost dřeva jako materiálu?

Já jsem přesvědčený o tom, že i v budoucnu bude mít velký význam dřevo jako materiál. A to nejen pro nějaké výtvarné věci, ale i pro předměty běžného využití. Je vám třeba milejší umělohmotná vařečka, nebo ta ze dřeva? Nebo sedíte radši na umělohmotné, nebo dřevěné židli?

Myslím si, že dříví bude dál potřeba a upřímně řečeno, moc se mi nelíbí, že by to dříví jako palivo mělo být něco, co může zachránit třeba energetiku. Nemů-

že. Kdysi jsem byl na nějaké centrále pro řízení energetiky studovat biomasu a tam říkali, že kdybychom chtěli energeticky vyživit fabriku, třeba Škodovku, dřevem, tak za měsíc máte po všech lesích v Česku. A budete čekat sto let, než znovu narostou. Podle mě je to příliš cenná surovina, než aby se pálila.

Já nevěřím tomu, že dříví jednou nebude potřeba. Myslím si, že je to jeden z nejstarších materiálů po kameni a potom je to starší materiál než všechny ostatní materiály a ten člověk je k tomu vázaný. Takže dříví bude potřeba pořád, je jen otázkou, jak to s lesy bude.

Jaké je vaše doporučení pro budoucí lesníky?

Obecně zní tak, že se o lesy musí pečovat, zejména kvůli tlaku společnosti na les. Nelze počítat s tím, že ty lesy se o sebe postarají samy. Já si nemyslím, že je něco špatného na sbírání hub nebo lesních plodů, ale všechny ty výnosy vedlejších produktů nestačí na záchranu lesa, o něj se musí pečovat a musí se mu pomoci. Prostě je nesmysl říkat, že se obnoví sám. Možná kdybychom ho na 300 nebo 500 let nechali, ale dělejte si pokus trvající 500 let. Vždyť my ani nevíme, jak bude společnost a svět vypadat za 50 let.

Budeme muset hledat novou pozici, nějakou symbiózu nejen zvířat, protože často se myslivci starají jen o lovnou zvěř, ale ten les je daleko bohatší. Mění se také počasí, to je významný faktor. Třeba kůrovci opravdu pomáhá změna klimatu, že méně prší a je sucho. Za normálních podmínek se stromy ubrání samy, ale nyní je kůrovec přemnožený. Nyní napadá jen smrk a několik příbuzných druhů, ale co přijde dál?

Mluvil jste o tlaku na lesy. Rozvedete to více?

Lesy během mého mládí nebyly zdaleka tak frekventované jako dnes. Změnily se podmínky pro návštěvnost. Dnes když máte auto, tak jste za hodinu v Krkonoších. Dřív jste tam museli jet buď koňským povozem, nebo pěšky. Mezi stromy se dnes dostanete velice jednoduše. Například se všechny sportovní aktivity tlačí do lesa, třeba nějaké atletické disciplíny, motokáry a v zimě lyžaři. To dřív nebylo, v zimě do lesa šel málokdo, ale dnes, když je to trošku terén, tak se tam hned dělá sjezdová dráha, nebo trať pro běžkaře. Já proti tomu nic nemám, ale to je jeden velký problém, o kterém se píše i ve světě. Společnost má čím dál tím větší požadavky na lesy a ty požadavky jsou často proti sobě.

Jak to myslíte?

Mluvili jsme o tom výzkumu, ze kterého vyšlo, že by lidé chtěli, aby byl les hustý, hezký, plný hezkých stromů, aby tam byly pěšinky, cesty, ale ne asfaltové, aby ten les byl trochu uklizený, aby tam nebyl binec, aby tam rostly houby, aby

tam rostly všechny možné lesní plody, aby tam nebyla klišťata, aby tam byla zvěř, ale aby jí zase nebylo moc... Lidé zkrátka chtějí od lesa spousta protichůdných věcí. Ten tlak je obrovský. A když mluvíte s myslivci, tak ti by měli rádi les plný zvěře, ale ta zvěř tam okusuje zase stromy.

A co teprve houbaři... Vždyt sbírání hub se stalo takovým českým národním sportem.

Ano, když u nás začne houbařská sezóna, tak je to naprosté šílenství. V lese potkáte rozhodně více houbařů, než tam roste hřibů. To dřív nebylo, na hřibky chodil jen venkovský lid, nebyl z toho takový sport. Já si pamatuji z války, když jsem jezdil na Vysočinu na prázdniny, tak tam se do lesů kupovaly propustky. Ne na houby, ale prostě pro vstup do lesa. A takhle se třeba bojovalo i proti pytláctví. Když hajný viděl pytláka, tak mu propustku nedal.

V Belgii, to jsem se dozvěděl od velké belgické exkurze, kterou jsem tady kdysi měl, platil třeba zákon, že když někoho v lese chytili se sekerou, tak ho považovali za schopného krádeže a byl pokutovaný. U nás z toho vznikla písnička Já do lesa nepojedu¹⁰, ale tam to tak fungovalo. Člověk se sekerou byl potenciální lupič. U nás se bojovalo proti pytlákům všude, byla jich plná republika. No, nejsem si jistý, jestli všechny tyhle požadavky člověk dokáže vyvážit, jestli na to máme tolik znalostí.

Vy byste zpoplatnil vstup do lesů?

Dnes snad ani ne. Kdysi se to dělalo jako ochrana proti krádežím a pytláctví, ale to nepřipadá v úvahu. Asi by to jednak vzbudilo bouři, ono už teď vadí, když se zpoplatní vstup do parku nebo někam jinam. Je i otázkou, jestli by to splnilo ten účel.

Teď jsem taky rozpačitý z toho, jak je snaha vrátit některá vyhynulá zvířata zpět do toho prostředí. Já si úplně nemyslím, že je to šťastné. A rozhodně to teda není jednoduché. Vemte si třeba tu snahu vrátit vlky. Vlk samozřejmě do lesů patří, ale ty podmínky se naprosto změnily, a tak se už dnes platí milionové částky chovatelům ovcí, když jim tihle predátoři nějakou sežerou. Tohle sice může být

¹⁰ Text lidové písně:

*Já do lesa nepojedu,
já do lesa nepůjdu,
kdyby na mně hajný přišel,
on by mě vzal sekeru.*

*Sekera je za dva zlatý
a topůrko za tolar,
kdyby na mně hajný přišel,
on by mně to všecko vzal.*

fajn, dokud nezabije první dítě. Protože vlci jsou predátoři a loví všechno. A to se pak lidi vzbouří a vlk nad dítětem bude mít vřdycky navrch. S těmi zvířaty ve volné přírodě je to vřdycky složitá otázka. Podívejte se, když třeba začala Jizerská padesátka, tak mi kluci, co dělají v Jizerských horách, říkali, že je to velký problém pro jelení zvěř, ten velký provoz běžkařů. Já proti tomu nic nemám, je to určitě zdraví prospěšné, ale takhle tam ta zvířata nemají klid a jsou natlačena do údolí, kde pak vznikají velké škody.

Mluví se taky o černé zvěři, nám moc nevadí. Někde nám zryje půdu, tak tam padnou semena a něco tam vyroste. Samozřejmě, že když se vám dá do kukuřičného nebo bramborového pole, tak nadělá pěknou paseku. A dnes je problém i v tom, že ta zvířata se dostanou i do měst. Slováci kdysi dokonce uvažovali, že budou chovat a následně prodávat medvědy. No a dnes tam s medvědy mají problémy, jak jich je moc a že chodí do kontejnerů v horských střediscích vyžít jídlo.

Myslíte si, že klima bude mít vliv i na to, jak se promění lesy, co se týče druhů?

Měly by se nadále používat jen místní druhy, s těmi dovezenými je vřdycky problém, protože nevíte, co z toho vznikne. Takhle se zkoušelo všechno možný od akátu přes vejmutovky, takzvané borovice hedvábné, a bůh ví co všechno, a vřdycky to dopadlo velice problematicky. Vemte si třeba Austrálii, kde králíci neměli přirozené predátory, a tak se tam přemnožili. A to se pak složitě řešilo. Takže tohle může být problém i u stromů. Já tedy moc na introdukované dřeviny nevěřím. Myslím a doufám, že se do lesa vrátí nebo že se budoucí lesníci budou snažit o vrácení původní dřevinné skladby, že tam přibude rozmanitost, ale to bude drahé.

Jak jsou na tom lesy v Evropě?

Nejsou na tom špatně, hůř jsou na tom lesy na jiných kontinentech. Třeba africké lesy hodně trpí těžbou. Ale když se podíváte, tak Poláci žádné lesy nemají, Němci mají lesy sem tam, Francouzi mají trochu méně lesů než my, Španělé a Portugalci moc lesů nemají, ti dovážejí hodně tropického dříví. Na severu jsou lesy dobré, ale tam jsou daleko jednodušší. Ve Skandinávii máte tři druhy dřevin – smrk, borovice, břízu, to je tak zhruba všechno. U nás je těch dřevin daleko více.

Různorodost lesa ale klesá. Většinu dřevin dnes převálcoval smrk, protože to byl znak 19. století a je to blbuvzdorná dřevina. Snadno se pěstuje, rychle roste a je z něj výborné dříví. Když si představíte dub, máte sice kmen, ale ve 12 metrech vám začínají větve, tam to musíte okvidlat a zbude vám kousek. U toho smrku to protáhnete a máte kládu dlouhou 25 metrů, ze které můžete udělat všechno.

Jaká dřevina pro nás ještě byla typická?

Dříve u nás ve velkém zastoupení byla jedle. Nás ještě učili, že jedle je geneticky stará a nemá naději. Dnes se ukazuje, že to tak není, že vlastně tu jedli vyhubily holoseče, pač jedle v mládí potřebuje stín a v dospělém věku snese klidně silné oslunění, byly na to dělané rozsáhlé studie. Dnes má jedle budoucnost, dokonce se už i vrací – v Krušných horách například. Ale jedle, která je zbožňovaná lesníky, má zase jiný problém – z hlediska dřeva není nic moc. Naopak smrk je geniální. Vemte si, kolik obalového materiálu – papíru a kartonu – se udělá ze smrkového dřeva. To jsou nekonečná množství. Papír je všude a je potřeba jej z něčeho vyrobit.

Takže to, že z lesů vymizely nějaké dřeviny, je vinou člověka?

Je to vinou člověka, šel na to hospodářsky a sázel to, co bylo potřeba. A smrk byl opravdu plastický a rostl všude. Vysadil se na holiny a rostl. Jedli byste na takové místo dát nemohli, tu by spálilo sluníčko. Smrk se proto sázel velmi hustě.

Co dnes už v lesích za dřeviny tedy nenajdeme?

Například ovocné dřeviny. V lesích dřív byly třeba hrušky, staré jabloně. To ale nebyly naše jabloně, jak je známe, ale divoká jablka, která ale například měla význam pro zvířata, pro ekologii. Jabloně poskytovaly potravu, ale třeba z toho dřevařského hospodářství význam neměly, daly se leda tak spálit... No a v lesích rostla i takzvaná ptačí třešeň. To byl takový tenký strom, plody nebyly moc dobré, ale měly jedno z nejkrásnějších dříví. Jenže když máte v lese jen jednu třešeň, tak si hajný řekl, co s ní? Bude muset vést extra papíry, komu to prodá? Dřív byli výkupčí, kteří chodili a tohle skupovali. My jsme toho v socialismu chtěli hodně, aby se mohl nakrmit průmysl, nakrmit spotřebitel. Navíc každá dřevina je určena na jiné věci a potřebuje určitý způsob zpracování. Hruškové dříví je dnes velice vyhledávané ve sklárnách, ale sklárny mají potíže, protože jsou šíleně energeticky náročné, každou chvíli slyšíte, že nějaká končí.

Jak hodnotíte zmiňovaný boj s kůrovcem?

Myslím si, že byl poměrně neprofesionální. Všechny škůdce, kteří byli dřív nebezpeční jako mnišky, pilatky, pilatěnky, se podařilo vyřídit. I chemicky, což nebylo moc čisté z hlediska ekologie, ale podařilo se. Ten kůrovec je speciální. První zmínky o něm jsou ze 17. nebo 18. století odněkud od Rakovníka, kde se ani nevědělo, že to je brouk, tam se původně našly jen larvičky. Ale už tenkrát se řeklo, že to jedinež pokácet a spálit, že nic jiného se s tím nedá dělat. U nás se to pak málo hlídalo, i kvůli privatizaci.

Co tím myslíte?

Já proti privatizaci nic nemám, ale dnes ten majitel lesa bydlí v Praze a má po rodičích les třeba na Vysočině. Tam přijedete jednou za rok, jestli vůbec. Jenže les ale potřebuje neustále sledovat, a když se někde objeví kůrovec, tak se musí hned zlikvidovat. Kůrovci navíc nahrává i teplejší počasí bez zimních mrazů. Jedno k druhému, trochu se tomu povolila uzda a došlo ke kalamitám. Ony nebyly jen u nás, byly v Rakousku, Německu, všude po Evropě. A dnes se neví, jak to bude pokračovat dál.

Když se tak díváte na svůj život, nechtěl jste se nikdy stát polesným nebo hajným?

Já jsem se nechával tak nějak volně unášet osudem. Ale k hajným jsem měl vždycky úctu a vážil jsem si jejich práce.

Někteří hajní byli obdivuhodní, byli to lidé, kteří lesu věnovali všechno. Zrovna nedávno jsem mluvil s jedním hajným, Komárek se jmenuje, to je otec jednoho mého doktoranda, který nyní pracuje jako šéf lesního závodu Praděd v Jeseníkách. Jeho táta je tam hajný, nebo tam byl hajným. A on žije ve své hájence nyní už jako penzista od svých 17 let, kdy končil lesnickou školu. Je to strašně kouzelný pán, který si samozřejmě stěžuje, že už unese jenom dvě polínka, že mu jinak kluci musí donést dříví. Celý život sloužil na stejném úseku, zabýval se hodně myslivostí. Moc prima pán, čas od času mu volám a ptám se, jak se mu daří.

Znal jsem jednoho pana profesora ochrany ze zvolenské fakulty, byl starší než já, v Praze si dělal doktorát. Když jsem byl ve Zvolenu, tak jsem ho chodil navštěvovat na fakultu. A on byl syn hajného z Podkarpatské Rusi. Ta byla téměř nedotčená těžbou, protože to bylo strašně daleko odevšad, takže tam se pak později hodně těžilo. A on povídal, že když ten jeho táta ještě žil a měli těžby, tak ještě večer si oblékl slavnostní uniformu, šel do lesa a šel se stromu omluvit předtím, než ho další den pokácel. Mně se to hrozně líbí.

Nikdy jste tedy neuvažoval nad jinou prací?

Ale ano! Já jsem si původně myslel, že skončím někde v provozu jako spousta mých kolegů. Ale nezapomínejte, že do roku 1989 to vlastně všechno byla kádrová místa a většinou se rozdávala partajníkům. A tak jsem měl na některé posty klapku.

Mě samotného udivuje, jak jsem skončil, protože jsem po tom nikdy netoužil. Nikdy jsem nechtěl žít v Praze, netoužil jsem dělat šéfa. Mě to šéfování nikdy moc nebavilo. Dnes je mi nicméně líto, že se kantory stávají lidé, kteří nemají zkušenost v provozu alespoň pět let. Na rok někde někoho posílat, to nemá smysl. Člověk musí být venku nějakou dobu, aby vůbec poznal, jaké to tam je.

Od vašich studií je to sice několik desítek let, ale scházíte se s lidmi z ročníků?

Ročníky drží pohromadě, nás je snad posledních pět lidí, všichni jsme v okolí Prahy. Je tam i poslední spolužačka, jinak bylo pět holek v ročníku. Kluci se schází, vždycky mi volají. Je tam třeba bývalý ředitel z Liberce, dělal v lesním závodu Ještěd. Dokonce mě k sobě kdysi lákal někdy v roce 1964. „Hele, mám pro tebe místo, potřebuji technického náměstka.“ A já mu povídal, ať neblbne a on, že to všechno projednal na okrese a bylo by všechno dobrý. „No, ale voláš pozdě, já jsem před dvěma měsíci přešel na fakultu a nemůžu zase měnit místo.“ Takže o to jsem přišel, ale udělal jsem dobře, protože o pár let později ten závod zrušili a jeho vyhodili.

Když jsem studoval na vysoké v Praze, tak jsem byl přesvědčený, že se už do Prahy nevrátím, takže jsem jako blbec minimálně dvakrát týdně chodil na koncerty nebo do divadla, protože jsem si myslel, že budu někde venku. Tenkrát v padesátých letech mě nenapadlo, že jednou bude jednoduché sednout do auta a jet do Prahy na koncert. Takže jsem si říkal, že toho musím využít, pak už k tomu nebude příležitost, a tak jsem chodil všude možně a na výstavy. No a pak se to všechno vrátilo.

Co rozhodlo, že jste nakonec skončil s učením?

Byli tu noví lidé a já jsem o to ani tak moc nestál. Byly i jiné představy. Musí zkrátka nastoupit noví lidé, kteří převezmou obor. Nejprve jsem dostal třetinový úvazek, teď mám 0,1. A úplně mi to vyhovuje.

Jak dlouho už vlastně neučíte?

Už tak dvacet let. Ale bavilo mě to. Jen jsem vždycky strašně nerad zkoušel. Zkoušení je taková otrava! Ale dodneška si myslím, že dělat ho písemně je hloupost a ulehčení kantorovi. I když se psaly testy, tak jsem se studujícími chtěl nakonec mluvit. Podle toho poznáte, jak se vyjadřuje, jestli jen plácá, nebo o tom něco ví. Když po druhé otázce začnou kličkovat, je jasné, že je to k ničemu. Nejhorší to bylo u státnic. To jsem si říkal: „Tak on je tady pět let a teďka ho mám vyhodit? Vždyť to je strašný, co dělali všichni, že to neviděli, že je to k ničemu?“

Ale to vám ještě řeknu, to byla legrace. Když jsem byl na škole, v té době jsem dělal nauku o dřevě. A přišli za námi kriminalisté, jestli bychom jim nepomohli vyřešit nějakou krádež dříví – a jestli by se dalo z nějakých vzorků dřeva vystopovat, odkud to dřevo je. Jenže to prakticky nejde. To byste museli mít akorát vzor, který pasuje na ten pařez. Možná by to šlo nějakou těžkou chemickou analýzou, to se přiznám, že nevím, ale jinak se to prakticky nedá. Jakmile je dříví rozřezáno, tak se nedá určit, odkud se vzalo. Poznáte, jaké je to dříví, jaký

je to strom, to ano. To se anatomicky dá určit dokonale – jestli je to smrk, borovice, jestli je to listnatý strom. Hůře se pak pozná třeba u borovic, o jaký jde druh, protože u nás máme třeba pět druhů borovic, a to se na malém vzorku dříví pozná velmi špatně. S větším množstvím se to určit dá. Na to jsou takové obrovské atlasy a klíče. Ale říct pak, zda je to z Krušných hor nebo ze Šumavy, to se určitě nedá...

Chodí za vámi členové fakulty i po těch letech pro radu?

Chodí, ale pak to udělají stejně jinak! Nic si z toho ale nedělám. I proto tenhle projekt vůbec vznikl.

Chtěl byste studovat lesnictví v dnešní době?

Ano, mně se to hrozně líbilo. Možná bych se dneska víc věnoval světovému a evropskému lesnictví, protože bych nebyl omezený hloupými předpisy.

Dokážete popsat, co jste třeba studoval vy jako student a co už se dneska neučí?

No, já si hlavně myslím, že se některé předměty učí zbytečně. Rozhodně jsem zastáncem toho, aby se víc učily ty základní věci. Mám ale dojem, že se špatně zredukovala matematika, chemie a takové věci, které by měli lesníci znát, jde o velmi důležitý základ.

Za nás se učila spousta věcí, které se učily proto, že to ty profesory bavilo, ale bylo to k ničemu. Povídal jsem o lesních železničních, pak jsme měli předmět vodní doprava. To se mi v tropech strašně hodilo, protože tam hlavní doprava byla po vodě. Navíc, když si vezmu třeba učebnici těžby z roku 1927, tak v ní byl obrovský důraz kladený na práci s lidmi. To dnes neplatí, věci zadáváte firmám a s lidmi se vůbec nebavíte.

Z důvodu šetření a trochu, myslím si, že i z důvodu pohodlnosti, je dnes méně praktických cvičení, těch terénních prací. Dnes je všechno elektronické. My jsme přitom trávili 14 dní v terénu měřením jako blbci. Jsou předměty, se kterými můžete zůstat ve škole – třeba když děláte anatomii dřeva, tak to se člověk toho venku moc nedoví, to by měl sedět a dělat s elektronovým mikroskopem a takové věci. Ale když jde o praktické věci, měli by si studenti vzít holinky a jít do lesa.

To má pak i důsledky, že i na škole je málo lidí, kteří za sebou mají nějaký provoz. A to je mi líto a trošku mi to vadí. Teď mi snad prominou, že budu kritizovat vlastní školu, ale některým učitelům narostla na zadku skořápka, nikde pořádně nebyli a přednášejí o tom. Myslí si, že když jedou na konferenci, nevím, třeba někam do Alžíru na týden/dva, tak hned rozumí alžírskému lesnictví. Prd tomu

rozuměj, maximálně tak rozumí jen tomu, co se tam jí a pije. V dané zemi musí být člověk alespoň měsíc nebo dva, aby trochu pochopil tamní problematiku. Provoz a pobyt venku jsou strašně důležité věci. Třeba za profesorem Polenem jezdili na poradu i ministerští úředníci.

Celoživotně se věnujete lesnictví, nemohu se tedy zeptat na to, zda umíte hrát na lesní roh?

To ne, mě to nikdy nelákalo. Ale když jsem byl děkanem, koupil jsem na fakultu prvních pět. Má krásný zvuk, jsou s nimi krásné koncerty.

A lovíte?

Vidět umírající zvíře, to mi vadí. Myslím, že u těch, co to mají v oblibě, je trochu atavismu nějakého dávného člověka, který musel lovit zvěř, aby se uživil. Ale malým dětem a zvířatům se nemá ubližovat, takže nemusím být u toho, když se to děje. Jsem rád, když to udělá někdo jiný. Ale musel jsem složit myslivecké zkoušky, kde jsme museli vyvrhnout srnčí. Dali nám takhle bílé papírové manžety a my jsme je nesměli potřísnit, jenom tesák. Mám taky čestný tesák pana ministra s nápisem. Jde o krásný, dlouhý kousek z jeleních parohů v koženém pouzdře jako zásluhu za lesnické vědy. Mně to přijde legrační, člověka to ale potěší. Rozhodně si to ale nebudu věšet na zeď!

Máte doma pověšené paroží?

Ne, to ne. Kdysi jsem si ale udělal paroží z jeleního shozu, měl jsem to v předsiní a moje první žena mi tehdy řekla: „Prosím tě, dej tu mrtvolu pryč!“ Tak jsem tak udělal.

Udělal byste něco dneska jinak při zakládání fakulty?

Asi ano. Byl bych ještě opatrnější na lidi. Ti jsou totiž strašně důležití, ale člověk to někdy neodhadne. Někdy jsem byl dotlačený k tomu vzít někoho, o kom jsem věděl, že to s ním nebude dobré. Dost nerad jsem vyřizoval vyhazovy, takové silové řešení pro mě nebylo. Tenkrát jsem byl pitomý a nevěděl jsem, do čeho jdu!

Jste zpětně rád, že jste šel do toho být děkanem?

Jsem moc rád. Zařídil jsem se ještě o dalšího děkana, ale to se mi nepovedlo, on tehdy nebyl nikdo k sehnání z provozu. Pak jsem velice usiloval, aby se stal děkanem docent Oliva, to byl bývalý generální ředitel Lesů ČR a nevím, jestli bych udělal dobře. Pak tam byl profesor Turčáni a nyní profesor Marušák, to jsou mladší kluci a jsou to Slovinci, ale opravdu se o tu fakultu starají a nezakládají si na tom, že jsou děkany. To je vždycky strašně nebezpečné, když si někdo zakládá na tom, jakou má funkci, jakou má moc. Děkan má být svým způsobem

služebník, protože jde o to, co se nám podaří z těch pacholků udělat. A to myslím v tom nejlepším slova smyslu.

Máte v současné době v hlavě nějaký projekt?

Teď mám v hlavě projekt o ovocných dřevinách, ty mě trápí. Chtěl bych dostat ovocné stromy zpátky do lesů, ale toho už se nedožiju, i kdyby projekt začal teď, první stromy se budou moct vysazovat až za sedm, osm let. Musím někoho najít a zblbnout ho, aby to udělal.

A také jsem našel opravdu krásný a ručně psaný šestnácti stránkový životopis profesora Matyáše, který napsal jeden jeho kolega. Jenže má šílený rukopis, takže to nejsem schopen přečíst. Musím někoho poprosit, aby to přepsal na počítači. Tam si to můžu zvětšit. Myslím, že by stálo za to vydat knížku s názvem třeba Pocta profesoru Matyášovi. Zdědil jsem od něj navíc velkou krabici fotografií z Podkarpatské Rusy a ty jsou neuvěřitelně krásné.

Vaše fakulta letos slaví 105 let od zahájení lesnického vzdělávání v Čechách. Co byste tomuto oboru a fakultě popřál do dalších let?

Přál bych, aby dál pečlivě pracovali a rozvíjeli se. Já mám vždycky strach, kdo to jednou bude platit, že se moc rozvíjíme, že bychom měli být skromnější. Ale hlavně, aby měli dobré a nadané studenty a studentky, kteří to chtějí dělat nejen proto, že si jdou s indexem pro známku. A neměli by být utržení od provozu, ale vědět, co je třeba dělat.

Kolegium děkana z roku 2022, na kterém profesor Roček dostal ocenění k významnému životnímu jubileu, archiv ČZU

Jmenný rejstřík

B

Balabán, Karel 32, 48
Beneš 113
Beneš, Edvard 32
Bohutínský, Antonín 20
Bouček, Břetislav 69
Bretšnajdrová 43, 52
Bumerl, Milan 32, 60, 69

Č

Čepička, Alexej 53
Čermák 55
Čvančara, Rudolf 32, 69
Čech, Mirjam Pavel 8, 12, 13, 60, 69, 97,
99
Čížek, Jaromír 12, 13, 32, 59, 64, 69

D

Decroise 82
Dobiáš, Jiří 32
Douda, Václav 32, 59, 69
Dubček, Alexander 71

E

Ehrenwert, Jan 18
El-Kassaby, Yousry 98

F

Fabián, Mirek 71
Fér, František 32, 69
Figala, Jaroslav 108
Fríz, František 114
Fürstenbergové 21
Ferdinand II. 58

G

Gessl, později Kosil 49
Glomb, Vladimír 69
Gottwald, Klement 53
Gross, Josef 8, 12, 13

H

Hafner 47
Hart, Vlastimil 104
Havel, Václav 119
Hejtmánek, Jiří 32
Hlava, Vincenc 18
Hlaváček, Stanislav 69
Hlávka, Josef 98
Hlávková Zdeňka 98
Hlávková, Marie 98
Holata, Jiří 69
Houžvička ml. 79
Houžvička, Václav 79
Hruška, Boris 112
Hurda, Bohouš 112
Husák, Gustav 88
Hýsek, Štěpán 98

CH

Chroust, Miloslav 32, 69

I

Ille, Rudolf 32, 69

J

Jirsík, Gabriel 12, 20, 32

K

Kabelka 90
Kahuda, František 65
Kaisler, Vojtěch 12, 20, 24, 32
Katětov, Miroslav 32
Kavina, Karel 32, 35
Klápště, Jaroslav 98
Kolovratník 113
Komárek (hajný) 133
Komárek, Julius 36
Korf, Václav 12, 13, 32, 36, 37, 47, 48, 59, 60, 68, 69
Kořistka, Karel 20
Kostroň, Ladislav 12, 13, 59, 64, 69
Ksander 118
Kubec, František 32
Kudela, Michael 32, 69
Kudrna, Karel 71
Kunz, Emil 60

L

Leclerc, Jacques-Philippe 87
Lenin, Vladimir Iljič 42
Leporský, Alexandr 36, 37
Liebich, Kryštof 19, 20, 22, 24
Lichtenštejnové 26, 58, 61, 62, 73
Lútočka, Ludovít 32, 69

M

Malin 73
Martinů 69
Marušák, Róbert 9, 12, 13, 136
Masaryk, Tomáš Garrigue 62
Matyáš, Karel 12, 13, 20, 32, 38, 42, 45, 47, 48, 49, 58, 63, 67, 77, 107, 137
Mezera, Alois 32, 59, 69, 76
Mikšátko 112

Miovský 40
Morli 120
Mráz 46, 47
Musil, Ivan 105
Myslivec, Vladimír 32

N

Nechleba, Alois 32
Novák, Ladislav 101
Nováková, Eliška 32
Novotný, Antonín 71

O

Obzina, Jaromír 108
Oliva, Jiří 110, 136

P

Parkán, Josef 69, 84, 89
Pecháček 116
Peklo, Jaroslav 32
Petr, Jiří 100
Petřík, Theodor 32
Pfeffer, Antonín 32, 36, 59, 59
Plesinger 71
Plevka 62
Podrázský, Vilém 8, 12, 13
Pokorný, Jaromír 32, 64, 69
Poleno, Zdeněk 104
Příhoda, Antonín 32, 69
Ptáček, Miroslav 55
Pulkrab, Karel 69

R

Roček, Ivan 12, 13, 14, 42, 43, 47, 52, 60, 66, 69, 81, 83, 97, 100, 102, 109, 117, 119, 138
Rudolf II. 119

Rychlý, Bedřich 32, 59, 69
Ryšavý, Josef 32, 68

Ř

Řehák, Jaroslav 69
Řehounek, Josef 32

S

Sklenička, Petr 100
Sklodowska, Marie Curie 98
Skoupý, Jiří 69, 107
Sláma 102
Slonek, Láďa 112
Snízek ml. 79
Snízek, Jindřich 79
Smiřický, Jaroslav 58, 61
Staňková 102
Stejskal, Jan 32, 118
Stich, Alexandr 25
Strettiová, Marie 61
Sekera, Jiří 32
Smolák, Jaroslav 32
Stocký 32
Stone, Bedřich 32
Slavík, Jan 97
Svoboda, Pravdomil 12, 13, 32, 53, 59,
60, 64, 74, 97, 117
Sigmond, Josef 20, 24

Š

Šámal, Jaromír 20
Šíp, Josef 43
Šourek, Alfréd 36
Šrámek, Oldřich 79
Šemrínec, Jiří 69
Ševčík, Vilibald 12, 20, 32

T

Tesař, Vladimír 104
Thun, František 18
Tomášek, František 76
Trebula 44
Tůma, Vladimír 20
Turčáni, Marek 8, 12, 13, 114, 136

U

Uzel, Jaroslav 36

V

Václav, Erich 69
Válek, Zdeněk 32
Vaněk, Jan 32
Veselý, Václav 32
Vobořil, Oldřich 52
Vytisková, Milena 41, 69

W

Wolf, Robert 60

Z

Zachar, Dušan 32
Zlatuška, Karel 32

Ž

Žák, Josef 32, 69
Žďárská, Dagmar 69
Žďárský, Jaroslav 69

Letokruhy vzpomínek

Lada Zajac a Tereza Vlčková

Vydala Česká zemědělská univerzita v Praze
Kamýcká 129, Praha-Suchdol
Publikace prošla recenzním řízením.

Recenzoval:
prof. RNDr. Karel Šťastný, CSc.

Jazyková korektura Nikola Řeháková, Radim Löwe
Grafická úprava a sazba Lucie Dinterová
Počet stran: 142
Náklad: 200 ks
Vydání 1., 2024

Vytiskl Tisk Kvalitně, s.r.o., Praha

ISBN 978-80-213-3352-9 (tištěná verze)
ISBN 978-80-213-3353-6 (elektronická verze)

Fakulta lesnická
a dřevařská